

FYODOR DOSTOYEVSKY

NUSIKALTIMAS IR BAUSM

Trij dali romano inscenizacija

Inscenizacijos autorius – Gintaras VARNAS

Vertimo redaktor – Nijol KVARACIEJ T

2003

VEIK JAI:

RODIJONAS RASKOLNIKOVAS

RAZUMICHINAS

PORFIRIJUS, TARDYTOJAS

RASKOLNIKOVO MOTINA

DUNIA, JO SESUO

SONIA

SVIDRIGAILOVAS

LUŽINAS

MARMELADOVAS

KATERINA IVANOVNA

NASTASJA

ZAMETOVAS

POLICIJOS PORU IKAS

LEBEZIATNIKOVAS

MIESTEL NAS

MARFA PETROVNA

PADAV JAS

DAŽYTOJAS

KIEMSARGIS

MIKOLA

POLICININKAS

Raskolnikovo sapne:

VAIKAS

T VAS

MIKOLA

MUŽIKAS I

MUŽIKAS II

MUŽIKAS III

PIRMA DALIS

RASKOLNIKOVO SAPNAS

Raskolnikovas, dar vaikas, mato kaip girti muzikai muša sen kumel , kinkyt vežim .

MIKOLA: S sk! Visi s skit! Visus paveš. Užkaposiu! (*pliekia, pliekia su baisiu t žiu*)

MIKOLA: Plak negyvai! Jau vis tiek vienas galas. Užkaposiu! (*muša*)

MUŽIKAS: Gal tu nekrikštas, ar k , velnie tu!

MIKOLA: Mano turtas! K noriu, t ir darau. S skit dar! Visi s skit! Noriu, kad ji zovada l kt .

MIKOLA: Per snuk , per akis jai duokit, per akis! (*muša jau ir kiti*)

MUŽIKAS II: Sutrupins!

MUŽIKAS III: Užmušiu!

MIKOLA: Mano turtas! (*Mikola stveria metalin stryp*). Vienu kartu pribaugti. Saugokis! Pribaugti! Užmušiu! (*paskutiniai sm giai tiksl pasiekia*)

MUŽIKAS: Nugalabijo!

MIKOLA: O ko zovada nel k ! Mano turtas!

T VAS: Eikim, Eikim! Namu eikim!

VAIKAS: T veli! Už k jie... vargš arkliuk ... užmuš !

Raskolnikovas atsibunda.

R.R.: A i Dievui, ia tik sapnas. Dieve! Na, nejaugi, nejaugi aš iš tikt j pagriebsiu kirv , imsiu mušti per galv , suknežinsiu jai kiauš ... slidin siu gli iame šiltame kraujyje, išlaušiu spyn , vogsiu ir dreb siu; slapstysiuosi visas kraujuotas... su kirviu... Viešpatie, nejaugi? K gi aš ia! Juk žinojau, kad negal siu to pakelti, tai kam iki šiol save kankinu? Ko gi vis dar abejoju? Juk dar vakar man vien nuo minties tos jau šleikštu pasidar ir siaubas ap m ... Ne, aš negal siu! Viešpatie! Juk aš vis tiek nesiryšiu! Juk aš negal siu, paskui negal siu!.. Ko gi dar lig šiol... Viešpatie! Parodyk man mano keli , ir aš išsižad siu šito prakeikto... sumanymo!

RASKOLNIKOVO KAMBARYS. ANKSTYVAS RYTAS

Girdisi š ksniai gatv je.

R.R. (*atsibud s*): Kiek valand ? Girdi...skirstosi...smukles uždaro! Tre ia valanda. Kaip! Jau tre ia valanda! Jei ia kas b t j s, k b t paman s? Kad aš girtas? Bet...

R. apži rin ja savo drabužius, ieško kraujo p dsak , iškrausto iš kišeni visus pagrobtus daiktus ir sukiša juos skyl sienoje.

R.R.: Sulindo! Visk šalin iš aki , pinigini irgi! Dieve mano, kas man darosi? Argi ia jau pasl pta? Argi šitaip slepiama? Kaip aš gal jau užmigti, jei dar niekas nepadaryta! Taip ir yra, taip ir yra: kilpos nenuardžiau! Šitoks kaltis! (*nupl šia kilp .*)

R.R.: Nejaugi, nejaugi jau prasideda bausm ? Taip ir yra! Kas gi ia man darosi!...Gal ir drabužiai kruvini, gal yra daug d mi ... mano protas aptem s... tada ir kišen je turi b ti kruvina... dar šlapi pinigini sigr dau! Ne, ne visai aš dar proto netek s...dar bent kiek susivokiu ir atsimenu kai k . Bet k dabar su šitais daryti? Kur d ti tuos skarmalus, kišen ? (*krenta lov ir užsitraukia apsiaust .*) Tuoj pat nueiti kur nors ir visk išmesti, kad tik šalin iš aki , grei iau, grei iau!

Raskolnikovas užsn sta. eina Nastasja.

NASTASJA: Ar tu dar gyvas? Ir vis drybso! Per dien dienas kaip šuva drybso! Tikras šuva! Vienuolikta valanda jau! Šaukim iš kontoros atneš .

R.R.: Iš kokios kontoros?..

NASTASJA: policij , kontor šaukia. Aišku – koki kontor .

R.R.: policij !.. Ko?

NASTASJA: Ar aš žinau. Reikalauja, tai eik. Jau visiškai, matyt susirgai? Nuo vakar dienos karš iuoji. Tai gal jau ir nesikelk. Sergi, tai ir nevaikš iok: palauks. O k ten rankoj laikai? Kažkoki skarmal prisirink s ir miega su jais kaip su lobiu.

R. slepia rankoje laikytus skarmalus.

NASTASJA: Arbatos ar g rei? Gal nori? Atnešiu: liko...

R.R.: Ne... aš eisiu; aš tuojau eisiu.

NASTASJA: Juk tu n laiptais nenulipsi!

R.R.: Eisiu...

NASTASJA: Kaip nori. (*Nastasja išeina.*)

R.R.: Ir kod l kaip tik šiandien? Joki reikal su policija aš neturiu! Viešpatie, kad bent grei iau! Ž siu, tai ž siu, tiek to! ia klasta! Jie nori mane sivilioti, o tada staiga klampinti. Bloga tai, kad aš beveik kliežiu... galiu pripaistyti koki nes moni ...

R.R. dar kart apži ri visus drabužius ir išeina.

R.R.: Tiktai kad grei iau!.. Jei paklaus, galb t ir prisipažinsiu.

POLICIJOS KONTORA

POLICIJOS PORU IKAS: Ir keliauk! Girdi? Dar vienas skandalas. Ateisiu pas tave, saugokis!

R.R.: . eisiu, atsiklaupsiu ir visk pasakysiu...

ZAMETOVAS: – J s studentas?

R.R.:Taip, buv s studentas. Gavau šaukim ...

POLICIJOS PORU IKAS: O kelint valand jums, gerbiamasis pone, parašyta ateiti? Jums parašyta devint , o dabar jau dvylikta...!

R.R.: Man vos prieš ketvirt valandos atneš . Jau gana to, kad aš, ligonis, karš iudamas at jau!

POLICIJOS PORU IKAS: Prašau ner kauti!

R.R.: Aš ner kauju, o visai ramiai kalbu, tai j s ant man s r kaujate.

POLICIJOS PORU IKAS: Malon kit nuti-i-i-It! J s staigoje! Prašau mandagiau, gerbiamasis!

R.R.: J s irgi staigoje, bet ne tik r kaujate, o dar ir papiros r kote.

POLICIJOS PORU IKAS: Tai ne j s reikalas! Malon kit rašyti pasiaiškinim , kurio iš j s reikalauja. Skundžiasi jumis! Pinig nemokate! Atsirado sakalas raibasis!

R.R.: Kas gi ia yra?

ZAMETOVAS: Taigi skolos iš j s pagal veksel reikalauja, ieškinys.

R.R.: Bet aš...aš niekam nesu skolingas!

POLICIJOS PORU IKAS: Tai jau ne m s reikalas. Mums atsi stas pareiškimas, tai mes ir šaukiame jus pasiaiškinti.

R.R.: Bet juk ji mano šeimink ?

POLICIJOS PORU IKAS: Na tai kas, kad šeimink ?

R.R.: Bet susimildami, kapitone, supraskite ir mano pad t ... Aš beturtis ir sergantis studentas, slegiamas skurdo, bet aš gausiu pinig ... Man atsi s, ir aš... apsimok siu. Mano šeimink gera moterišk ...

POLICIJOS PORU IKAS: Bet ia juk ne m s reikalas... Visos šitos graudžios smulkmenos, meldžiamasis, mums ne galvoj.

ZAMETOVAS: Rašykite gi.

R.R.: K rašyti?

ZAMETOVAS: Aš jums padiktuosiu.

Aš toks ir toks, apmok ti negaliu, pasižadau tada ir tada (kada nors), iš miesto neišvažiuosiu, savo turto nei parduosiu, nei dovanosiu ir t. t. (*Raskolnikovas rašo*). Bet j s juk rašyti negalite. J s sergate?

R.R.: Taip... galva svaigsta... prašau toliau sakyti!

ZAMETOVAS: Viskas, pasirašykit.

Raskolnikovas pasirašo ir eina link durų .

ZAMETOVAS (*poru ikui*): Bet palaukit, patys tikina, kad beld si ir durys buvo uždarytos, o po trijų minučių, kai su kiemsargiu grįžo, tada jau k – durys buvo atdaros?

POLICIJOS PORU IKAS: Tas ir yra: žmogžudys tikrai ten sėdėjo ir buvo užsisklendęs; ir tikrai būtų ten nutvėręs, jei Kochas nebūtų sukvailiojęs, nebūtų pats įsikiemsargio. O jis kaip tik tuo tarpu ir suspėjo nulipti laiptais ir prasmukti pro juos.

ZAMETOVAS: Tai žmogžudžio niekas ir nematė?

POLICIJOS PORU IKAS: Kurgi ten jį pamatys? Namas – Nojaus arka.

ZAMETOVAS: Viskas aišku, viskas aišku!

POLICIJOS PORU IKAS: Ne, iš tiesų niekas neaišku.

Raskolnikovas nualpsta. Jis atgaivinamas

POLICIJOS PORU IKAS: Kas yra, jūs sergate? O ar seniai jūs sergate?

R.R.: Nuo vakar dienos...

POLICIJOS PORU IKAS: O vakar buvot iš jūsų iš namų?

R.R.: Buvau.

POLICIJOS PORU IKAS: Sirgdamas?

R.R.: Sirgdamas.

POLICIJOS PORU IKAS: Kelintą valandą?

R.R.: Aštuntą vakaro.

POLICIJOS PORU IKAS: O kur, leiskite paklausti?

R.R.: Gatvė.

POLICIJOS PORU IKAS: Trumpa ir aišku. Na, gerai, mes jūs nebelaikome.

Raskolnikovas išeina iš nuovados.

R.R.: Krata, krata, aišku, tu tuojau krata! Sumesti viską kanalą, ir baigta, ir po visam. Greičiau, greičiau, ir viską išmesti.

Namie. Jis ištraukia visus daiktus iš sienos skylės, susigrunda kišenes. Išeina.

R.R.: Viskas baigta! Nebėra rodymų!

RASKOLNIKOVO KAMBARYS. VAKARAS

R.R. Jeigu iš tikrųjų visas tas darbas buvo padarytas sėdint, o ne kvailiojant, jei tu iš tikrųjų tvirtai, aiškiai tiksliai turėjai, tai kaipgi tu ligi šiol nepažvelgei dar pinigų ir nežinai, kas esi pagrobęs, dėl ko visos kančios kentėjai ir šitokį šlykštą, bjaurų darbą sėdint? Juk tu vandenį norėjai išmesti tų pinigų, kartu su visais daiktais, kurių tu irgi dar nematei... Tai kaip išėina? Aš pats save iškankinau, ir visai nežinau ką darau... pamiršiu viską... Išgysiu ir... nebegalvosiu... O jei visai nebeišgysiu? Viešpatie! Kaip tai man griso!..

Raskolnikovas gulasi ir užmiega. Jam sapnuojasi sapnas. Jis staiga nubunda.

R.R.: Dieve, kas per riksmas! Tai šeiminink s balsas! Ilja Petrovi ius ia yra ir muša šeiminink !
Jis j spardo kojomis, jos galv daužo laiptus. Kas ia, pasaulis sugriuvo ar kas? Bet už k
gi, už k gi, ir kaip šitaip galima. Aš jau visai pamiš s. Bet ne, per daug aiškiai girdžiu. Matyt,
ir pas mane tuoj ateis, jei jau taip... Viešpatie! Turb t j daug: vos ne visas namas sub g s.
Bet, Dieve, argi visa tai galima!

Jis be j g krenta ant lovos. eina Nastasja.

NASTASJA: Taigi, gal nuo vakar dienos nevalg s. Ištis dien prasivalkiojai, ži r k, jau ir drugys
kre ia.

R.R.: Nastasja... už k šeiminink muš ?

NASTASJA: Kas muš šeiminink ?

R.R.: Neseniai... k tik kvartalo poru ikas, ant laipt ... Už k jis j taip primuš ? Ir... ko jis buvo
at j s? (*Tyla*) Nastasja, ko gi tu tyli?

NASTASJA: ia kraujas.

R.R.: Kraujas... koks kraujas?..

NASTASJA: Niekas šeiminink s nemuš .

R.R.: Aš pats gird jau... aš nemiegojau... s d jau. Ilgai klausiau... Buvo at j s kvartalo ved jo
pad j jas... Ant laipt visi buvo sub g , iš vis but ...

NASTASJA: Niekas nebuvo at j s. ia kraujas tavyje r kia. Kai jam jau neb ra kur eiti ir kepenys
pradedo kreš ti, tai ir ima vaidentis... Ar valgysi, k atnešiau, k ?

R.R.: Gerti duok... Nastasiuška.

Nastasja atneša vandens. Raskolnikovas gurkšteli ir praranda s mon .

RASKOLNIKOVAS EINA PAS SEN

R.R. (vienas, eidamas): O, jei ia, sode, b t rengti aukštieji fontanai, kaip jie puikiai v sint or
visose aikšt se! O jei Vasaros sodas b t išpl stas per vis Marso lauk ir net sujungtas su
Michailo r m sodu, tai b t puikiausias ir naudingiausias miestui dalykas. Kod l visuose
dideliuose miestuose žmogus linksta gyventi kaip tiktai tokiose miesto dalyse, kur nei sod ,
nei fontan , kur purvas ir smarv , ir visokia bjaurastis. Kokios nes mon s! Ne, ver iau nieko
negalvoti! Tikriausiai pasmerktieji mirti, vedami baism s viet , b tent taip mintimis
užkli va už vis pakeliui matom daikt . Kas ia, nejaugi pus aštuntos? Negali b ti!

Raskolnikovas prieina prie dur , timpteli varpelio virvut . Dar kart skambteli.

R.R.: Ar nepab gti tiktai? (*Jis pasilenkia ir klausosi, ar neišgirs ko už dur .*) Ar neišbal s aš tik...
labai? Ar nesusijaudin s ypatingai? Ji labai nepasitiki... gal palaukti dar... kol širdis aprims?

Atsiveria mažas plyšelis, Raskolnikovas stumia duris ir eina.

PO KELI DIEN . PRIE LIGONIO

Prie Raskolnikovo lovos – Nastasja ir Razumichinas.

NASTASJA: Nubudo pagaliau!

RAZUMICHINAS: – Na ir puiku! Matai, Rodia, kai tu nuo man s pab gai ir nepasisakei, kur gyveni, mane staiga toks pyktis pa m , kad ryžausi tave surasti ir galv nutraukti. Vaikš iojau vaikš iojau, klausin jau klausin jau! O kit dien adres biur , ir sivaizduok tik: per por minu i tave man surado. Tu ten rašytas.

R.R.: rašytas!

RAZUMICHINAS: Ir dar kaip. Vos tiktai aš užgriuvau ionai, tuojau su visais tavo reikalais susipažinau, su visais, broleli, su visais, visk žinau. Trys dienos jau...

R.R.: Ar aš klieid jau k nors?

RAZUMICHINAS: Ir dar kaip! Su anuo pasauliu kalb jaisi.

R.R.: K aš klieid jau?

RAZUMICHINAS: Še, kad nori! K klieid jai? Supaisysi t klieid jim ...

R.R.: K klieid jau?

RAZUMICHINAS: Tai prikibo! Jau gal bijai, ar neb si kokios paslapties išdav s? Nusiramink: apie grafien nieko nebuvo kalb ta. O štai apie buldog , apie auskarus, ir apie kažkoki grandin l , apie Kryži sal , ir apie Ilj Petrovi i , poru ik , daug buvo kalb ta. Be to, labai daug savo kojine dom tis malon jote, labai! Verkdamas prašei: paduokit, girdi, paduokit, ištis par šit bjauryb savo rankose išlaikei, ištraukti nebuvo galima. Nastasja, vilk ia ryšul ! Tu tuojau apyskait gausi...Nastenka, duok šen ryšul . Štai mes tuojau... O kaip tu jautiesi, brolau?

R.R.: Aš sveikas, nesergu...

RAZUMICHINAS: Tikrai, kur kas geriau atrodai. Na, tada darb ! Ži r k ia, vyruti mielas. Tas, brolau, ar patik si, man ypatingai šird grauž . Reikia gi iš tav s žmog padaryti.

Štai tau naujas apdaras – iš viso lygiai devyni rubliai penkiasdešimt penkios kapeikos. Gr ž , štai, teikit s priimti, – taigi, Rodia, tu dabar esi visu kostiumu apr pintas, pinig mums dar lieka dvidešimt penki rubliukai, o d l mok jimo už but nekvaršink sau galvos; aš su šeimininke kalb jau: kreditas be galo, be krašto.

R.R.: Už kieno pinigus visa tai pirкта?

RAZUMICHINAS: – Kieno? Še tai tau! Nagi už tavo paties! Tik k mama atsiunt , ar pamiršai?

R.R.: Dabar pamenu... Mama...

kambar eina Lužinas.

LUŽINAS: Rodionas Romanovi ius Raskolnikovas, ponas studentas, arba buvusias studentas?

RAZUMICHINAS: Ogi va jis, guli ant sofos!

R.R.: Taip! Aš Raskolnikovas! Ko jums reikia?

LUŽINAS: Piotras Petrovičius Lužinas. Viliuosi, kad mano vardas jau nebūra jums visiškai nežinomas.

Raskolnikovas tyli. Pauzė.

LUŽINAS: Kaip? Nejaugi jūs ligi šiol joki žini nemalon jote gauti? Aš maniau ir tik jausi, kad laiškas, išsiųstas jau daugiau kaip prieš dešimt dienų.

RAZUMICHINAS: Klausykite, ko gi jūs vis stovite? Jei turite reikalą, tai sėskitės. Nesivaržykite, aš – Rodijono draugas ir dabar jus slaugau; drožkit tiesiai, ko jums reikia.

LUŽINAS: Dėkui. Jūs mamytė... Jūs mamytė, dar kol aš ten pas jus buvau, pradėjo jums laiškus rašyti. Atvykęs čia, aš tyčia keletą dienų delsiau ir nėjau pas jus, kad galėtumėte būti visai tikras, jog jums jau viskas žinoma; bet dabar... man be galo nuostabu...

R.R.: Žinau, žinau! Tai jūs? Jaunikis? Na žinau!.. ir pakanka...

LUŽINAS: Apgailestauju, labai labai apgailestauju, kad jus randu tokios būklės. Jei būtų žinojęs, kad sergate, būtų anksčiau už jus. Bet, žinote, rūpesčiai!.. Be to, dar turiu labai svarbių bylų senatės daktaro savo advokatui. Jūs siūki laukiu kas valandą... Tikiuosi, kad mūsų dabar užsimezgusi pažintis, jums išgijus ir daktarą žinoma aplinkybių dar labiau sustiprės... O ypač linkiu jums sveikatos...

R.R.: O ar teisybė, kad jūs, ar teisybė, kad jūs savo nuotakai pasakėt, kad vis labiausiai ją patenkintas esate todėl... jog ji elgeta... kadangi patogiausė imti žmonės iš elgetų, nes paskui galima ją valdyti... ir prikaišioti jai, jog čia didelė labdarė jai padaryta?

LUŽINAS: Gerbiamasis! Gerbiamasis... taip iškreipti mintis! Atsiprašau, bet aš turiu jums pasakyti, kad gandai, kurie ligi jūsų atėjo, arba, tikriausiai sakant, kurie iš šalies pasistengus, jus pasiekė, neparagavo juodum nepagrįsti ir aš... aš tariau, kieno... žodžiu... šitas šis vis... žodžiu, jūs mamytė... Ji ir taip jau man pasirodė, nepaisant, beje, vis gerų jos būdo savybių, šiek tiek egzaltuota ir romantiška... Bet vis dėlto man nė iš tolo mintis, kad ji taip iškreiptai būtų galėjusi suprasti ir perpasakoti dalykų... Ir pagaliau... pagaliau...

R.R.: O žinote ką? Žinote ką?

LUŽINAS: O ką?

R.R.: O tai, kad jei jūs dar kartą... išdrįsit nors vienu žodžiu paliesti... mano motiną... tai aš jus nuo laiptų nuleisiu!

LUŽINAS: A... a, tai mat kaip! Klausykite, pone, aš iš karto, nuo pat pradžių, supratau, kad jūs neapkeniat manęs, bet tyčia iomė likau čia norėdamas patirti dar daugiau. Daug ką aš galėčiau atleisti ligoniui ir giminaičiui, bet dabar... jums... niekad...

R.R.: Aš ne ligonis!

LUŽINAS: Tuo labiau...

R.R.: Eik po velni!

Lužinas išeina.

NASTASJA: Negird jai dar – Lizavet užmuš !

R.R.: Koki Lizavet ?

NASTASJA: Nagi Lizavet , prekeiv , ar nepažinojai? Ji dar tavo šituos marškinius lop ! Tu manai, kad aš juos lopiau? Ne. Lizaveta. Dešimt kapeik likai jai skolingas...Kirviu užkapojo!... N š i !

R.R.: Palikit, palikit mane visi! Ar nepaliksit j s man s pagaliau, budeliai! Aš j s nebijau! Aš nieko, nieko dabar nebijau! Duokit man ramyb ! Aš vienas noriu b ti, vienas, vienas, vienas!

Razumichinas išeina.

R.R.: „Rodia, tu mums viskas – visa m s viltis ir visas pasitik jimas. Kad tik tu b tum laimingas, tai ir mes laimingos b sim.” Ne, mamyte, ne, Dunia, neapgausit j s man s!.. Hm... Vadinasi, nuspr sta jau: už racionalaus žmogaus teikiat s ištek ti!

“Dune ka daug iškent ti gali”. O štai dabar abi kartu sivaizduoja, kad galima išk sti ir pon Lužin , d stant teorij , kuo geresn s yra žmonos, paimitos iš elget ir vyr malon mis apipiltos; bet Dunia? Juk ji duon grauš užsigerdama vandeniui, bet savo sielos neparduos, net d l išsigelb jimo nuo mirties sav s neparduot , o d l kito – štai ir parsiduos! D l mylimo, d l dievinamo žmogaus parsiduos! Už bro! , už motin parsiduos! Visk parduos! Laisv , ramyb , net s žin visk visk turg nunešim. O motina? Ak, juk ia Rodia, brangiausias Rodia, pirmagimis! Na kaipgi d l tokio pirmagimio dukters nepaaukoti! Ogi aukos dyd ar j s kaip reikiant apskai iavot? O aš? Nenoriu aš j s aukos, Dune ka, nenoriu, mamyte! Nebus to, kol aš gyvas, nebus, nebus! Nepriimu!

NASTASJA: Gal dabar arbatos išgertum?

R.R.: Paskui! Aš miego noriu! Palik mane...

Nastasja išeina. Raskolnikovas griebia atneštus naujus drabužius ir rengiasi.

R.R.: Viešpatie! Tu man viena tiktai pasakyk: ar jie jau žino visk , ar dar ne? O jeigu jau žino ir tik vaidina, erzina, kol guliu, o paskui staiga eis ir ... K daryti? Pamišau, staiga pamišau, o k tik žinojau!.. O kam mane kontor šaukia? Kur šaukimas? Ai, ne, tai tada šauk ! Tada aš kojį apži rin jau, o dabar... dabar aš sirgau. Kas gi ia? Ar aš vis tebekliedžiu, ar iš tikr j taip yra? Rodos, iš tikr j ... B gti! Grei iau b gti, b tinai, b tinai b gti! Taip... o kur? O kur mano drabužiai? Štai ir pinigai ant stalo, d kui Dievui! Išeisiu, kit kambar išsinuomosiui, jie nebesuras!.. Suras! Razumichinas suras. Jau ver iau visiškai pab gti... toli... Amerik ir nusispjauti ant j ! Iš aki sp jau, kad jie visk žino! Tiktai kad laiptais nulip iau! O jeigu ten policininkai pastatyti,? ia kas, arbata?

Raskolnikovas išeina gatv .

R.R.: Ar j s m gstate gatv s dainavim ? Aš m gstu, aš m gstu, kai, tyliai pritariant “katarinkai” kas nors dainuoja šalt , tams , darganot rudens vakar , b tinai darganot , kada vis praeivi blankiai žalsvi ir liguisti veidai; arba, dar geriau, kai šlapias sniegas drimba, visai sta iai, be v jo, žinote? O pro j duj žibintai švyti... Kvatoja! Pasig r . O gal užėiti? O k , gal ir man pasigerti? Vienas nuteistas mirti žmogus, valand prieš bausm s vykdyt galvoja, kad jei jam tekt gyventi kur nors aukštyb je, ant uolos, ir tokioj siauroj vietel j, jog vos tiktai kojoms vietos teb t , – o aplinkui b t bedugn s, vandenynai, amžina tamsa ir audra – net, jei tekt taip stov ti toje sprindžio erdv je vis gyvenim , t kstant met , visus amžius, – tai geriau taip gyventi negu tuojau mirti! Kaip begyventi – bet kad tiktai gyventum!.. Viešpatie, kokia teisyb !

SMUKL . LAIKRAŠ IAI

R.R.: Laikraš i turit?

PADAV JAS: Degtin s atnešti?

R.R.: Arbatos duok. Ir atnešk tu man laikraš i , sen , taip penki dien iš eil s, o aš tau degtinei duosiu.

PADAV JAS: Ir degtin s atnešti?

R.R.: O, žinut s: “Gaisras Peterburgo pus je”... o, štai...

ZAMETOVAS: Kaip! J s ia? O man Razumichinas vakar sak , kad j s vis dar be s mon s. Tai keista!

R.R.: Tai bent gera jums gyventi, pone Zametovai! Kas jus dabar ia šampanu laist ?

ZAMETOVAS: Tai... ia mes... išg r m... B tinai jau – ir laist ?!

R.R.: Honoraras! Visu kuo naudojate s! Niekis, mielasis, niekis! Aš juk ne piktuoju, o visai gražiuoju, juokais, sakau, va taip, kaip j s darbininkas pasakojo, kada jis Mitk lamd tos sen s byloje.

ZAMETOVAS: O iš kur j s žinote?

R.R.: Na, gal aš daugiau už jus žinau.

ZAMETOVAS: Koks j s keistas... Iš tikro dar nesveikuojat. Be reikalo iš jot...

R.R.: Ar aš jums keistas atrodau?

ZAMETOVAS: Taip. K ia j s, laikraš ius skaitot?

R.R.: Laikraš ius.

ZAMETOVAS: Daug apie gaisrus rašo.

R.R.: Ne, aš ne apie gaisrus. O prisipažinkit, jaunikaiti mielas, jums juk baisiai r pi, apie k aš skaitau?

ZAMETOVAS: Visai ner pi. Argi negalima paklausti? K j s vis...

R.R.: Ak tu, žvirbleli mano! Su sklastymu, apsikarst s žiedais – turtingas žmogus! Vai, koks caca vaikelis!

ZAMETOVAS: Tikrai keistas! Man atrodo, j s tebekliedite.

R.R.: Kliedžiu? Niekus kalbi, žvirbliuk!.. Tai aš keistas? Na, ir gal aš domus jums, k ? domus?

ZAMETOVAS: domus.

R.R.: Tai pasakyti, apie k aš skai iau, ko ieškojau? Ži r k, kiek numeri ! tartina, k ?

ZAMETOVAS: Na, pasakykit.

R.R.: Ausys sta ios?

ZAMETOVAS: Kod l sta ios?

R.R.: Mano brangiausias, pareiškiu jums... ne, geriau: “Prisipaž stu”... Ne, ir ne taip dar: “Parodym duodu, o j s imate!” – štai kaip! Taigi duodu parodym , kad skai iau, dom jausi, ieškin jau... ieškojau – apie sen s nužudym .

ZAMETOVAS: Na tai kas, kad skait t? Labai ia man r pi? Kas iš to?

R.R.: Tai juk ta pati sen , ta pati, apie kuri , pamenate, kai m kontoroje pasakoti, aš nualpau. K , dabar suprantate?

ZAMETOVAS: Na tai kas? K ... “suprantate”? J s arba pamiš lis, arba...

R.R.: Kas “arba”? Na, kas? Pasakykite gi!

ZAMETOVAS: Nieko! Viskas nes mon !

Ilga tyla.

ZAMETOVAS: Ko j s arbatos negeriate? Atauš.

R.R.: K ? Kas? Arbatos?.. Teisyb ...

ZAMETOVAS: Dabar t suktybi tiesiog aib s. Štai neseniai skai iau, kad Maskvoje vis gauj pinig klastotoj sugavo. Ištisa gauja ten buvo. Pinigus padirbin jo.

R.R.: A, tai jau seniai buvo! Aš dar prieš m nes skai iau. Tai ia, anot j s , suk iai?

ZAMETOVAS: Kaipgi ne suk iai?

R.R.: Jie? Jie vaikai geltonsnapiai, o ne suk iai! Pus šimto žmoni susiburia tokiam tikslui! Argi taip galima? ia ir trij per daug. Juk tegu tik vienas kauš s išsiplep t , - viskas! Geltonsnapiai! Jie net pinig iškeisti nemok jo: vienas m keisti, gavo penket t kstant li , ir sudreb jo rankos. Ir suk l tarim . Argi šitaip galima?

ZAMETOVAS: Ar kad rankos sudreb jo? ia iš ties gali neišlaikyti.

R.R.: Tokio nieko?

ZAMETOVAS: O j s išlaikytum t? Aš tai ne! M s nuovadoje antai sen nužud . Juk jau, rodos, kokio smarkaus b ta, vidury dienos su didžiausia rizika lindo, vien tiktai stebuklu išsisuko, o m rankos ir sudreb jo: turto nesugeb jo pagrobti, neišlaik ; iš darbo matyti...

R.R.: Matyti! O pagaukit j dabar, pam ginkit!

ZAMETOVAS: O k , gal ir pagaus.

R.R.: Kas? J s? J s pagausit? Šnipšt j s pagausit! Jums juk kas vis svarbiausia: ar švaisto žmogus pinigus, ar ne! ia pinig netur jo, o ia staiga ima švaistyti, – na, kaipgi ne jis! Jus ir vaikas šitaip apgaut , jei tiktai panor t !

ZAMETOVAS: O tas ir yra, kad jie visi taip daro. Nužudo gudriai, gyvybe rizikuoti nebijo, o po to bematant smukl je ir išsiduoda. Ne visi gi tokie kaip j s, gudruoliai! J s, aišku smukl neitum t.

R.R.: Atrodo, sismagint ir nor tum t sužinoti, kaip aš ir šiuo atveju pasielg iau?

ZAMETOVAS: Nor iau.

R.R.: Labai?

ZAMETOVAS: Labai.

R.R.: Gerai. Aš štai kaip padary iau: pagrob iau pinigus, daiktus ir niekur neužsukdamas nuei iau kur nors, kur nuošali vieta ir tiktai vienos tvoros. Nuži r iau ten kok didel akmen , atvers iau j ir sud iau ten visus daiktus ir pinigus. T akmen užvers iau taip pat, kaip buvo, ir nuei iau sau šalin. Ir nelies iau metus, dvejus, trejus – na, ieškokit! Buvo – ir pražuvo!

ZAMETOVAS: J s beprotis!

Ilga tyla

R.R.: O kas, jei aš sen ir Lizavet užmušiau?

ZAMETOVAS: Argi tai galima?

R.R.: Prisipažinkit: juk j s patik jote? Tiesa? Patik jote?

ZAMETOVAS: Visai ne! Dabar dar labiau netikiu.

R.R.: kliuvot pagaliau! Su iupau žvirbl ! Vadinasi, anks iau tik jot, jei dabar “dar labiau ne...”?

ZAMTOVAS: Ne, visiškai ne! Tai, j s tam tik ir g s dinot mane, kad aš taip pasaky iau?

R.R.: Tai netikit? O apie k j s ten m t kalb ti, kai aš tada iš kontoros iš jau? Ir kod l mane poru ikas kvot po nualpimo? , tu! Kiek iš man s?

PADAV JAS: Trisdešimt kapeik viso labo.

R.R.: Še tau dar dvidešimt degtinei. Mat kiek pinig ! Dvidešimt penki rubliai. Iš kur? O iš kur nauji drabužiai atsirado? Juk n kapeikos netur jau! Šeiminink turb t jau kvot t... Na, gana! Iki pasimatymo... kuo maloniausio!..

Raskolnikovas išeina. Tarpduryje sutinka Razumichin .

RAZUMICHINAS: Štai kur tu! Iš patalo pab gai! O aš tav s net po sofa ieškojau! Nastasjos vos neprimušiau d l tav s. O jis matai kur! K tai reiškia? Prisipažink! Girdi?

R.R.: J s visi man mirtinai kyr jot ir aš noriu b ti vienas.

RAZUMICHINAS: Vienas! Kai dar nepaeini, kai tavo snukis kaip drob išblyšk s, ir dar d sti! Kvaily... K tu ia veikei?

R.R.: Leisk! (*Razumichinas pa iumpa j už peties.*)

RAZUMICHINAS: Leisk? Tu dr sti sakyti “leisk”? Ar tu žinai, k aš tuojau tau padarysiu?

Paimsiu gl b , sumegsiu mazgu ir parnešiu po pažas ia namo, ir užrakinsiu!

R.R.: Klausyk, Razumichinai, argi tu nematai, kad aš nenoriu tavo labdarybi ? Aš... spjaunu tai!

Kam, kam tu mane suieškojai dar vos tik susirgus ? O gal aš labai nor jau numirti? Tu mane kankini, tu man... kyr jai! Nel sk tu prie man s! Palikit mane!

RAZUMICHINAS: Tai ir nešdinkis sau po velni ! Palauk! Visi j s, iki vieno, – plepiai ir pagyr nai! Vos tik pajuntate kok sopuliuk – ir t sot s su juo kaip višta su kiaušiniu. Iš spermin s košel s j s padaryti, o kraujo vietoje – išr gos! Pala-a-auk! Klausyk ligi galo! Tu žinai, pas mane šiandien kurtuv s. Tai va, jei neb tum paskutinis kvailys... Matai, Rodia, nepyk, tu šiaip gudrus berniokas, bet esi kvailys! – taigi jei neb tum... tai ver iau pas mane šiandien ateitum, užuot batus veltui pl š s. Kad jau iš jai iš nam ... Ateisi, k ?

R.R.: Ne!

RAZUMICHINAS: Me-l-l-luoji! Aš t kstant kart lygiai kaip tu išsispjaudydavau su žmon mis ir v l atgal sugr ždavau... Imi g dytis – ir v l sueini su žmogum!

R.R.: Neateisiu.

RAZUMICHINAS: Kertam, kad ateisi! Nes kitaip tu... nes kitaip aš tav s pažinti nebenoriu!

Jie išsiskiria. Raskolnikovas vienas.

R.R.: Šiandien pat, b tinai šiandien!... Visa tai reikia baigti šiandien pat, tu tuojau; kitaip aš namo negr šiu, nes nenoriu taip gyventi. Kaip baigti? Kuo baigti? Vanduo... ne, šlykštu... neverta. Nieko neišeis, n ra ko laukti. Policija... Juk policija dešimt valand vakaro atdara... Na, tai kas! Ir tegu sau! K gi, ir ia išeitis! Vis tiek pabaigsiu, nes noriu... Bet ar išeitis? Na, vis tiek kelis metrus erdv s tur siu, – ech! Nejau galas? Pasisakysiu jiems ar ne? ... velniop! Bet ir privargau aš; kad tik grei iau prigulti ar pris sti kur! Labiausiai g da, kad baisiai kvilai. Ai, nusispjaut. Fu, kokios kvailyst s galv lenda...

NUŽUDYTOS SEN S BUTE

DAŽYTOJAS: Jums ko ia?

Raskolnikovas skambina dur varpeliu.

DAŽYTOJAS: Ko ia tau reikia? Kas tu toks?

R.R.: But noriu nuomotis, apži riu.

DAŽYTOJAS: Butai naktimis nenuomojami; be to, j s turit su kiemsargiu ateiti.

R.R.: Grindys išplautos, dažys? Kraujo neb ra?

DAŽYTOJAS: Kokio kraujo?

R.R.: Taigi sen ir jos seser ia užmuš . ia tikras klanas buvo.

DAŽYTOJAS: Kas tu toks? Ko tu ia klausin ji?

R.R.: Aš?

DAŽYTOJAS: Taigi.

R.R.: O tu nor tum žinoti?.. Einam policij , ten pasakysiu.

DAŽYTOJAS: Mums namo laikas, užtrukom. Užrakinti reikia.

R.R.: Na, einam!

DAŽYTOJAS: At jo buto apži r ti. „Kam, girdi, krauj nuplov ? ia, girdi, žmon s užmušti, o aš nuomotis at jau.” Ir kad ims varpel tampyti, vos nenutrauk . Einam policij , sako, aš ten visk pasakysiu. Prikibo...

KIEMSARGIS: Kas gi j s toks?

R.R.: Rodijonas Raskolnikovas, buv s studentas.

KIEMSARGIS: Ko jums ia reikia?

R.R.: Paži r ti.

KIEMSARGIS: Ko ia ži r ti?

MIESTIETIS: O gal imti ir nuvesti policij ?

R.R.: Einam!

MIESTIETIS: Ir nuvesti! Ko jis ia šnipin ja, k jis galvoj turi, a?

DAŽYTOJAS: Girtas, negirtas, dievai j žino.

KIEMSARGIS: Ko ia landžioji?

R.R.: Pab gai policij , k ?

KIEMSARGIS: Ko pab gau! Lauk! Valkata!

Ištumia Raskolnikov gatv .

DAŽYTOJAS: Keistas žmogus.

MIESTIETIS: O reik jo, vis d lto, policij nuvesti.

KIEMSARGIS: Neverta! Iš kart matyti, valkata kažkoks...(Abu išeina...)

MARMELADOVO MIRTIS

KATERINA IVANOVNA: Ko gi tas driskius nepareina, girtuoklis tas! Marškinius tiesiog iki skarmal sunešiojo... Visk kartu išskalb iau, kad nereik t iš eil s dvi naktis kankintis! Viešpatie! Kche kche kche kche! V l! O ia kas? Kas ia? Viešpatie!

nešamas ir paguldomas sužeistas Marmeladovas.

R.R.: D l Dievo meil s, neišsig skit, nurimkit! Ponas Marmeladovas, jis jo skersai gatv , ir j pervažiavo karieta, nesir pinkit, jis atsigaus, aš liečiau ia nešti... atsimenat... Jis atsipeik s, aš užmok siu!

KATERINA IVANOVNA: Gavo, ko nor jo!

R.R.: Aš liečiau pašaukti daktar , nesir pinkit, aš užmok siu. Vandens ar turit?.. Ir duokit rankšluost ar k nors, grei iau; nežinia dar, kaip jis sužeistas... Jis tik sužeistas, bet ne užmuštas, tik kite manimi...

KATERINA IVANOVNA: Dievuliau mano! Jo visa kratin sulaužyta! O kraujo, kraujo! Pasigržk truput, Semionai Zacharovi, iau, jei gali! O, prakeiktas gyvenimas!

MARMELADOVAS: Šventik!

KATERINA IVANOVNA: Eik sa-a-u!

MARMELADOVAS: A... a...

KATERINA IVANOVNA: Ko dar? Nutilk! Tyl - - k! Nereikia!.. Žinau, k nori pasakyti!.. Atleisti! Girtuoklis, jis juk visk pragerdavo! Jis m s daiktus vogdavo ir smukl nešdavo, j ir mano gyvenim smukl j prarijo! Ir d kui Dievui, kad miršta! Nuostoli mažiau! Kam ia dar apie atleidim kalb ti! Bet ir tai atleidau!

Marmeladovas pastebi atokiau stovin i Soni .

MARMELADOVAS: Kas ten? Kas ten?

KATERINA IVANOVNA: Gul k! Gul - - - k!

MARMELADOVAS: Sonia! dukra! atleisk!

Marmeladovas nugri va nuo sofos. Miršta.

KATERINA IVANOVNA: Pasiiek savo! Na, o dabar k daryti! Iš ko aš j palaidosiu! O vaikus, kuo rytoj pavalgydinsiu?

R.R.: Katerina Ivanovna, pra jusi savait j s velionis vyras pasipasakojo man vis savo gyvenim ir visas aplinkybes... Tik kite, jis kalb jo apie jus su didžiausia pagarba, gerb ir myl jo, kad ir tur damas t nelaiming silpnyb ... Tai leiskite man dabar... Štai ia... dvidešimt rubli , rodos, – jei tai gal t jums pad ti, tai... aš... žodžiu, aš užeisiu, – b tinai užeisiu... turb t dar rytoj...

KIEMSARGIS. Kaip j s susikruvinot.

R.R.: Taip, aš visas kruvinas.

R.R.: (vienas) „Ar supranti, ar supranti tamsta, k tai reiškia, kada jau žmogus nebeturi kur eiti?.. Nes reikia, kad kiekvienas žmogus gal t kur nors eiti...“

SUSITIKIMAS SU MARMELADOVU. SMUKL

MARMELADOVAS: Marmeladovas – mano pavard ; titulinis tar jas. Dr stu pasiteirauti: ar tarnaujate?

R.R.: Ne, mokausi...

MARMELADOVAS: Studentas, vadinasi, arba buv s studentas! – taip aš ir maniau! Neturte dar išlaikai savo gimt jausm taurum , o skurde – niekas j nebeišlaiko. Ar esi kada nakvoj s ant Nevos, šieno valtyse?

R.R.: Ne. neteko.

MARMELADOVAS: Užtatai gi, o aš iš ten, ir jau penkta naktis... Ar išdrustum tamsta, žiūr damas mane, sakyti ir teigti, kad aš nesu kiaulė? Na, aš tegu kiaulė, o ji – ponija! Aš žvėries pavidalo, o Katerina Ivanovna, mano žmona, ir širdies kilnios, ir taurios jausmų kupina. O tuo tarpu... o, kad ji pasigailtų manęs! Maloningasai pone, juk reikia gi, kad kiekvienas žmogus turėtų tokią vietelę, kur ir jo kas pagailtų! Našle jėpačiau, su trim vaikais. Verkdamas ir raudodamas, ir rankas gręždamas – jo už manęs! Nes nebetur jo kur eiti. Jis veide aš matau tartum sielvartą. Katerina Ivanovna nuo ryto ligi nakties dirba, gramdo ir plauna, vaikus apskalbia. Ji kosėtinė ir jau kraujais. Kratin jos silpna džiovininkusi, ir aš tai jaučiu. Bene aš nejaučiu? Ir kuo daugiau geriu, tuo labiau jaučiu. Todėl ir geriu, kad tame gėrime užuojautes ir jausmo ieškau... Geriu, nes dvigubai kentėti noriu! O dukra mano, Sonia, kur su pirmą žmona užaugo, ir kiek ji prisikentė jo nuo savo pamotės, apie tai aš nutyliu, nes Katerina Ivanovna – moteriška staigi ir nervinga, ir...muštis linkusi... Taigi! – vaikeliukai alkani... Ji rankas gręždamas po kambariuką vaikšto, ir raudonos dėmes jos skruostus tik muša: „Gyveni, sako, tu, veltėde, dėmes valgai, dėmes geri... - o ką labai geri ir valgai, jei ir vaikai po tris dienas plutes nemato. Gul jau girtutelis ir girdžiu, mano Sonia sako (tyki ji mergaitė, ir balselis jos toks ramus...), ji sako: „Nejau, Katerina Ivanovna, man ano darbo imtis, gėtvė eiti?“ - „O ką gi, –kam taupyti? Anoksia turtas!“ Bet nekaltink, nekaltink, tamsta! Ir žiūriu aš: šeštą valandą Soneka pakilo ir iš jo išbuto, o devyniomis ir vėl parjo. Ir tiesiai prie Katerinos Ivanovnos, - ant stalo, priešais ją, trisdešimt rublių paklojo. Atgultas, nusigręžęs sienai, tik tai jos peteliai ir kūnas vis trūkioja... Katerina Ivanovna, irgi nežodžio nesakydama, vis vakar jos koj galy ant kelių išklėpojo, kojas jai vis būiavo, paskui taip abi ir užmigo drauge, susikabinusios... abi... abi... taaaip... o aš... gul jau girtas. Nuo to laiko mano dukter Soneka buvo priversta geltoną bilietį sigyti, ir jau kartu su mumis nebegalėjo gyventi.

Vos tik tai ryt pabudau tada, tuoj apsilikau savo skarmalus, pakliau rankas dangi ir išvykau prašytis darbą. Ir priėmė. Ir kai tik pranešiau, kad vėlybė priimtas ir algą gaunu, Viešpatie, kas tada dėjosi!..Tarsi aš Dievo karalystė būčiau patekęs! Galais pirštą vaikšto, vaikus tildo, kava mane prieš vėlybę girdo! Katerina Ivanovna – ir pajaunėjusi, ir pagražėjusi. O kai prieš šešias dienas aš savo pirmą algą parnešiau, „Pupuliuk tu mano!“ – pasakė. O dar skruostų gnybo: „Pupuliuk tu mano!“ – sako.

Jums galbūt iš to tik juokas... na o man ne! Ir vis an dangišką savo gyvenimo dieną aš svajoni sparnais lakiojau: va, kaip vaikelius apvilksiu ir dukter savo vienatinę iš nešlovės susigręžinsiu... Ir dar, ir dar... Leistina, pone. O kitą dieną, vakarop, aš pavogiau kas buvo likę iš algos, ir štai, viskas! Penkta diena iš namų, o ten manęs ieško, ir tarnybai galas, ir viskam galas! Ar supranti, tamsta, ką tai reiškia, kada jau žmogus nebeturi kur eiti? Nes reikia, kad kiekvienas žmogus galėtų kur nors eiti... Ne! to tamsta dar nesupranti...

O šiandien pas Soni buvau, kad duot atsipagirioti, jau kauyti! Che che che! Trisdešimt kapeik išneš savo rankomis, paskutinius, k tur jo... Nieko nepasak, tiktai tylomis mane paži r jo... Taip ne žem je, o ten... d l žmoni sielvartauja, verkia, bet neprikaišioja! Ir skaudžiau šitaip, skaudžiau, kai neprikaišioja!.. Trisdešimt kapeik, taip. O juk ir jai jos dabar reikalingos b t, k? Juk ji dabar švarum palaikyti turi. Supranti? O aš, tikras t vas, iškaulijau sau... Ir geriu! Ir jau prag riau!.. Na, tai kas tokio kaip aš pagail t? Gaila tamstai dabar man s, pone, ar ne? Che che che! Taip! Man s gail ti n r už k! Mane prie kryžiaus kalti reikia, o ne gail ti! Bet nukryžiuok, teis jau, nukryžiuok ir nukryžiav s pagail k jo! Nes ne džiaugsmo trokštu, o širdg los ir ašar !.. Skausmo aš ieškau butelio dugne, skausmo ir ašar, ir paragavau, ir atradau; o pagail s m s tas, kuris vis pagail jo ir visus suprato, jis vienintelis, jis ir teis mus. Ateis t dien ir paklaus: "O kur toji dukra, kuri d l pamot s, džiova sergan ios, vaik, svetim mažame i pagail jo ir d l j pati save pardav? Ir tars: "eik! Aš jau... atleidau tau syk... Ir dabar tavo nuod mi begal s atleidžiamos, nes tu daug myl jai..." Ir atleis mano Soniai, žinau, kad atleis... Prabil s mus: "Išeikite, ir j s! Išeikite, girtuokliai, silpnavaliai!" Ir išeisime mes, ir stosime. Ir tars: "Kiaul s j s! Žv ries pavidalo ir panašumo, bet eikite ir j s!" Ir išties mus rankas savo, ir mes pripulsime... ir imsim raudoti... ir visk suprasim! Tada visk suprasim!.. ir visi supras, ir Katerina Ivanovna... ir ji supras... Viešpatie, teateinie tavo karalyst!

Einam, pone, parvesk mane... Metas...

Aš ne jos bijau, aš jos aki bijau... Vaik verksmo irgi bijau... Jei Sonia j nepavalgydino, tai... jau nebežinau! Nebežinau! Tegu muša, tegu šird atgauna... taip geriau...

Abu ateina Marmeladovo namus.

KATERINA IVANOVNA: A! Par jai! Katorgininke tu! Išgama!.. O kur pinigai? K kišen j turi, rodyk! Ir drabužiai nebe tie! Kur tavo drabužiai Kur pinigai? Sakyk!..

Katerina Ivanovna apieško Marmeladov

O, Viešpatie, argi visk ir prag r! Juk dvylika rubli dar buvo!.. Prag r! Visk, visk prag r! O prakeiktas gyvenimas! Alkani, alkani! O jums, jums ne g da, iš kar emos! Tu su juo g rei? Tu su juo irgi g rei! Lauk!

R.R.: (vienas) Oi, Sonia! Matai, kok šulin jie sugeb jo iškasti! Ir naudojasi! Ir apsiprato. Paverk ir apsiprato. Su viskuo niekingas žmogus apsipranta.

R.R.: (*išeina*) Gana! Šalin visos baim s, šalin šm klos!.. Yra gyvenimas! Argi aš k tik dabar negyvenau? Nesibaig dar mano gyvenimas kartu su ta sena boba! Amžin atils jai ir – gana, motuš l, metas pails ti! J g, j g reikia: be j g nieko nenuveiksi; o j g tik j ga manoma gyti, va šito tai jie ir nežino.

PAKELIUI NAMO

RAZUMICHINAS: Aš tave palyd siu namo!

R.R.: Jis visk papasakojo?

RAZUMICHINAS: Visk , ir labai gerai padar . Aš dabar iki panagi supratau. Na, žodžiu, Rodia... šita mintis... supranti? Iš tikr j seniai j galvose klajojo... supranti? Niekas nedr so jos balsu pasakyti, nes kvailiausia nes mon , o kai t tepliori su m , visa tai subliuško ir žlugo! Iš pradži t vaikigal tu išg sdinai, ligi šurpo privarei! Dievaži, taip jiems ir reikia! Tobulyb ! Jis dabar sumindžiotas, sumaltas! Be galo tav s lauk . Porfirijus irgi nori su tavim susipažinti...

R.R.: A... ir tas jau... Ir pamiš lius mane raš !

RAZUMICHINAS: Ne, ne pamiš liu. Aš, rodos, per daug tau išplep jau... Užkliuvo jiems, kad tu tik tuo vienu punktu susidom j s... Dabar aišku, kod l ir kaip tave visa tai tada suezino ir su tavo liga susipyn ... Bet tu spjauk!

RAZUMICHINAS: Kas tau yra? Kas tau yra?

R.R.: Galva truput svaigsta, bet ne tai svarbu, o svarbu tai, kad man taip li dna, taip li dna! kaip kokiai moteriškei... išties! Ži r k, kas ia? Ži r k! Ži r k!

RAZUMICHINAS: Kas?

R.R.: Šviesa mano kambary, matai? Sudiev!

RAZUMICHINAS: K tu ia? Aš palyd siu tave, kartu eisim!

R.R.: Žinau, kad kartu, bet man nor t si ia su tavim atsisveikinti. Na, duok rank , sudiev!

RAZUMICHINAS: Kas tau, Rodia?

R.R.: Nieko, einam; tu b si liudytojas...

SUSITIKIMAS SU MOTINA IR SESERIM

Raskolnikovas eina kambar . Ten jo laukia motina ir sesuo Dunia.

R. MOTINA ir DUNIA: (*šaukia, r kia, puola, gl bes iuoja*)

- Rodia! S neli! Viešpatie! Brangusis! Broli, Rodia!

Raskolnikovas nualpsta. Razumichinas j su iumpa ir guldo ant sofos.

R. MOTINA: Dieve, kas jam?

DUNIA: Rodia!

R. MOTINA: Viešpatie!

RAZUMICHINAS: Niekis, niekis, jis tik nualpo, ia niekniekis! Vandens! Na štai, jau jis ir atsigaua... ir atgijo!

Raskolnikovas pakyla, atsis da ant sofos.

R.R.: Eikit namo... su juo, iki rytojaus, rytoj visk ... Ar seniai atvažiavot?

R. MOTINA: Vakare, Rodia, traukinys labai v lavo. Bet, Rodia, aš nieku gyvu dabar neisiu!

Nakvosiu ia, greta...

R.R.: Nekankinkit man s!

RAZUMICHINAS: Aš pab siu su juo! N minut s jo nepaliksiu.

R. MOTINA: Ir kuo tik aš atsid kosiu jums!

R.R.: Aš nebegaliu, nebegaliu, nebekankinkit! Gana, išeikit... Nebegaliu!..

DUNIA: Einam, mamyte, na bent trumpam iš kambario... mes j žudom, juk aišku.

R. MOTINA: Tai argi aš po trej met nebegal siu j n pasiži r ti!

R.R.: Palaukit! Lužin buvot sutikusios?

R. MOTINA: Ne, Rodia, bet mes gird jom, kad jis buvo toks geras, aplank tave šiandien.

R.R.: Taip... buvo toks geras...Tu nori ištek ti už Lužino d l man s. O aš aukos nepriimu. Tod l ligi ryt parašyk laišk ... atsisakydama... Ir viskas!

DUNIA: Aš to negaliu padaryti! Kokia teise...

R. MOTINA: Dune ka, tu irgi ... nurimk, rytoj... Argi nematai... Ai, ver iau jau išeikim!

DUNIA: Iki rytojaus, brolau, einam, mama... Sudiev, Rodia!

R. R.: Klausyk, sese, šios vedybos b t niekšyb . Tegu aš niekšas, bet tu neturi... vienas katras... o aš kad ir niekšas, bet tokios sesers... Arba aš, arba Lužinas! Eikit...

RAZUMICHINAS: Tu gal iš proto iš jai! Despote!

R. MOTINA: Aš neisiu iš ia. Aš ia, kur nors...

RAZUMICHINAS: Ir visk sugadinsit! (*šnibžda*) Prisiekiu jums, jis neseniai vos neprimuš man s. Ar j s tai suprantate? Jei tik erzinsi, ir dar nakt , k nors ir pasidarys sau! (*Visi išeina iš kambario.*)

R. MOTINA: Ak, k j s kalbate!

RAZUMICHINAS: Tegu j s ir motina, bet, jei pasiliksit, varysit j pasiutim , ir tada velniaižin kas bus! Klausykit, aš jus parlyd siu ten, kur j s apsistojot. Po to tuojau b gu ionai ir po ketvir io valandos, duodu pat garbingiausi j garb s žod , pranešiu jums: kaip jam yra, ar miega, ar ne ir visa kita. Jei blogai, prisiekiu, aš jus pats ia atvesiu, o jei gerai, tai ir gulkit miegoti. Ar tikit manim? Ar j s tikit manim?

DUNIA: Eikim, mamyte, jis tikrai taip padarys, kaip žada.

RAZUMICHINAS: Štai j s... j s mane suprantate, nes j s – angelas!

Visi išeina gatv .

... suprantu, j s galvojate, kad aš... Niekai! Tai yra... aš girtas kaip kelmas, bet ne tai svarbu: aš girtas ne nuo vyno. Man, vos tik aš jus pama iau, taip galv ir smog ... Nekreipkit d mesio; aš paistau, aš j s nevertas. Kad j s žinotum t, kaip aš jus abi myliu!.. Nesijuokit ir nepykit... Ant vis pykit, o ant man s nepykit! Aš jo draugas, tai, vadinasi, ir

j s draugas. Aš taip noriu... Aš t nujau iau. Tas daktaras neseniai b gštavo, kad jis neišprot t ...

R. MOTINA: K tamsta kalbi!

DUNIA: Nejaugi pats gydytojas taip sak ?

RAZUMICHINAS: Sak , bet ia ne tai, visai ne tai... Ai!..ver iau b tum t rytoj atvažiavusios!
Duokite savo rank , duokite... j s irgi duokite savo, aš noriu..., dabar...., (*Razumichinas atiklaupia, bu iuoja*)

R. MOTINA: Liaukit s, na liaukit s, k j s darote?

DUNIA: Stokit s, stokit s!

RAZUMICHINAS: Na, gana, visa pasakyta ir visa atleista. Ar atleista? Taip? Po ketvir io valandos gr šiu su žiniomis, pamatysit! Sudiev, b gu!

R. MOTINA: Dieve mano, Dune ka, kas gi ia bus?

DUNIA: Nusiramink, mamyte, mums pats Dievas š pon atsiunt , nors jis ir tiesiai iš kažkoki išgertuvi .

R. MOTINA: Ai, Dunia, Dievas j žino, ar beateis! Ir kaip aš gal jau palikti Rodi !.. Ir visiškai, visiškai ne tok važiuodama ia j sivaizdavau! Koks jis atšiaurus buvo, lyg nepatenkintas m s sulauk s...

DUNIA: Ne, ne taip, mamyte. Jis nuo sunkios ligos pakrik s – ia visa priežastis.

R. MOTINA: Ak, ta liga! Kas ia bus, kas bus!

R.R.: Ar žino Porfirijus, ar ne, kad aš vakar tos raganos bute buvau ir apie krauj klausin jau? Turiu iškart sužinoti, kai tik eisiu! Iš veido sp ti... Kad ir ž siu, bet sužinosiu.

MARFOS PETROVNOS PASIRODYMAS

Svidrigailovas mato Marfos Petrovnos šm kl

MARFA PETROVNA: Sveiki, Arkadijau Ivanovi iau, kaip jums patinka naujoji mano suknia?
Aniska taip nepasi t ...

SVIDRIGAILOVAS: Ar verta, Marta Petrovna, d l toki niek pas mane vaikš ioti, sau galv kvaršinti ?

MARFA PETROVNA: Jau n patrukdyti tav s , meldžiamasis, negalima...

SVIDRIGAILOVAS: Aš, Marfa Petrovna, vesti noriu.

MARFA PETROVNA: Nedidel jums garb ... tik žmon palaidoj s... Kad nors ger b tum t pasirink s, o ia dabar... Žmones tik prajuokinsit. Gal išburti Jums prieš kelion ?

Svitrigailovas pab ga.

MOTINA IR DUNIA PAS RASKOLNIKOV . RYTAS

Motina, Dunia ir Razumichinas eina. Raskolnikovas s di. Tartum laukia sve i .

R.R.: Esu beveik sveikas, jau nebe taip, kaip vakar. O j s, mamyte, kiek j s ia vakar, man s belaukdamos, tur jote iškent ti...

R. MOTINA: K tu, Rodia!

R.R.: Aš k tik nubudau ir nor jau eiti, bet ži riu – drabužiai... pamiršau vakar pasakyti jai... Nastasjai... išplauti t krauj ...

R. MOTINA: Krauj ! Kok krauj ?

R.R.: Niekai... nesir pinkite. Vakara, klieid damas už jau vien suvažin t žmog ... Tai ir susikruvinau pad damas parnešti j but ... Tiesa, mama, aš vakar vien nedovanotin dalyk padariau. Visus j s atsi stus pinigų atidaviau... jo žmonai... laidotuv ms. Trys maži vaikai našlai iai, alkani... Jokios teis s, aišku, netur jau, ypa žinodamas, kaip jums sunku buvo šituos pinigų gauti. Ar taip, Dunia?

DUNIA: Ne, ne taip.

R.R.: Aha! Tai ir tu... su k slais!.. K gi, pagirtina; tau pa iai geriau... ir prieisi toki rib , kurios jeigu neperžengsi – nelaiminga b si, o jei peržengsi – gal dar nelaimingesn b si... Aš tik nor jau paprašyt, kad j s man atleistum t.

R. MOTINA: K tu, Rodia, aš esu tikra, kad viskas, k tu darai, yra labai gerai!

R.R.: Neb kite tikra...

R. MOTINA: Žinai, Rodia, Marfa Petrovna mir !

R.R.: Kokia Marfa Petrovna?

R. MOTINA: Ak, Dieve mano, nagi Marfa Petrovna Svidrigailova! Aš dar tiek daug apie j rašiau tau.

R.R.: A-a-a, atsimenu... tai mir ? Iš tikr j ? Kaip mir ?

R. MOTINA: sivaizduok, visai netik tai! Tas baisus žmogus, atrodo, ir buvo jos mirties priežastis. Sako, baisiai j primuš s!

R.R.: Radote k pasakoti, tokius niekus.

R. MOTINA: Ak, mano brangusis, jau aš nebežinau apie k ir kalb ti.

R.R.: Tai kas ia jums, j s visi bijot man s, ar k ?

DUNIA: Taip ir yra. Mamyt , lipdama laiptais, net žegnojosi iš baim s.

R. MOTINA: Ai, na k ia dabar, Dunia! Nepyk, Rodia... Aš išties vis keli svajojau: kaip mes pasimatysim, kaip apie visk išsipasakosim... ir tokia buvau laiminga... Be reikalo tu, Dunia! Aš laiminga jau vien tod l, kad matau tave, Rodia...

R.R.: Ai, mama, sp sim dar, išsikalb sim!

Raskolnikovas beišein s iš kambario.

RAZUMICHINAS: Kas tau? (*Raskolnikovas gr žta*)

R.R.: Tai ko j s tokie nuobod s? Kalb kit gi!.. susirinkom ir tylim... Na, k nors!

R. MOTINA: D kvi Dievui, o aš pamaniau, kad v l kas nors vakarykš io prasideda.

DUNIA: Kas tau, Rodia?

R.R.: Klausyk, Dunia, aš, žinoma, atsiprašau už vakar, bet d l to, kas svarbiausia, aš nenusileisiu. Arba aš, arba Lužinas.

R.MOTINA: Rodia, Rodia! Juk ia v l tas pat...

DUNIA: Broli, tu darai klaid . Aš pati d l sav s išteku, nes man sunku. Išteku už Piotro Petrovi iaus, nes iš dviej blogybi pasirenku mažesn . Aš pasiryžusi garbingai padaryti visk , ko jis iš man s tikisi, vadinasi, aš jo neapgaujin ju... Ko taip nusišypsojai?

R.R.: Visk padarysi? O ko tu rausti? Tu meluoji, sese, tu ty ia, vien iš moteriško užsispyrimo meluoji. Tu negali Lužino gerbti. Vadinasi, parsiduodi už pinigų ir kad ir kaip teisintumeisi, vis tiek nedorai elgiesi.

DUNIA: Tai despotizmas! Netiesa, nemeluoju!.. Aš netek siu už jo, kol ne sitikinsiu, kad jis mane vertina ir brangina ir kad pati gali j gerbti. Šiandien pat gal siu tuo sitikinti. Tokia santuoka n ra niekšyb , kaip tu sakai! Jei aš k pražudysiu, tai tik save... Aš dar nieko nesu nužudžiusi!

R. MOTINA: Viešpatie! Ligi alpulio privar !

R.R.: Ne, ne... niekis... nieko!.. sikandot j s tuos alpinus!.. Hm... Kaip tu šiandien sitikinsi, kad gali j gerbti...? Rodos, sakei, šiandien?

DUNIA: Mama, parodykite broliui Piotro Petrovi iaus laišk .

R.R.: Ir ko ia dabar taip r pinuosi? Tek k sau! Už ko tik nori!

Motina paduoda laišk . Raskolnikovas skaito.

R.R.: *(skaito)* "Sykiu turiu garb s iš anksto sp ti: jei, nepaisant mano prašymo, sutiksiu Rodijon Romanovi i , tai b siu priverstas tu tuojau pasišalinti, ir tada jau kaltinkite save ...vieno arkli sumindžiotu girtuoklio, nuo to ir mirusio, kurio dukteriai, nešvankaus elgesio merginai, dav vakar apie dvidešimt penkis rublius laidotuvi dingstimi, kas labai mane nustebino..." Keista, juk jis advokatas, o taip nemokšišškai rašo. Nemanau, kad jis tave labai vertint .

R. MOTINA: Tai kaipgi tu, Rodia, apsispr si?

R.R.: ia, žinoma, ne man spr sti, o vis pirma jums ir Duniai. Jei toks reikalavimas j s ne žeidžia... Aš padarysiu, kaip jums geriau.

R. MOTINA: Dune ka jau apsisprend ...

DUNIA: Taip, aš prašau tave b tinai ateiti pas mus per š pasimatym , ateisi?

R.R.: Ateisiu.

DUNIA: Ir jus paprašysiu ateiti pas mus aštunt .

R. MOTINA: Ir puiku, Dune ka. Jau kaip j s nusprend te, taip tegu ir b na. Dabar pyk, nepyk, Piotrai Petrovi iau!

kambar eina Sonia Marmeladova.

R.R.: Tai j s?.. Aš j s visiškai nelaukiau. Prašom s stis, prašom.

SONIA: Aš... aš... atleiskite, kad jus sutrukdžiau. Mane Katerina Ivanovna siunčia, ji netur jo ko kito pasiūlyti... Ji liepė labai prašyti jus, kad būtumėte rytoj ryt ... pamaldose... per mišias... Mitrofanijaus kapinėse, o paskui pas mus... pas ją ... užkūsti... Jai garbė padaryti... Ji liepė prašyti.

R.R.: Pasistengsiu būtina... būtina... Prašom sūstis, sūskit s! Prašau. Mamyte, tai Sofja Semionovna, dukterė to paties nelaimingojo pono Marmeladovo.

SONIA: Ji liepė labai jums padėti, kad vakar padėtumėte mums... be jūsų mes visiškai nebūtume turėjusios užkūpalaidoti.

SONIA: Jūs mums viską vakar atidavėte!

R. MOTINA: Rodia, mes, žinoma, kartu pietausim. Eime, Dune kažką... Mes tave privarginome. Aš bijau...

R.R.: Taip, taip, ateisiu.

R. MOTINA: Ir jūs, Dmitrijau Prokofjia, būkite toks geras, ateikite pietauti!

DUNIA: Prašom ateiti.

R. MOTINA: Sudiev, Rodia, tai yra ligi pasimatymo.

Motina ir Dunia išeina.

R.R.: Na, ir puiku! Amžiną atilsą mirusiems, o gyviems reikia gyventi! Taip? Ar taip? Juk taip?

SONIA: Tai aš pasakysiu kad jūs ateisite...

R. R.: Sofja Semionovna, kaip mano biulius, Razumichinas, jis geras žmogus.

SONIA: Jei jums dabar reikia eiti...

R.R.: Aš pas jus užėisiu šiandien pat, Sofja Semionovna. Sudie! (*Sonia išeina.*)

(*Razumichinui*) Tu juk pažįstamas su tuo tardytoju, ... kaip jis... Porfirijum Petrovičium?

RAZUMICHINAS: Na, žinoma! Gimini. O kas yra?

R.R.: Jis dabar tūbyl ... na, dėl to nužudymo... veda?

RAZUMICHINAS: – Taip... na?

R.R.: Mano taip pat ten užstatyta yra, šiaip niekniekiai, bet vis dėlto - sesers žiedelis, kur ji man atminimui dovanojo, ir tuo sidabrinis laikrodis. Viskas penki ar šeši rubli teverta, bet man brangu, atminimas. Nenoriu, kad tie daiktai žūtų, ypač laikrodis. Vienintelis daiktas, likęs po tuo. Reikėtų nuovadoje pareikšti... O gal geriau paaiškim Porfirijui, kaip? Kaip tu manai?

RAZUMICHINAS: Aišku, Porfirijui! Tu tuojau einam, tikrai rasim jį namie!

R.R.: Gerai sakai... einam...

RAZUMICHINAS: Tai tu pažinojai seną? Na matai! Pui-ki-a-au-siai viskas...

R.R.: (sau) Kaip ji apsivers... Pažiūrėsim...Kažin, ar gerai, kad aš einu...Drugelis pats liepsniskrenda. Širdis muša – tas tai negerai! Aš, brolyti, šiandien pastebėjau, kad tu iš pat ryto nepaprastai susijaudinai. Tiesa?

RAZUMICHINAS: Kaip susijaudinai? Aš visiškai, niekaip nesusijaudinai.

R.R.: Va ir dabar – ir vėl nuraudai!

RAZUMICHINAS: Koks tu kiaulė, vis dėlto!

R.R.: Romeo! cha cha cha! Tai mamytė prajuokinsiu... Ir dar kai kada...

RAZUMICHINAS: Klausyk, klausyk, juk tai rimtai, juk tai... Na ką tu, po velni... Ką tu joms papasakosi? Aš, brole... Fu, koks tu kiaulė!

R.R.: Sieksnio ilgio Romeo! Išsipraus šiandien, net nagai nu iustyti, ką? Kada taip bėdavo?
(juokiasi)

RAZUMICHINAS: Kiaulė !!!

PAS PORFIRIJ . JO BUTE (1)

R.R.: Atsiprašau, kad aš dėl tokių niekų jus sutrukdžiau, mano daiktai iš viso koki penki rubli teverti, bet jie man be galo brangūs kaip atminimas, ir, prisipažinsiu, aš, kai sužinojau, labai išsigandau... pas mane motina atvažiavo, ir jei ji sužinotų, tai, prisiekiu, ji be galo nusimintų!

PORFIRIJUS: Pas jus motina atvažiavo?

R.R.: Taip.

PORFIRIJUS: Kada gi?

R.R.: Vakar vakar.

PORFIRIJUS: Jums reikia parašyti pareiškimą policijai. Arba – galite ir tiesiai man parašyti.

R.R.: O rašyti ant paprasto popieriaus?

PORFIRIJUS: Ant paties paprasčiausio! Jūs daiktai jokiu būdu negalėjo dingti. Juk aš jau seniai jus išlaukiu.

RAZUMICHINAS: Ką...? Laukei? Argi tu žinotai, kad ir jis ten užstatus davęs?

PORFIRIJUS: Jūs abu daiktai, žiedas ir laikrodys, buvo popieriukų suvynioti, aiškiai gražiai jį su pavardė užrašyta ir data, kada ji juos gavo...

R.R.: Koks jūsų pastabus!..

PORFIRIJUS: O kad beveik visi užstatė davę jai dabar jau atsišauk, tik tai jūs vienas nemalonote ateiti.

R.R.: Aš ne visai sveikas buvau.

PORFIRIJUS: Gird jau, kad jūs sveikata net labai jau dėl kažko buvo pašlijusi. Jūs ir dabar tartum išblyškė?

R.R.: Niek... priešingai, esu visai sveikas!

RAZUMICHINAS: Pasak – visai sveikas! Ligi vakar dienos beveik bešmonė skliedė jo... Ar patikėsi, pats vos ant kojų pastovi, o tik aš vakar nusigrįžiau – išspruko tylomis ir maklinė jo kažin kur vos ne ligi vidurnakties, ir dar, visiškai klaidė damas, sivaizduok tu...

PORFIRIJUS: Nejaugi visiškai klaidė damas? Sakyk tu man!

R.R.: Netik kite! Ties sakant, juk jis ir taip netikit! Kyr jo jie man be galo, tai aš ir pabėgau vakar buto nuomotis, ir pinigų krūvą pasiemiau.

PORFIRIJUS: O šiandien man sakė Ilja Petrovičius, kad buvo sutikęs jus vakar, vieno žuvusio valdininko būte...

RAZUMICHINAS: Na, argi ne beprotis tu buvai? Paskutinius pinigus našlei laidotuvėms atidavei!

R.R.: O gal aš kur lob radau, tik tu nežinai? Užtat vakar toks dosnus buvau... Atleiskite, kad mes jus tokiais niekais gaišiname. grįsime juk, ar ne?

PORFIRIJUS: Ką jis, atvirkščiai, atvirkščiai! Kad jis žinotumėt, kaip jis mane dominate! domu ir žiūrėti, ir klausyti... ir, prisipažįstu, esu be galo patenkintas, kad jis pagaliau malon jote mane aplankyti...

RAZUMICHINAS: Taigi duok nors arbatos! Gerklė išdžiūvo!

PORFIRIJUS: Puiki idėja! Man, brole, nuo tavo vakarykšios galva... Ir visas aš kažkoks kaip trenktas...

R.R.: (sau) Net nebesislepia, kad mane seka! Šunė gauja! Taip atvirai snuk ir spjauna! Trenkit tiesiai, o ne žaiskit kaip katė su pele! Va, ir tūkšiu vis ties! Ir pamatysit, kaip aš jus niekinu! Mirktel jo man Porfirijus, ar ne? Arba viskas mirazas, arba žino... Susiuosto! Visi prieš mane susiuost! Ar žino apie butą? Ko aš atjau? Koks aš suirzęs! O gal ir gerai...liguistas vaidmuo!

RAZUMICHINAS: Aš vakar per patį domum jus palikau! Kas nugalėjo?

PORFIRIJUS: Niekas, suprantama. amžinuosius klausimus nusivaramė, oru pasklandamė.

RAZUMICHINAS: sivaizduok, Rodia, kur jie vakar nusirito: ar nusikaltimas yra, ar nėra? Sakiau, kad velniškai nusišnekėjo! Juk jis tyčia, tu jo dar nepažįsti. Ir vakar jį pus laik norėdamas tikrai visus pamulkinti. O ką jis kalbėjo, Viešpatie!.. Pernai kažin kuriems galams jis tikinomas, kad eina vienuolyn: du mėnesius tvirtai laikėsi savo! Neseniai mūrodirbi, kad veda ir viskas esą paruošta sutuoktuvėms. Jau mes jį sveikinti buvome pradėję. O čia nei nuotakos, nieko – viskas mirazas!

R.R.: Iš tikrųjų jis toks apsimetėlis?

PORFIRIJUS: O ką jis manot? Palaukit, aš ir jus apmausiu – cha cha cha! Iškilus šitiems klausimams apie nusikaltimus, aplink, prisiminiau dabar jį straipsnelį. "Apie nusikaltimą..." Prieš du mėnesius turėjau malonumo "Periodiniame žodyje" skaityti.

R.R.: Mano straipsnis? Tiesa, prieš pusmetį, parašiau straipsnį, bet tada jo neišspausdino.

PORFIRIJUS: Pasirodo, išspausdino.

RAZUMICHINAS: Bravo, Rodia! Aš irgi nežinojau! surasiu! Čia tai dalykas! Nė nesisako.

R.R.: Aš, kiek pamenu, nagrinėjau psichologinį nusikaltimo būklę, kuri lydi per visus nusikaltimus.

PORFIRIJUS: Taip, griežtai tvirtinote, kad paties nusikaltimo aktas visada lydi liga. Labai, labai originalu, bet... mane po teisybei ne tai sudomino, o tam tikra mintis rašinio gale - visi

žmonės ten skirstomi “paprastuosius” ir “nepaprastuosius”. Pirmieji privalo klusniai gyventi ir netur teisės statymus laužyti, nes jie matė paprastieji. O nepaprastieji tur teisę daryti visokius nusikaltimus ir visai patys statymus laužyti, todėl būtent, kad jie nepaprastieji. Rodos, taip, jei neklystu?

RAZUMICHINAS: Kaip čia dabar? Negali taip būti!

R.R.: Ne, ne visai taip. Norite, kad jums paaiškintau? Prašau. Nors, beje, jūs beveik teisingai atpasakojate, net, sakyčiau, ir visiškai teisingai... Skirtumas tik tas, jog aš visai nereikalauju, kad nepaprastieji žmonės būtintai turėtų ir privalėtų daryti visada visokias nedorybes, kaip jūs sakote. Aš paprasčiausiai užsiminiau, kad “nepaprastasis” žmogus turi teisę... tai yra ne oficiali, žinoma, o savo paties teisę leisti savo sūžinei peržengti... kai kurias kliūtis, bet tik tai tuo atveju, jeigu jo idėja (kartais galbūt visai žmonijai išganingos) vykdomas to pareikalaus. Visi žmonijos tvarkytojai, pradedant seniausiais, o paskui – turint galvoje Likurgus, Solonus, Mahometus, Napoleonus ir taip toliau, visi ligi vieno buvo nusikaltėliai jau vien todėl, kad, naujų statymų leisdami, kartu griovė seną, šventai visuomenę gerbiamą ir ištvėpaveldytą, o jau savaime aišku, kad jie nesustabdydavo kraujas, jei tik tai kraujas gal davė jiems padėti. Dauguma jų buvo baises kraujo liejikai. Čia nieko nėra ypatingai naujo. Aš tik savo pagrindine mintimi tikiu. O ji yra kaip tik tokia: žmonės prigimties dėsnio skirstomi žemesniuosius, tai yra, taip sakant, medžiagą, kuri tinka vien gaminti save panašius, ir tikruosius žmones, tai yra gebančius arba turinčius talentą tarti naują žodį. Pirmieji – tai žmonės savo prigimtimi konservatyvūs, padorūs, gyvena paklusnys ir męgstą būti paklusnūs. Mano nuomone, jie ir privalo tokie būti, nes tai jiems ir skirta. O Tikrieji – visi tie, kurie laužo statymus, griovė jai arba link tai, jie daugiausia geresnės ateities vardan griauna dabartį. Jie stumia pasaulį pirmyn ir veda jį tikslą. Jeigu tokiam dėl savo idėjos reikia peržengti kad ir lavoną, tai jos žiną gali, mano nuomone, leisti jam peržengti kraują. Ties pasakius, labai nerimauti čia nėra ko: mas beveik niekada nepripažįsta jiems šitą teisę, jiems galvas kapoja, juos karia ir taip darydama visiškai teisingai elgiasi, tik tai, beje, bsimosios kartos jiems paminklus stato ir lankstosi. Tiek vieni, tiek antri turi visiškai vienodą teisę gyventi. Taigi – Tegyvuoja amžinasis karas - ligi Naujosios Jeruzalės, žinoma.

PORFIRIJUS: Tad jūs vis dėlto tikite Naują Jeruzalę?

R.R.: Tikiu.

PORFIRIJUS: Ir... ir... ir Dievą tikite? Atleiskite, kad aš toks smalsus.

R.R.: Tikiu.

PORFIRIJUS: Ir... ir Lozoriaus prisiklimtą tikite?

R.R.: Ties... tikiu. Kam tai jums?

PORFIRIJUS: Taip sau pasidom jau. Atsiprašau. Bet palaukit, – aš v l prie to, k kalb jom. Štai k pasakykite: kaipgi atskirti tuos nepaprastuosius nuo paprast j ? Ar jie gimdami jau koki žymi turi? Ar negalima b t ia kok drabuž ypating taisyti, ženklus kokius, ar k ?.. Sutikite, jei pasidaryt painiava ir vienas katro nors sluoksnio asmuo imt ir sivaizduot , kad jis priklauso kitam sluoksniui, ir prad t “visas kli tis šalinti”, kaip j s labai gražiai pasak te, tai juk tada...

R.R.: O tai labai dažnai atsitinka! Šita j s pastaba s mojinga.

PORFIRIJUS: D kui... bet štai v l b da: sakykite, meldžiamasis, ar daug yra t žmoni , kurie turi teis kitus pjauti, t “nepaprast j ”? Sutikite, juk klaiku, jeigu j labai jau daug b t , k ?

R.R.: Oi, nesir pinkite ir d l to. Apskritai žmoni , geban i pasakyti bent k nauja, nepaprastai mažai tegimsta. Genial s žmon s – iš milijon , o didieji genijai – galb t tik t kstan i t kstan iams milijon per jus per š pasaul .

RAZUMICHINAS: Tai k j s ia dabar – abu juokus kre iate, ar k ? Vienas kitam akis dumti suman te? Tu rimtai, Rodia? Na, bro lau, jei išties ia rimtai, tai... Mane siaubas ima, kad krauj tavo s žin pripaž sta ir, dovanok, su tokiu net fanatizmu... tai... mano nuomone, daug baisiau nekaip oficialiai, pagal statym , leisti pralieti krauj ...

PORFIRIJUS: Visiškai teisingai, baisiau.

RAZUMICHINAS: Ne, jau tu ia k nors perd j s b si! Aš perskaitysiu... Tu negal tum taip galvoti...

PORFIRIJUS: Man dabar beveik paaišk jo, kaip j s teikiat s ži r ti nusikaltim , bet... jau atleiskite man, kad aš toks kyrus. Na, o kaip tada, jei kuris vyras arba jaunuolis sivaizduoja es s Likurgas arba Mahometas, – b simasis, žinoma, – na ir ima šalinti visas kli tis, kurios jam keli pastoja... Tad kaipgi?

R.R.: Nagi taip, argi aš ia kaltas? Taip yra ir bus amžinai. Štai k tik pasak , kad aš leidžiu krauj lieti. Na tai kas? Juk visuomen per daug gerai apdrausta – j saugo kal jimai, teismo tardytojai, katorgos, – ko ia dar nerimauti? Ir ieškokit vagies!..

PORFIRIJUS: Na o jei surasime?

R.R.: Taip jam ir reikia.

PORFIRIJUS: J s vis d lto logiškas. Na o kaip jo s žin ?

R.R.: O kas jums darbo d ljo s žin s?

PORFIRIJUS: Nagi taip sau, iš humaniškumo.

R.R.: Kas j turi, tas tegu ken ia sau, jei jau iasi suklyd s. ia ir bausm jam – priedas prie katorgos.

RAZUMICHINAS: O tie tikrieji genijai, kurie turi teis kitus pjauti, – ar jie jau visai nebeprivalo net ir d l pralieto kraujo kent ti?

R.R.: Tegu kenia, jei gaila aukos... Kent jimas ir skausmas visada b tina lydi pla i horizont s mon ir gili šird . Tikri didieji žmon s, man rodos, tur t jausti pasaulyje didel li des .

PORFIRIJUS: Na, barsit nebarsit, pyksit nepyksit, bet leiskite dar klausim l vien (jau aš jus per daug varginu!), vien tiktai mažut id juk nor iau pakišti...

R.R.: Gerai, sakykite savo id juk .

PORFIRIJUS: Juk... tiesiog nežinau, kaip ia geriau pasakyti... id juk mat labai žaisminga... psichologin ... Kai j s t savo straipsnel raš te, juk negal jo b ti, che che! kad j s sav s nelaikytum te – na, bent kruopelyt – irgi “nepaprastu” ir skelbian iu nauj žod . Juk taip, ar ne?

R.R.: Labai gali b ti.

PORFIRIJUS: O jei taip, tai nejaugi j s pats ryžtum t s – na, d l koki nors gyvenimo sunkum , o gal iš noro pad ti visai žmonijai kelyje geresn ateit – nejaugi ryžtum t s peržengti kli t ?.. Pavyzdžiui, kad ir nužudyti k ir apgrobti?..

R.R.: Jei ir perženg iau, tai jau, žinoma, jums nepasisaky iau.

PORFIRIJUS: Na ne, aš ia tik taip sau domiuosi, vien tiktai literat riniu atžvilgiu...

R.R.: Leiskite jums priminti, kad Mahometu ar Napoleonu aš sav s nelaikau... ir negaliu, neb damas tokiu žmogumi, deramai išaiškinti, kaip pasielg iau.

PORFIRIJUS: Na jau meldžiamasis, kas gi pas mus Rusijoje nelaiko sav s Napoleonu? Cha-cha-cha...

ZAMETOVAS: Koks nors Napoleonas, matyt, ir m s Alion Ivanovn nukneckino.

PORFIRIJUS: J s jau išeinate! Labai labai malonu buvo susipažinti. O d l to, ko j s praš te... pats pas mane tenai užeikite... kada nors... kad ir rytoj. Aš b siu ten koki vienuolikt valand , tikriausiai. Visk ir padarysim... pasišnek sim... J s, kaip vienas iš paskutini j , ten buvusi , gal k ir pasakyti mums gal tum t...

R.R.: J s norite mane... oficialiai kvosti?

PORFIRIJUS: O kam gi? Kol kas visai to nereikia. J s ne taip supratote. Aš, matote, naudojuosi kiekviena proga ir... O va dar, ta pa ia proga! K gi aš ia... visa esm ia... ar j s, lipdamas tada laiptais... atsiprašau: juk j s aštunt valand buvote tenai?

R.R.: Aštunt .

PORFIRIJUS: Taigi aštunt valand praeidamas laiptais, ar nepasteb jote antrame aukšte, atvirame bute – atsimentate? – dviej darbinink ? Jie daž ten, ar nepasteb jote? Tas labai labai svarbu jiems!..

R.R.: Dažytoj ? Ne, nema iau... ne, neatsimenu... ir n kokio atviro buto niekur, rodos, nebuvo. Taip, nebuvo...

RAZUMICHINAS: K tu ia! Juk dažytojai t pa i dien dirbo, kai sen buvo nužudyta, o jis ten buvo juk prieš dienas! K gi tu ia klausin ji?

PORFIRIJUS: Fu! Supainiojau! Velniai žino, šita byla man jau visiškai galv susuko! Mums taip labai svarbu sužinoti, ar nemat kas j ... visiškai supainiojau!

RAZUMICHINAS: Reikia būti atidesniam.

Raskolnikovas eina namo.

R.R.: Jūs apie mane teiravotės? Tad jeigu jūs ... ateinate klaustis... ir tylite... tad kas gi čia dabar?

MIESTIETIS: Žmogžudys!

R.R.: Kas gi čia jūs ... kas ... kas žmogžudys?..

MIESTIETIS: Tu žmogžudys. (*Nueina.*)

ANTRA DALIS

R.R. VIENAS KAMBARYJE

R.R.: Kas jis? Kas tas iš po žemi išdyg s žmogus? Kur jis buvo ir k mat ? Ir kaip gal jo matyti?

Jis mat visk , tai neabejotina... Kaip aš dr sau, pažindamas, nujausdamas save, imti kirv ir susikrūvinti... Ai, juk aš iš anksto ir žinojau!..

Ne, anie žmon s ne taip padaryti; tikrasis valdovas, kuriam viskas leidžiama, griaua Tulon , surengia skerdynes Paryžiuje, Egipte užmiršta armij , išžudo pus milijono žmoni žygyje Maskv , o Vilniuje visko nusikrato kalamb ru; ir jam, tam pa iam, po mirties paminklus stato, – vadinasi, viskas leidžiama. Ne, šitie žmon s ne iš k no, o iš žalvario, matyt, padaryti!

Bobš niekai! Sen buvo tiktai liga... peržengti kuo grei iau nor jau... aš ne žmog užmušiau, aš princip užmušiau! Užmušti tai užmušiau, bet peržengti neperžengiau ... Tik tiek ir tesugeb jau – užmušti! Tik tiek. Bet ir to nesugeb jau, pasirodo... Principas? Ne, man gyvenimas vien kart duotas, antro nebebus. Aš ir pats noriu gyventi, o jei ne, tai geriau n negyventi. K gi!

Ech, aš estetiška ut l , daugiau nieko. Taip, ut l , ir jau vien tod l, kad galvoju, jog esu ut l . O juk ryžtuosi tai daryti ne d l savo k no ir geiduli , o tur damas diding ir malon tiksl , – cha cha cha! Iš vis ut li pasirinkau pa i nenaudingiausi j ir, j užmuš s, nusprendžiau iš jos paimti lygiai tiek, kiek man reikia pirmajam žingsniui, ne daugiau ir ne mažiau (o visa kita, vadinasi, taip ir b t nu j vienuolyn , pagal testament – cha cha)... Ut l ... ir esu galb t daug blogesnis ir bjauresnis už užmušt j ut l . Na, argi galima šitok siaub su kuo nors palyginti? Kokia bjaurastis! Kokia niekšyb ! B k klusnus ir negeisk, ia ne tavo reikalas! Drebanti menkysta! Oi, niekada, niekada neatleisiu tai bobšei!

Raskolnikovas užsimiršta. Užsn sta.

SAPNAS

Gatv . Vakaras. Pilnatis. Minios žmoni . Stovi žmogus ir moja jam. Tas pats miestel nas! Seka paskui j . Didelis namas. Laiptin . Sen s butas. Kitoks. Kamputyje – sen . S di ir kikena. Kikena ir kikena, be garso. Kirvis. Tranko sen s galv . O ji vis kikena. Minia žmoni – ži ri ir tyli. B gti. Kojos nejuda.

SVIDRIGAILOVO VIZITAS

Raskolnikovas atsibunda ir mato tarpdury stovint žmog . Kur laik apsimeta, kad miega. Po to – pakyla.

R.R.: Tai sakykite, ko jums reikia?

SVIDRIGAILOVAS: O aš taip ir žinojau, kad j s nemiegate, tik apsimetate, Arkadijus Ivanovi ius Svidrigailovas, leiskite prisistatyti...

R.R.: Svidrigailovas? Kokia nes mon ! Negali b ti!

SVIDRIGAILOVAS: Už jau pas jus, nes asmeniškai susipažinti panorau, o antra, svajoju, kad gal neatsisakysite man pad ti viename sumanyme, tiesiogiai lie ian iame sesut j s Avdotj Romanovn . Man s vieno ji galb t dabar nenor t matyti, nes yra nusista iusi prieš mane, na o j s padedamas aš, atvirkš iai, tikiuosi...

R.R.: Be reikalo tikit s.

SVIDRIGAILOVAS: Rodijonai Romanovi iau, teisintis laikau nereikalinga, ta iau pasakykite: tai kas gi ia yra taip jau mano nusikalstama? Tai, kad savo namuose persekiojau gintis negalin i mergait ir “užgauliojau j savo šlykš iais pasi lymais”, – ar ne taip? Pats užb gau už aki ! Taigi pagalvokite, kad ir aš esu žmogus, et nihil humanum... žodžiu, kad ir aš galiu susižav ti ir pamilti. Niekšas, nevidonas? Na, o jeigu auka? Juk, si lydamas jai b gti su manim Amerik , aš gal kilniausi jausm tur jau, dar maniau abipus laim sukurti!.. Protas juk aistrai tarnauja; ir aš pats save gal dar labiau skandinau...

R.R.: Visai ne tai svarbu,– teisus j s ar neteiskus – šlykštus esat, užtat j s ir nenori pažinti, ir veja šalin, na ir eikit sau!..

SVIDRIGAILOVAS: Vis d lto j s... vis d lto j s lengvai nepaimsi!

R.R.: Marf Petrovni j s irgi, sako, nugalabijote?

SVIDRIGAILOVAS: O j s ir apie tai gird jote? Ne, mano paties s žin rami ramiausia. Gydytojai nustat apopleksij , ištikusi d l maudymosi tuojau po so i piet ir išgerto butelio vyno... O iš ko j s juokiat s? Aš sudrožiau iš viso tik du kartus steku, net žymi neliko... puikiausiai suprantu, kaip tai bjauru; bet aš taip pat tikrai žinau, kad Marfai Petrovnai, ko gero, net ir smagu buvo d l mano šito, taip sakant, siaistrinimo. Žmogus apskritai labai m gsta b ti žeistas, ar j s to nepasteb jote? O moterys ypa .

R.R.: J s m gstate muštis?

SVIDRIGAILOVAS: Ne, nelabai. Su Marfa Petrovna beveik nesimušdavome. Mes labai taikiai gyvenome, ir ji manimi b davo patenkinta. O j s jau man te, aš toks nevidonas. Labai mane myl jo...

R.R.: J s Marfos Petrovnos, atrodo, labai li dite?

SVIDRIGAILOVAS: Aš? Galb t. Išties gali b ti. O, beje, ar j s tikite vaiduoklius?

R.R.: Kokius vaiduoklius?

SVIDRIGAILOVAS: Paprastus, kokius gi daugiau!

R.R.: O j s tikite?

SVIDRIGAILOVAS: Tai jau gal... Tai yra nepasaky iau, kad ne...

R.R.: Vaidenasi, ar kas?

SVIDRIGAILOVAS: Marfa Petrovna teikiasi lankyti.

R.R.: Kaip tai teikiasi lankyti?

SVIDRIGAILOVAS: Nagi jau tris kartus buvo at jusi. Pirm kart j pama iau t pa i laidotuvi dien , po valandos, kai iš kap par jau. Antr kart prieš tris dienas, kelyje, auštant, o tre i kart prieš dvi valandas, bute, kur aš apsistoj s, kambaryje; aš buvau vienas.

R.R.: Nesapnavot?

SVIDRIGAILOVAS: N maž. Visus tris kartus nesapnavau. Ateina, pašneka valand l ir v l išeina pro duris; visada pro duris. Netgi tartum gird ti.

R.R.: Užtat aš ir pamaniau, kad jums kas nors šitaip darosi!

SVIDRIGAILOVAS: Štai ka...aip? J s taip paman te? Nejaugi? Na, argi aš nesakiau, kad tarp mudviej yra kažin koks bendras taškas, k ?

R.R.: Niekada j s to nesak te!

SVIDRIGAILOVAS: Nesakiau?

R.R.: Ne!

SVIDRIGAILOVAS: Man pasirod , kad sakiau. K tik dabar, kai jau ir pama iau, kad j s užsimerk s gulite ir apsimitate – pamaniau: “Štai ia ir yra tasai!”

R.R.: K tai reiškia: tasai? Apie k ia j s?

SVIDRIGAILOVAS: Apie k ? O išties n nežinau apie k ...

R.R.: Visa tai niekai! J s gal ia visk meluojate?

SVIDRIGAILOVAS: Aš retai meluoju.

R.R.: Nueikite pas gydytoj .

SVIDRIGAILOVAS: Tai aš ir be j s suprantu – kad esu nesveikas.

Aš sutinku, kad vaiduokliai rodosi tiktai sergantiems; bet tai rodo, kad vaiduokliai gali rodytis tiktai sergantiems, o ne tai, kad j pa i n ra.

R.R.: Žinoma, n ra!

SVIDRIGAILOVAS: N ra? J s taip manote? Na, o jei taip galvotume: vaiduokliai – tai, taip sakant, kit pasauli skutai ir nuotrupos, j pradžia. Sveikam žmogui, suprantama, n ra d l ko juos matyti, nes sveikas žmogus yra tikr tikriausias žemiškas žmogus, taigi turi gyventi tiktai šiuo gyvenimu, bet kai tik suserga, kai tik pairsta organizme normali žemiškoji tvarka, tuojau ir ima reikštis kito pasaulio galimumas, taip kad jei jau žmogus numiršta, tai tiesiog ir pereina kit pasaul . Aš apie tai seniai m stau. Jei b simuoju gyvenimu tikite, tai ir šia mintimi galima patik ti.

R.R.: Aš netikiu b simuoju gyvenimu.

SVIDRIGAILOVAS: O kaip, jei ten vieni tik vorai arba kas nors panašaus? Štai mes amžinyb visada vaizduojam s kaip id j , kurios ne manoma suprasti, lyg tai b t kažkas didelio didelio! Kod l gi b tinai didelio? O gal ten viso labo vienas kambar lis, ir tas susmilk s, o visose kert se vorai – štai ir visa amžinyb .

R.R.: Nejaugi j s nieko ne sivaizduojate geresnio ir teisingesnio kaip vien tai!

SVIDRIGAILOVAS: Teisingesnio? O gal ia ir yra pats teisingumas, ir, žinote, aš b tinai ty ia taip padary iau!

Svidrigailovas ima juoktis iš Raskolnikovo reakcijos.

SVIDRIGAILOVAS: Na, ar ne teisyb sakiau, kad mes turim kai k bendro?

R.R.: B kite malonus, leiskite jus paprašyti grei iau išd styti... ir... ir... aš skubu, neturiu laiko, aš noriu išeiti...

SVIDRIGAILOVAS: Prašau, prašau. J s sesut , išteka už pono Lužino. Avdotjai Romanovnai jis ne pora. Mano manymu, ji ... labai kilniai aukojasi, d l... d l savo šeimos. Man atrodo, kad ir j s b tum t patenkintas, jei ši santuoka ne vykt . O dabar, pažin s jus, esu tuo tikras.

R.R.: Atsiprašau... Aš skubu, man reikia išeiti...

SVIDRIGAILOVAS: Su mieliausiu noru. Atvyk s ia ir pasiryž s dabar prad ti tam tikr ... vojaž , aš panorau vis pirma susitvarkyti, kas reikalingiausia. Mano vaikai turtingi, o aš pats jiems nereikalingas. Ir koks iš man s t vas! Sau aš pasi miau tik tiek, kiek padovanojo Marfa Petrovna. Man pakaks. Prieš vojaž , kuris galb t ir vyks, aš noriu su Lužinu pabaigti. Tik d l jo ir kilo tas mano barnis su Marfa Petrovna, kai sužinojau, kad ji tas vestuves lipdo. Aš noriu pasimatyti su Avdotja Romanovna, gal – ir jums dalyvaujant, ir išmeld s jos atleidim nor iau pasi lyti jai dešimt t kstan i rubli - šitaip lengviau b t nutraukti ryšius su Lužinu. Esu tikras, ji pati mielai juos nutraukt ; jei tik atsirast galimyb .

R.R.: Nagi iš tikro, iš tikro j s esat pamiš lis!

R.R.: Prašau baigti. Tai labai ž lu.

SVIDRIGAILOVAS: N kiek. Juk jei aš, pavyzdžiui, numir iau ir palik iau t sum j s sesutei testamentu, tai nejaugi ir tuokart ji atsisakyt priimti?

R.R.: Labai gali b ti.

SVIDRIGAILOVAS: Na jau nemanau. Beje – ne, tai ne, tegu taip ir bus. Šiaip ar taip, prašy iau apie tai pasakyti Avdotjai Romanovnai. Vien kart pasimatyti labai nor iau.

R.R.: Ne, nepasakysiu.

SVIDRIGAILOVAS: Gaila. Atvirai jums prisipažinsiu: labai nuobodu! Vyno, pavyzdžiui, visai negeriu. Kad nors b iau... na, dvarininkas, na, fotografas, žurnalistas... Dabar – n...ni nieko, jokios specialyb s! Kartais net nuobodu. Ypa dabar, tad aš net nudžiugau, sužinoj s apie jus...

Nesupykite, bet jį su man pats kažin kodėl atrodo baisiai keistas. Jums kažkas yra – esama kažko tokio kaip ir manyje... Na na, nebekalbėsiu, nesiraukykite!

R.R.: Ar jūs greit važiuosite kelioną ?

SVIDRIGAILOVAS: Kelioną ?

R.R.: Nagi tu "vojaž" ... Juk sakėte...

SVIDRIGAILOVAS: Vojaž ? Ak, taip... išties, aš jums kalbėjau apie vojaž ... Na, čia dar klausimas platus. O, kad jūs žinotumėte, apie ką klausiate! Aš galbūt vietoj vojažo vesiu; man merginėlė perša. Neišsprogęs pumpurėlis – kai nuvažiuoju, pasisodinu ant kelių, rausta kaip aušrelė, o aš bučiuoju, bučiuoju, bučiuoju... Na tai kas, kad man penkiasdešimt, o jai šešiolikos dar nėra...

R.R.: Kada ir susipažijote?

SVIDRIGAILOVAS: Tai jau su sesute jūs vieną kartą susitikti labai norėjau. Rimtai prašau. Na, iki pasimatymo... Beje! Būčiau pamiršęs! Pasakykite, kad jai Marfos Petrovnos testamente trys tūkstančiai užrašyti. Pasirūpinko prieš mirdama. Greitai Avdotja Romanovna galės ir pinigų gauti.

R.R.: Jūs ties sakote?

SVIDRIGAILOVAS: Tiesa. Pasakykite. Mano pagarba!

Svidrigailovas išeina, prasilenkia su Razumichinu

R.R.: Tu jį matei?

RAZUMICHINAS: Na, taip, pastebėjau. Kas čia toks?

R.R.: Svidrigailovas, tas pats, pas kurį tarnavo Dunia... Tu jį tikrai matei? Aiškiai?

RAZUMICHINAS: Taip, aiškiai matėjau. Aš simenu veidus.

RAZUMICHINAS: Apie ką tu čia? Ne visai suprantu.

R.R.: Gal aš tikrai pamišęs ir visa, kas per tas dienas atsitiko, vyko tik mano vaizduotėje...

VAKARIEN PAS RASKOLNIKOVO MOTIN

Tarpduryje Lužinas susiduria su Raskolnikovu ir Razumichinu. Visi trys eina kambar .

LUŽINAS: Tikiuosi, kelion pavyko laimingai?

R. MOTINA: D kui Dievui, Piotrai Petrovi iau.

LUŽINAS: Labai malonu. Ir Avdotja Romanovna taip pat nepavargo?

DUNIA: Aš jauna ir stipri, nepavargau, bet mamytei tai labai sunku buvo.

LUŽINAS: K padarysi. Vis d lto noriu tik ti, kad viskas pra jo be ypating r pes i .

R. MOTINA: Marfa Petovna numir , j s gird jote?

LUŽINAS: Kaipgi, gird jau. Aš tu tuojau sužinojau ir net atvažiavau jums dabar pranešti, kad Arkadijus Ivanovi ius, vos tik žmon palaidoj s, skubiai atvyko Peterburg .

DUNIA: Peterburg ? ia?

LUŽINAS: Tikrai taip, aišku, ne be koki nors tiksl .

R. MOTINA: Viešpatie! Nejaugi jis ir ia neduos Dune kai ramyb s?

LUŽINAS: Man atrodo, labai nerimauti n ra ko, žinoma, jei pa ios nepanor site su juo susitikti.

R. MOTINA: Ak, kaip j s dabar išg s dinote mane! Aš tikra, kad jis ir buvo Marfos Petrovnos mirties priežastis.

LUŽINAS: Jokios išvados šiuo klausimu negalima daryti. Neginu, gali b ti, kad jis dalyk eig pagreitino. Tai labiausiai ištvirk s ir nedoryb se paskend s žmogus iš vis tos r šies žmoni ! Aš labai pagr stai galiu sp ti, kad Marfa Petrovna, tur jusi nelaim taip j pamilti ir iš skol išpirkti, prieš aštuonerius metus daug jam ir kitaip yra pad jusi: vien tiktai jos pastangomis ir l šomis buvo užtrinta (pa ioje pradžioje) baudžiamoji byla, susijusi su žv riška keturiolikmet s žmogžudyste, d l kurios jis labai gražiai b t pasivaikš ioj s po Sibir .

R. MOTINA: O Viešpatie!

DUNIA: Ar j s ties sakote, kad turite apie tai tiksli žini ?

LUŽINAS: Aš kalbu tik tai, k esu gird j s pats kaip paslapt iš velion s Marfos Petrovnos. Turiu pasakyti, kad teisiniu atžvilgiu ta byla labai neaiški. Iš tikr j jis žmogus gudrus ir moka žav ti moteris, ir tai rodo Marfos Petrovnos, taip keistai mirusios, atvejis.

DUNIA: Piotrai Petrovi iau, prašom liautis apie pon Svidrigailov kalb ti. Man labai nuobodu darosi.

R.R.: Jis k tik buvo at j s pas mane, labai nori su tavim, Dunia, pasimatyti, o mane praš pab ti to pasimatymo tarpininku. Jis nori tau vien dalyk pasi lyti. Be to, jis man užtikrino, kad Marfa Petrovna prieš mirt susp jo tau užrašyti testamentu tris t kstan ius rubli , ir tuos pinigų tu gali labai greit gauti.

R. MOTINA: D kui Dievui! Melskis už j , Dunia, melskis!

LUŽINAS: Tai tikra teisyb .

R. MOTINA: Na na, kas toliau? Bet ką gi, ką gi jis nori pasi lyti Dune kai? Ar sak jis tau?

R.R.: Taip, sak .

R. MOTINA: – K ?

R.R.: Paskui pasakysiu.

LUŽINAS: – Turiu neatid liotin reikal , taigi aš tamstoms nekludysiu.

DUNIA: Pab kite dar, Piotrai Petrovi iau, j s patys raš te, kad norite kai k išsiaiškinti su mamyte.

LUŽINAS: Tikra tiesa, Avdotja Romanovna, aš iš tikr j ir su jumis, ir su didžiai gerbiama j s mamyte nor jau pasiaiškinti labai svarbius dalykus. Bet kaip kad j s brolis negali prie man s kalb ti apie tam tikrus pasi lymus, taip ir aš nenoriu ir negaliu kalb ti... prie kit ... Be to, mano svarbiausias ir griež iusias prašymas nebuvo vykdytas..

DUNIA: Jis ne vykdytas, nes aš to reikalavau. J s raš te, kad brolis jus žeid s. Jei Rodia jus iš tikr j žeid , tai jis privalo atsiprašyti ir atsiprašys j s .

LUŽINAS: Yra toki žeidim , kuri , net geriausi nor turint, pamiršti negalima. Visur yra ribos, kurias peržengti pavojinga; nes kart peržengus, sugr žti atgal nebe manoma.

DUNIA: Supraskite, visa m s ateitis priklauso dabar nuo to, ar bus geruoju baigta visa tai, ar ne, ir jei j s nors kiek mane branginate, tai visa šita istorija turi šiandien pat baigtis.

LUŽINAS: Stebiuosi, kad j s šitaip kalbate, Avdotja Romanovna. Brangindamas ir, taip sakant, dievindamas jus, aš tuo pat metu labai labai galiu nemyl ti ko nors iš j s namiški . Pretenduodamas laim gauti j s rank , negaliu drauge...

DUNIA: Meskite t savo užgaulum , Piotrai Petrovi iau. Aš jums daviau did pažad , aš j s sužad tin . Jeigu j s nesusitaikysite, tai aš b siu priversta pasirinkti vien iš j s : arba jus, arba j . Aš noriu dabar sitikinti: ar brolis jis man? O j s: ar brangi aš jums, ar vertinate mane, ar vyras j s man?

LUŽINAS: Avdotja Romanovna, tamstos žodžiai per daug reikšmingi man, saky iau – net užgaul s, turint omeny t pad t, kurioje aš turiu garb b ti. J s sakote: “Arba j s, arba jis”, vadinasi, parodote man, kaip nedaug aš jums tereiškiu... aš negaliu to leisti, atsižvelgdamas m s santykius ir... priedermes vieno kitam...

DUNIA: Kaip! Aš j s interes sugretinau su tuo, kas ligi šiol man buvo vis brangiausia gyvenime, ir staiga j s sižeidžiate, kad aš jus per mažai vertinu!

LUŽINAS: Meil b simam gyvenimo draugui, vyrui, turi b ti didesn už meil broliui, ir šiuo atveju aš negaliu b ti lyginamas. (*Motinai*) J s s nus žeid mane iškreipdamas mano mint , ty ia perd jo žodži reikšm , kaltindamas mane piktais norais ir, kaip man atrodo, remdamasis j s pa ios korespondencija. Taigi malon kite pasakyti man, kokiais žodžiais perteik te mano žodžius savo laiške jam?

R. MOTINA: Aš nebeatmenu, aš parašiau taip, kaip pati buvau supratusi. Gal jis ir perd jo.

LUŽINAS: Be j s taigos jis perd ti negal jo.

R. MOTINA: Piotrai Petrovi iau, mudvi esame ia, ir tai rodymas, kad mes su Dunia supratome j s žodžius teisingai.

DUNIA: Teisingai, mamyte!

LUŽINAS: Vadinasi, ir ia aš kaltas!

R. MOTINA: J s vis Rodijon kaltinate, bet juk ir patys apie j antai neteisyb paraš te laiške.

LUŽINAS: Aš neatmenu, kad b iau raš s koki neteisyb .

R.R.: J s paraš te, kad aš vakar pinigus atidav s sužeistojo žmogaus dukteriai (kurios iki vakar niekad nebuva mat s). Paraš te nor damas supykdyti mane su gimin mis ir tod l bjauriausiai atsiliep te apie elges mergait s, kurios j s nepaž state. Visa tai šmeižtas ir niekšyb .

LUŽINAS: Atsiprašau, pone, atraskite nors vien eilut neteising – kad j s neišmet te pinig ir kad toje šeimoje nebuvo nepadori asmen !

R.R.: O mano nuomone, tai j s su visomis savo doryb mis nesate vertas n mažojo pirštelio tos nelaimingos mergait s, kuri akmen met te.

LUŽINAS: Pati matote, Avdotja Romanovna, argi ia galimas susitaikymas? O aš pasišalinsiu, kad netrukdy iau toliau maloniai namiškiams bendrauti ir atskleidin ti paslaptis. Ta iau išeidamas dr stu pasteb ti, kad ateityje tikiuosi b si s laisvas nuo panaši susitikim ir, taip sakant, kompromis .

R. MOTINA: K jau ia taip visiškai mus savo valdži norite paimti! Nejau mums kiekvien j s nor laikyti sakymu?

LUŽINAS: O ypa nenoriu kliudyti atskleisti slaptuosius Svidrigailovo pasi lymus, kurie, kaip aš matau, jums labai svarb s, o gal net ir labai malon s.

R. MOTINA: Ak, Dieve mano!

R.R.: Ir tau ne g da dabar, sese?

DUNIA: G da! Piotrai Petrovi iau, eikit lauk!

LUŽINAS: Avdotja Romanovna, jeigu aš išeisiu dabar pro tas duris šitaip palyd tas, tai – pagalvokit apie tai – jau niekad os ir nebegr šiu.

DUNIA: Kas per ž lumas! Juk aš ir nenoriu, kad j s begr žtum t!

LUŽINAS: Kaip? Štai šit kaip! Šit kaip! Bet ar žinote, Avdotja Romanovna, kad aš gal iau ir protestuoti!

R. MOTINA: Koki teis j s turit su ja šitaip kalb ti! Negi aš atiduo iau jums, tokiam, savo Duni ? Eikite sau, palikite mus visiškai!

LUŽINAS: Bet j s surišote mane duotuoju žodžiu, kurio dabar atsisakote... ir pagaliau... pagaliau aš buva veltas, taip sakant, išlaid daryti...

R. MOTINA: Išlaid ? Koki išlaid ? Ar jums galva susisuko, Piotrai Petrovi iau; tai j s mums rankas koj as surišote, o ne mes jums!

DUNIA: Gana, mama, gana! Piotrai Petrovi iau, b kite malonus, eikite lauk!

LUŽINAS: Išėisiu, bet dar vienas, paskutinis žodis, – tamstos motut , rodos, visiškai pamiršo, kad po vis pla iai mieste pasklidusi kalb , atitaisydamas tamstos reputacij , aš ryžausi vesti. Jau aš tikrai gal jau – ir net labai gal jau – tik tis atlyginimo ir netgi pareikalauti j s d kingumo... Ir tik dabar man atsiv r akys! Matau pats, kad labai neapdairiai padariau ne vertindamas visuomen s balso...

RAZUMICHINAS: Tai k , ar jis savo galvos nebrangina, ar k !

DUNIA: Niekšas j s ir piktas žmogus!

R.R.: N žodžio! Teikit s eiti lauk! Ir n žodžio daugiau, nes...

Lužinas išėina.

R. MOTINA: Tai aš kal iausia.

DUNIA: Ne, tai aš kal iausia! Mane buvo suvilioj jo pinigai, bet prisiekiu, aš net ne sivaizdavau, kad jis toks niekingas. Nekaltink man s, broli!

R. MOTINA: Dievas išgelb jo! Dievas išgelb jo!

DUNIA: K gi tau sak Svidrigailovas?

R. MOTINA: Ak, taip, taip!

R.R.: Jis nori b tinai padovanoti tau dešimt t kstan i rubli ir drauge labai nor t vien kart , man dalyvaujant, su tavim pasimatyti.

R. MOTINA: Pasimatyti! Nieku gyvu! Ir kaip jis dr sta jai pinigus si lyti!

R.R.: Jis tikino, kad jo aistra tau buvo tiesiog aptemimas ir kad dabar jis jau nieko nebejau ia... Jis nenori, kad tu ištek tum už Lužino... O apskritai kalb jo painiai. Aš, žinoma, tavo vardu t pinig atsisakiau; jis man labai keistas pasirod ... net saky iau – truput pamiš s.

DUNIA: Jis k nors baisaus sugalvojo!

RAZUMICHINAS: Seksim. Aš j suseksiu! Aki nenuleisiu! Man Rodia leido. Jis man pats pasak : “Saugok seser ”. O j s ar leidžiate, Avdotja Romanovna? Na ir kam, kam jums išvažiuoti! O svarbiausia, j s ia visi kartu ir vienas kitam reikalingi – oi, kaip reikalingi, supraskite tai! Na, bent kur laik ... O mane priimkite draugu, kompanionu, ir – užtikrinu – puik dalyk padarysim. Knyg leidybos imsim s! Žinoma, reik s daug darbo, bet mes dirbsim, j s, Avdotja Romanovna, aš, Rodia... Kai kurie leidiniai duoda didel procent ! Mes ir versim, ir leisim, ir mokysim s, visk kartu darysim. Dabar aš galiu b ti naudingas, nes patirt turiu. Po leidyklas landžioju, ir žinau visk apie jas: ne šventieji puodus lipdo, tik kite manim! Bent jau duonai bus, ir savo pinig visada atgausi.

DUNIA: Tai, k j s kalbate, man labai patinka, Dmitrijau Prokofji iau. Kaip tu, broli, manai?

R.R.: Manau, kad jo mintis labai gera, o kad jis sugeb s vadovauti tokiam darbui, tai n abejoti n ra ko: šituos reikalus gerai išmano... Ties pasakius, j s tur sit dar laiko tai aptarti...

RAZUMICHINAS: Valio! O svarbiausia, galite visi trys kartu gyventi, ir Rodia su jumis...

(Raskolnikovas pakyla) Rodia, kurgi tu?

R. MOTINA: Kaip, Rodia, tu jau išėini?

R.R.: K j s ia dabar, lyg laidotum t mane arba amžinai atsisveikintum t. O juk k gali žinoti, gal ir paskutin kart matom s...

R. MOTINA: Kas gi tau!

DUNIA: Kur tu eini, Rodia?

R.R.: Taip sau, labai reikia. Nor jau pasakyti... pasakyti jums, mamyte... ir tau, Dunia, kad mums geriau b t kur laik atsiskirti. Aš negerai jau iuosi, aš neramus... V liau ateisiu, pats ateisiu, kai... bus galima. Aš jus atsimenu ir myliu... Palikit mane! Palikit mane vien ! Aš taip nusprendžiau, dar anks iau... tvirtai nusprendžiau... Nors ir kas man atsitikt , ar ž siu, ar ne, aš noriu b ti vienas. Pamirškit mane visiškai. Taip geriau... Kada reik s, pats ateisiu arba... jus pasišauksiu. Galb t dar viskas atgis!.. O dabar, jei mylite mane, atsisakykite... Kitaip aš imsiu neapk sti j s , aš jau iu... Sudiev!

R. MOTINA: Viešpatie! Rodia, Rodia! Susitaikyk su mumis, gyvenkim kaip gyvenom!

DUNIA: Broli! K tu su motina darai!

R.R.: Nieko, aš ateisiu, aš lankysiuos! *(Išeina iš kambario)*

DUNIA: Beširdis, piktas egoistas!

RAZUMICHINAS: Jis pa... mi... š lis! Argi j s to nematote? J s bešird , jei šitaip!.. Aš tu tuojau ateisiu!

R.R.: *(koridoriuje)* Taip ir žinojau, kad tu išb gsi. Gr žk pas jas ir b k su jomis... B k ir rytoj prie j ... ir visada... Aš... galb t ateisiu... jei gal siu. Sudiev!

RAZUMICHINAS: Kas tau yra? K tu darai? Argi galima !..

R.R.: Kart ir paskutin : niekada apie niek man s neklauk. Neturiu tau ko atsakyti... Nevaikš iok pas mane. Galb t aš ir ateisiu ia... Palik mane, o j ... nepalik. Supranti mane?

Pauz . Jie ilgai ži ri vienas kit .

R.R.: Supranti dabar? Gr žk, eik pas jas.

Raskolnikovas išėina.

R.R.:Motina, sesuo; kaip aš myl jau jas! Kod l dabar j neapken iu? Taip, aš j tiesiog fiziškai negaliu šalia sav s k sti... Štai pri jau ir pabu iavau motin ... Apkabinti ir manyti, kad, jei ji sužinot , tai... gal pasisakysi jai tada? Iš tav s galima to laukti...

Oi, kaip aš dabar neken iu tos sen s! Antr kart užmuš iau, jei atsigaut ! Vargš Lizaveta! Ko ji ten pasipainiojo!.. Betgi keista, kod l aš apie j beveik negalvoju, lyg n neb iau jos užmuš s?.. Lizaveta! Sonia! Vargš s, romios, romiomis akimis... Meilios! Kod l jos neverkia? Kod l jos nevaitoja?.. Jos visk atiduoda... ži ri romiai ir tyliai...

PAS SONI (1)

R.R.: Tai aš... pas jus.

SONIA: Tai j s! Viešpatie!

R.R.: Aš pas jus paskutin kart at jau, turb t j s nebematysiu daugiau...

SONIA: J s... išvažiuojate?

R.R.: Nežinau... viskas rytoj...

SONIA: Tai j s neb site rytoj pas Katerin Ivanovn ?

R.R.: Nežinau. Viskas rytoj ryt ... Ne tai svarbu: aš at jau vieno žodžio pasakyti...Ko gi j s stovite? S skit s. Kokia j s liesut ! O kokia j s ranka! Tiesiog persišvie ia. Pirštai kaip numirusios.

SONIA: Aš visada tokia buvau.

R.R.: Ir kai namie gyvenote?

SONIA: Taip.

R.R.: Man j s t vas visk apie jus papasakojo... Ir kaip j s šešt valand iš jote, o devint par jote, ir kaip Katerina Ivanovna prie j s lovos ant keli kl pojo.

SONIA: Aš j šiandien ma iau.

R.R.: K ?

SONIA: T v . Gatve jau, ia šalimais, už kampo, dešimt valand , o jis tartum priešais mane eina. Ir tikrai kaip jis.

R.R.: Gatv je? J s...Dirbote?

SONIA: Taip.

R.R.: Katerina Ivanovna jus mušdavo t vo namuose?

SONIA: Oi, ne, k j s, k j s, ne!

R.R.: Tai j s j mylite?

SONIA: J ? Na, ka... a...aipgi! Juk ji visiškai kaip vaikas... O kokia protinga buvo... J s nieko, nieko nežinote... Mušdavo! O jei ir mušdavo, tai kas! Ji teisingumo ieško... ir reikalauja... Ji pati nemato, jog niekaip ne manoma, kad teisyb tarp žmoni b t , ir pyksta... Kaip vaikas!.. Ji teisinga.

R.R.: O su jumis kas bus? Jie juk ant j s galvos liko. Ir anks iau iš j s gyveno, o dabar kas bus?

SONIA: Nežinau. Na ir k gi jai daryti? Jai protas maišosi. ia nerimauja kaip maža d l rytdienos, kad viskas b t kaip pridera, kad b t užkandži ir visko... Verkia, staiga galv ima sien daužyti, kaip didžiausios nevilties pagauta.

R.R.: Kai taip, tai ir suprantama, kad j s... šitaip gyvenate.

SONIA: Nejau jums negaila? Negaila? O kiek kart , kiek kart aš j iki ašar privariau! Net pra jusi savait dar! Aš žiauriai pasielgiau!

R.R.: Tai j s ta žiaurioji?

SONIA: Taip, aš, aš! At jau tada apykaklėli parodyti Katerinai Ivanovnai; man Lizaveta, prekeivė, apykaklėli ir rankogaliukė pigiai buvo pasiūsiusi, gražiai, nauji ir išsiuvinėti. O Katerinai Ivanovnai labai patiko, ji užsidėjo prieš veidrodį: “Prašau, padovanok man juos, Sonia.” “Prašau” pasak – taip ji labai norėjo. Man ir pagailo atiduoti. “Kam jums, – sakau, – Katerina Ivanovna?” Šitaip ir pasakiau – kam. Nereikėjo taip sakyti! Ji taip mane pasiūsiu – sunku jai buvo, kad aš atsakiau... Rodos, dabar viską žinau, visus tuos žodžius....Bet ką gi... juk jums vis tiek.

R.R.: Tada Lizavetė jus pažinojote?

SONIA: Taip... O jūs irgi pažinojote?

R.R.: Katerina Ivanovna džiūva serga, labai sunkiai; ji greit mirs.

SONIA: Oi, ne, ne, ne!

R.R.: Juk ir geriau, kad numirs.

SONIA: Ne, ne geriau, ne geriau, visiškai ne geriau!

R.R.: O vaikai? Kurgi jūs tada paimsite juos, jei ne pas save?

SONIA: Oi, nežinau, nežinau!..

R.R.: Na o jei susirgsit ir jus ligoninė išveš, kas tada bus?

SONIA: Ką jūs, ką jūs! To tai jau negalėbėti!

R.R.: Kaip negalėbėti? Negi jūs apdrausta? Iš ko tada jie gyvens? Įgatyti visa kūrva išeis, jį kosis ir elgetaus, ir galvą sieną daužys, kaip šiandien, vaikai verks... O kai pargrius – ligoninė, numirs, o vaikai...

SONIA: Oi, ne!.. Dievas to neleis!

R.R.: Pone kaip veikiausiai tais pačiais keliais nueis.

SONIA: Ne! ne! Negalėbėti, ne! Dievas, Dievas tokios baisybės neleis.

R.R.: Betgi kitoms leidžia.

SONIA: Ne, ne! Jūs Dievas apgins, Dievas!..

R.R.: O gal ir to Dievo visiškai nėra. (*Sonia pravirksta.*)

Raskolnikovas atsiklaupia ir bučiuoja Soniai koją.

SONIA: Ką jūs, ką jūs! Prieš mane!

R.R.: Aš ne tau nusilenkiau, aš visai žmonijos kančiai nusilenkiau. Neseniai vienam niekšui pasakiau, kad jis nevertas nė tavo mažojo pirštelio...

SONIA: Ak, kaipgi jūs taip pasakėt! Aš iš tiesų... praradusi garbę, aš didelė, didelė nusidėjė!

R.R.: Ne dėl nuodmių, o dėl didelio tavo kentėjimo aš taip pasakiau. O kad tu nusidėjė, tai iš teisybės, ir labiausiai todėl tu nusidėjė, kad numarinau ir pardavei save be reikalo. Kaipgi nebus baisu, kad tu gyveni šitam purve, kurio taip neapkenti, ir tuo pat metu žinai, kad niekam tuo nepadedi ir nieko neapsaugai! Kaip šitokia gėda ir tokia niekšybė tavyje drauge su gražiais ir šventais jausmais sugyvena? Teisingiau būtų stačia galva vandenį ir viską baigti!

SONIA: O su jais kas bus?

R.R.: Tu daug meldiesi Dievui, Sonia?

SONIA: O kas iš man s be Dievo b t ?

R.R.: O tau Dievas k už tai?

SONIA: Neklausin kite! J s nevertas!..(pauz)

Raskolnikovas paima nuo stalo Bibliją .

R.R.: Ta iš kur?

SONIA: Man atneš .

R.R.: Kas atneš ?

SONIA: Lizaveta atneš , aš prašiau.

R.R.: Kur ia apie Lozori ? (*Sonia tyli.*) Apie Lozoriaus prisik lim ? Surask ir perskaityk man.

SONIA: Argi nesat skait s?

R.R.: Seniai.... Skaityk! Tu juk skaitydavai Lizavetai?

SONIA: Taip... ji buvo teisinga... Mes su ja skaitydavom ir... kalb davom s. Ji Diev reg s. J kirviu užmuš .

R.R.: Skaityk!

SONIA: Kam jums? Juk j s netikite?..

R.R.: Skaityk! Aš taip noriu!

SONIA: (*skaito*) ...”Tada Morta tar J zui: “Viešpatie! Kad b tum ia buv s, mano brolis neb t mir s. Bet ir dabar aš žinau, kad ko tiktai tu prašysi iš Dievo, duos tau Dievas.” J zus jai tar : “Tavo brolis prisikels”. “Žinau, kad jis prisikels per prisik lim , paskutin dien ”. J zus jai tar : “Aš esmi prisik limas ir gyvyb ; kas tiki mane, nors ir b t mir s, bus gyvas”, ir kiekvienas, kurs gyvas ir mane tiki, nemirs per amžius. Ar tuo tiki?” “Taip, Viešpatie! Aš tikiu.” J zus apsiašarojo ir tar : “Atimkite akmen !” Mirusiojo sesuo Morta jam atsak : “Viešpatie, jau dvokia; nes keturios dienos, kai jis kape.” “Argi aš tau nesakiau, kad jei tik si, išvysi Dievo garb ?” Ir atrito akmen nuo uolos, kur gul jo mirusis. O J zus pak l aukštyn akis ir tar : “T ve, d kui tau, kad mane išklausei. Aš žinojau, kad tu visada mane išklausiai; bet tai pasakiau žmon ms, ia stovintiems, idant jie patik t , jog tu esi mane siunt s.” Tai pasak s, sušuko didžiu balsu: “Lozoriau! išei laukan”. Ir mirusis iš jo...Tada daugelis žyd , kurie reg jo, k J zus padar , tik jo j .” Viskas apie Lozoriaus prisik lim .

R.R.: (*vienas*) – Jai yra trys keliai – šokti kanal , pakli ti beprotnam arba... arba visiškai pulti paleistuvyst . Argi galima taip s d ti ant bedugn s krašto ir mosikuoti rankomis, ir ausis užsikišti, kada jai ima kalb ti apie pavoj ? Ko gi ji laukia, stebuklo? “Dievas išgelb s”. Tikrai, matyt, taip. Argi tai ne pamišimo žym s? Po trijų savai i ten– beprotnamy, maloniai laukiam! Aš, rodos, ir pats ten b siu, jei dar blogiau nebus.

R.R.: Apie reikalą at jau kalbėti. Šiandien namiškius palikau, – motiną ir seserį. Nebeisiu pas jas dabar. Aš ten viską nutraukiau.

SONIA: Kodėl?

R.R.: Dabar aš tik tave vieną beturiu. Eikim kartu... Mes abu prakeikti, abu ir eikim!

SONIA: Kur eiti?

R.R.: O iš kur aš žinau? Žinau tik, kad vienu keliu, tikrai žinau, ir tiek. Vienas tikslas! Tu man reikalinga, todėl aš pas tave ir atėjau.

SONIA: Nesuprantu...

R.R.: Paskui suprasi. Argi tu ne tūpat padarei? Tu irgi peržengei... stengei peržengti. Tu prieš save ranką pakleidi, pražudei gyvenimą... savo. Bet tu neištversi ir, jei liksi viena, išeisi iš proto kaip ir aš. Tu jau ir dabar lyg pamišėli; vadinasi, mums reikia kartu eiti, vienu keliu! Eikim!

SONIA: Kodėl? Kodėl jis taip!

R.R.: Kodėl? Todėl, kad taip negalima likti – vaikiškai verkti ir šaukti, kad Dievas neleis – štai kodėl! Ta džiovinink numiręs greit, o vaikai? O juk vaikai – Kristaus paveikslas: “Šitą yra karalystė dangaus”. Jie baiminasi žmonija...

SONIA: Ką gi, ką gi daryti?

R.R.: Ką daryti? Sudaužyti, kas daužytina, kartais ir amžinai, štai ir viskas: ir kentėjimui prisiimti sau! Ką? Nesupranti? Paskui suprasi... Laisvė ir valdžia, o svarbiausia – valdžia! Valdyti visus drebančius sutvėrimus ir visą skruzdėlyną! Štai tikslas! Atsimink tai! Tai mano žodis tau. Gal paskutinį kartą su tavimi kalbėti. Jei nebeateisiu rytoj, išgirsi apie viską pati, ir tada atsimink šituos žodžius. Paskiau gal ir suprasi, ką jie reiškia. O jeigu ateisiu rytoj, tai pasakysiu, kas užmušė Lizavetą. Sudiev!

SONIA: Tai neįmanoma žinoti, kas užmušė?

R.R.: Žinau ir pasakysiu... Tau, tiksliai tau! Ne atleidimo prašyti ateisiu pas tave, aš tiksliai pasakysiu. Seniai tave išsirinkau, numaniau tai pasakyti tau dar tada, kai tave apie tave kalbėjo ir kai Lizaveta gyva tebebuvo. Sudiev. Rankos neduok. Rytoj!

Raskolnikovas išeina.

PORFIRIJAUS KABINETE (2)

PORFIRIJUS: O, tamstyt atėjai! Ir jis štai... mėsą padangę... Na, sėskis, broliu! O gal jis nemąstyt, kad jums būt sakoma “tamstyt” ar “broliu”?

R.R.: Aš jums atnešiau tų popierių... dėl laikrodžio... štai. Ar taip parašyta, ar visai reiks perrašyti?

PORFIRIJUS: Ką? Popierių? Taip, taip... prašom nesirūpinti, visai gerai. Taip, visiškai taip. Daugiau nieko ir nebereikia.

R.R.: Jūs, rodos, sakote vakar, kad norėtumėt mane apklausti... formaliai apie mano pažintį su ta... užmuštą ją?

PORFIRIJUS: Taip... taip... taip! Nesirpinkite! Norėko skubėti. Suspsim, susp sim!.. O jūs r kote? Prašom papirosiuk. Žinote, aš priimu jus, o juk mano butas yra pat, už pertvaros... valdiškas... valdiškas butas, žinote, tai puikus dalykas, – k? Kaip jūs manote?

R.R.: Taip, puikus dalykas.

PORFIRIJUS: Puikus dalykas, puikus dalykas...

R.R.: Yra rodos, toks juridinis metodas – iš pradžių pradėti iš tolo, nuo visai pašalinio dalyko, kad, taip sakant, užlietuoti tardomą, po to staiga, kuo netikėčiau, ržti jam pat momentu kokių nors lemtingų klausimų; ar ne taip?

PORFIRIJUS: Taip, taip, taip, jūs manote, kad aš yra jus tuo valdišku butu, taip sakant... k? (*Juokiasi*).

R.R.: Porfirijau Petrovičau, man visa tai yra jo, girdite, ir seniai jau... Žodžiu: prašyčiau arba klausinti mane, arba leisti tu tuojau... o jei klausinti, tai ne kitaip, kaip formaliai! Kitaip aš nesutinku, tad kol kas sudiev.

PORFIRIJUS: Viešpatie! Ką jūs manote! Apie ką jus klausinti, tik nesirpinkite, meldžiamasis, norėko skubėti, ir visa tai vieni niekniekiai! Aš, priešingai, labai džiaugiuosi, kad jūs pagaliau pas mus atjotė... Aš kaip sveiką priimu. O dėl to nelemto juoko, tai jūs, brole, Rodijonai Romanovičau, man atleiskite; kitą kartą, ar tiksi, imu kratytis kaip guma, ir taip gal kokį pusvalandį... Nesitverdama juoku. Bet sskitegi, ko jūs? Prašom, brole, nes galiu pamanyti, kad supykote... Kavos nesiėmė, ne vieta: bet penkias minutes kodėl nepasidėsiu bičiuliui, dėl vairumo... tik jūs ne sižeiskite, kad aš yra vis vaikštau iš vieno galo kitą; atleiskite, bet mocionas man staiga bėtinus. Visada sėdžiu, užtat labai mielai pavaikštinju penkias minutes... hemorojus... vis rengiuosi gimnastika gydytis; ten, sako, net slaptieji tarjai labai noriai per virvutę šokinėja... taigi... O dėl to kvot ir visos tos formalistikos... tai žinote, tie tardymai kitą syk pat tardytoj labiau nei tardomą suglumina... Susipainioji! Imi ir susipainioji! Vis tas pat, vis tas pat, lyg bėgnu muštum! Che! che! che! Forma, žinote, yra tik niekniekis! Kitą kartą vien draugiškai pasišneki, ir, žinok, daug naudingiau. Tardytojo darbas – tai juk savotiškas menas ... che! che! che!..

Taigi... vėl aš apie formą: na, tegu aš pripažinsiu arba - tikriau – tarčiau koks nors nusikaltėliui, na kam, sakykite, aš jį turėčiau pirma laiko jaudinti, jei net ir rodytų prieš jį turėčiau? Che! che! Jei aš jį pasodinėčiau, pavyzdžiui, pernelyg anksti, tai jam juk, ko gero, tuo moralin, taip sakant, atramą suteiktėčiau, che! che! Jūs juokiat s? Bet antai palieku aš tam tikrą ponamą, nesuimu jo ir netrukdu, bet kad jis žinotų ar bent spėtų, jog aš viską žinau, viską iki panagi, dieną naktį sekų, be paliovos saugau; jei bus amžinam tarime ir baimėje, tai juk, dievaži, vilkeliu imsi suktis, iš tikro pats ateis, dar, ko gero, ir pridarys ko nors, kas jau

dukart du panašu bus, taip sakant, matematin pavidal gis, – o štai ia jau ir malonu. Taigi tegu sau pasivaikšto kol kas, tegu; aš juk tvirtai žinau, kad jis mano k snelis ir niekur nepab gs nuo man s! Na kur jis gali pab gti, che... che! užsien , k ? užsien lenkas pab gs, tik ne jis. Jis nuo man s psicho-logiškai nepab gs, che... che! Ar mat te drugel , besisukant apie žvak ? Na tai štai, jis vis laik tik apie mane kaip apie žvak suksis; laisv nebemiela taps, ims m styti, painiotis, nerimu negyvai nusikankins! Suks ratu aplink mane vis trumpindamas spindul . Taip sta iai man gerkl ir l ks, aš j ir prarysiu, o tai jau labai malonu, che... che... che! Ne, j s, matau, netikite, vis manote, kad aš jums paikus juokelius d stau, – ia iš dalies, j s tiesa; mano ir fig ra jau taip paties Dievo sutaisyta, kad tik komišk min i kitiems tesukeliu; juokdarys... che... che... che!

Paklauskite senio, rimtai sakau, Rodijonai Romanovi iau. Be to, aš žmogus atviras... Kaip j s manote? Šitokius dalykus jums veltui d stau, net ir atlyginimo už tai nereikalauju, che... che... che! Prigimtis vargšui tardytojui padeda! Štai kur b da! O jaunimas, “žengiantis per visas kli tis”, apie tai ir nepagalvoja. Jis, tasai incognito, ir pameluos kuo gudriausiai; ia, rodos, jau ir triumfas, bet tik šmukšt! – pa ioje skandalingiausioje vietoje krinta nualp s. Va, sakysim, liga, tvankuma, bet vis d lto! Mint pakišo! Pamelavo jis kuo puikiausiai, bet k prigimtis gali padaryti – va to ir nenumat . Štai kur klasta slypi, štai kur b da! Kit syk ima mulkinti tariant j žmog , išb la lyg ir ty ia, vaidindamas, tik per daug jau nat raliai išb la, – štai ir v l pakišo mint ! O juk kas žingsnis šitaip! Pats pradeda užb gin ti už aki , pertraukin ja, ima kalb ti apie tai, apie k , priešingai, reik t tyl ti, che... che! Ima klausin ti: kod l, girdi, man s taip ilgai nesuima? Che... che... che! Taip juk gali atsitikti ir aštriausio proto žmogui, psichologui, literatui! Bet ko j s taip išblyškote, Rodijonai Romanovi iau, gal trošku jums, gal atidaryti langel ?

R.R.: O, prašom nesir pinti! Porfirijau Petrovi iau! Aš gal gale matau aiškiai, kad j s b tent mane tariate nužudžius šit sen ir jos seser Lizavet . Ir pareiškiu jums, kad visa tai man seniai jau kyr jo. Jei manote, kad turite teis mane persekioti statymo nustatyta tvarka, tai persekiokite; jei areštuoti, tai areštuokite. Bet ty iotis ir kankinti sav s aš neleisiu... Neleisiu! Ar girdite j s tai, Porfirijau Petrovi iau? Neleisiu!

PORFIRIJUS: Ak, Viešpatie, Rodijonai Romanovi iau! Mielasai! Kas jums v l pasidar ?

R.R.: Neleisiu!

PORFIRIJUS: Brolau, tyliu! Juk žmon s išgirs, ateis. Na, k mes jiems pasakysim, pagalvokite!

R.R.: Neleisiu, neleisiu!

PORFIRIJUS: Gal vandeniuko išgertum t, juk ia priepuolis! Išgerkite, gal pagelb s... Rodijonai Romanovi iau! Mielasis! Juk j s šitaip save iš proto išvarysite, užtikrinu jus, e ech! Išgerkite gi, nors truput l . Taigi priepuol mažyt aptur jome! Šitaip j s v l, mielasis, sen j lig susigr žinsite. Viešpatie! Kaip taip sav s nesaugoti? Juk aš žinau, kaip j s buto samdyti

vaikš iojote bemaž nakt , ir varpeliu skambinot, ir apie krauj klausin jot, ir darbininkams galvas susukote. Aš suprantu j s dvasios nusiteikim ... O juk vis d lto save sta iai iš proto išvarysite, dievaži! Pasipiktinimas jumyse labai jau smarkiai verda, štai j s ir blaškot s šen ir ten, nes pakyr jo jums visi tie tarin jimai. Juk taip? sp jau nuotaik , argi ne?.. Juk taip negalima brolau? Jei jau tokie polinkiai savo nervus dirginti ima reikštis – naktimis... varpeliu skalambyti, apie krauj klausin ti! Šitaip juk žmog ir pro lang arba iš bokšto šokti patraukia, o jausmas labai masinantis. Liga, mielasis, liga! Pasitartum t j s su patyrusiu mediku... Kliedite j s! Viskas tarsi kliedint vyksta!..

R.R.: Tai buvo ne kliedint, o turint aiški s mon ! Turint s mon ! Girdite?

PORFIRIJUS: Taip, girdžiu! J s ir vakar sak te, kad ne kliedint, ypa dar spyr t s d l to, kad ne kliedint! E...ech!.. Bet jei j s iš tikr j b tum t nusikalt lis, tai jums kaip tik reik t sakyti: b tinai, vadinasi, klied damas! Ar ne taip? Juk taip?

R.R.: J s man v l norite parodyti, kad vis mano žaidim , visus mano atsakymus iš anksto žinote, bauginti norite... arba sta iai juokiat s iš man s... Meluojate j s visk !

PORFIRIJUS: O kad su jums, brolau, nesusikalb si; monomanija kažkokia jus aps dusi. Tai netikite manimi? O aš jums pasakysiu, kad jau tikite, jau patik jote, o aš padarysiu, kad dar daugiau patik site, nes tikrai jus myliu ir nuoširdžiai gero jums linkiu. Pas jus gi šeima atvažiavo, o j s jas tik g s dinate...

R.R.: Kas jums darbo? Iš kur j s žinote? J s sekate mane?

PORFIRIJUS: Brolau! J s gi pats vakar sak t! Na, jei ir tar iau jus nors truput l , man, reik t užmigdyti j s tarum , ir staiga driokstel ti: “Tai, k , pone, malon jote užmuštosios bute veikti dešimt valand vakaro?! Ir kam t dur varpel baisingai tamp te? Kam apie krauj klausin jote? Kam policijos kontor kviet te?” Reik t iš j s parodym paimti, krat padaryti, o ko gero – dar ir areštuoti... Vadinasi, aš j s ne tarin ju, jei kitaip elgiuosi! O j s sveik prot praradote, užtat nieko ir nebematote, kartoju!

R.R.: Meluojate visk ! Pirma j s žodžiai ne t reišk , ir aš apsirikti negal jau... J s meluojate!

PORFIRIJUS: Aš meluoju? Che... che... che!

R.R.: Žodžiu, aš noriu žinoti: ar j s pripaž state mane galutinai laisv nuo tarim , ar ne? Sakykite, Porfirijau Petrovi iau, sakykite sta iai ir galutinai, ir grei iau, tuojau!

PORFIRIJUS: Na, ir b da gi su jums. Ir kam jums tiek daug žinoti? K ? Che... che... che!

R.R.: Kartoju jums, kad nebegaliu ilgiau k sti...

PORFIRIJUS: Ko? Nežinomyb s?

R.R.: Nekandžiotkit man s! Aš nenoriu... Sakau jums!.. Negaliu ir nenoriu... Girdite? Girdite?

PORFIRIJUS: Tik tyliau, tyliau! Juk išgirs! Rimtai sp ju, saugokite save. Aš nejuokauju!

R.R.: Aš neleisiu sav s kankinti! Areštuokite mane, kratykite mane, bet prašau veikti formaliai, o ne žaisti su manimi! Nedr skite...

PORFIRIJUS: Aš jus pasikviečiau visiškai draugiškai!

R.R.: Nenoriu aš jus draugystės ir spjaunu ant jos! Girdite? Ir išeinu. Nagi, kad dabar pasakysiu, jei ketini mane areštuoti?

PORFIRIJUS: O siurpriziuko argi nenorite pažinti?

R.R.: Kokio siurpriziuko?

PORFIRIJUS: Siurpriziukas štai šia, už duris pas mane sėdi, che... che... che!

R.R.: Kas toks? Tu vis meluoji! Meluoji, polišinėli prakeiktasis! (*puola link Porfirijaus*). Tu meluoji ir erzini mane, kad aš pats išsiduočiau...

PORFIRIJUS: Tai kad jau daugiau nebegalima išsiduoti, broleli, Rodijonai Romanovičiaus. Juk jūs siutote. Nerkaukite, nes aš žmones pašauksiu!

R.R.: Meluoji, nieko nebus! Šauk žmones! Tu žinotai, kad aš ligonis, ir suerzinti mane norėjai, iki pasiutimo suerzinti, kad aš pats išsiduočiau! Ne, tu fakt duokš! Fakt tu neturi, vien tik šlykštės, niekingi spiojimai. Kur? Duok šen!

Triukšmas už duris. Durys prasiverčia.

PORFIRIJUS: Kas čia? Juk aš spjau... Kas gi ten yra?

POLICININKAS: Suimtą atvedu, Mikolai.

PORFIRIJUS: Nereikia! Šalin! Palaukit!.. Ko jis čia sibrovė! Kas per netvarka!

(*kambaris siverčia Mikolai. Puola ant kelių.*)

PORFIRIJUS: Ko tu?

MIKOLA: Kaltas! Aš tai padariau! Aš žmogžudys!

PORFIRIJUS: Kas čia yra?

MIKOLA: Aš... žmogžudys...

PORFIRIJUS: Kaip... tu! Kuo tu užmušei?

MIKOLA: Alion Ivanovn ir jos seseris Lizavet Ivanovn aš... užmušiau... kirviu. Aptemimas už juos...

PORFIRIJUS: Aš tavęs dar neklausiau, ar buvo tau už jus aptemimas, ar ne... sakyk: tu užmušei?

MIKOLA: Aš esu žmogžudys... prisipažistu...

PORFIRIJUS: E... ech! Kuo tu užmušei?

MIKOLA: Kirviu. Turėjau pasiruošęs.

PORFIRIJUS: Vienas? Ar vienas užmušei?

MIKOLA: Vienas. O Mitka nekaltas, prie to negalėsi neprikišti.

PORFIRIJUS: Kaipgi tu nuo laiptų tada nubėgai? Juk kiemsargiai jus abu sutiko?

MIKOLA: Tai aš iš noro sukloidinti... tuomet... bėgau su Mitka.

PORFIRIJUS: Na taip ir yra! Ne savo žodžius kalba! Rodijonai Romanovičiaus, broleli! Atsiprašau, šitaip negalima... prašau... jums čia neramko... aš ir pats... matote, kokie siurprizai!

Porfirijus išveda Raskolnikov iš kabineto.

R.R.: Jūs, rodos, to nelaukite?

PORFIRIJUS: Ir jūs, brolyti, nesitik jote. Štai rankut kaip dreba! Che... che!

R.R.: Ir jūs drebate.

PORFIRIJUS: Ir aš drebu; nelaukiau!..

R.R.: O siurpriziuko taip ir neparodysite?

PORFIRIJUS: Ironiškas jūs žmogus! Kalba, o pačiam dantys burnoje dar barška, che... che! Na, ligi pasimatymo.

R.R.: O aš manau, kad sudiev!

PORFIRIJUS: Kaip Dievas duos, kaip Dievas duos! Vis dėlto formaliai apie kai ką reikės paklausti... tai mes pasimatysim, taip?

R.R.: Taip. O jūs man atleiskite, kad... aš taip pasikarščiau.

PORFIRIJUS: Aš ir pats... Gaižus mano bėdas, prisipažstu. Jei Dievas duos, tai būtinai, būtinai pasimatysim!..

R.R.: Ir jau visiškai pažinsim kitą kitą?

PORFIRIJUS: Ir jau visiškai pažinsim kitą kitą. Savo sveikat saugokite, sveikat...

R.R.: O aš nežinau, ko jums palinkėti! Palinkėčiau geresnį sėkmę, bet juk matote, kokia komiška jūsų tarnyba!

PORFIRIJUS: Kodėl gi komiška!

R.R.: Na kaipgi, štai tiktai vargš Mikolka dien nakt turbūt maitojote ir kankinote psichologiškai: "Tu žmogžudys, tu žmogžudys"... o dabar, kai jis prisipažino - "Meluoji, girdi, ne savo žodžius kalbi!" Na, ar ne komiška tarnyba?

PORFIRIJUS: Che... che... che! Aštrus protas, aštrus. Viską mat pastebite!

R.R.: ... Iki malonaus pasimatymo.

PORFIRIJUS: Ligi malonaus pasimatymo...

Raskolnikovas išeina iš policijos.

RASKOLNIKOVO KAMBARYS

Atsidaro durys. Tarpdury stovi vakarykštis miestietis.

R.R.: Ko jums? (*Miestietis nusilenkia iki žemės.*) Ką jūs?

MIESTIETIS: Kaltas esu.

R.R.: Kuo?

MIESTIETIS: Piktomis mintimis. Piktumas pačiam. Kai jūs malon jote tada ateiti, gal kaušs,

policij kviet te ir apie krauj klausin jote, piktumas mane ap m , kad be reikalo taip paliko, girtu jus palaik . Ir taip ap m , jog aš kiaur nakt nemiegojau. O vakar ia at jau ir klausin jau...

R.R.: Tai j s iš t nam ?

MIESTIETIS: Nagi aš ten pat, tada pavart je, su jais stov jau, ar užmiršot?

R.R.: Tai j s pasak te šiandien policijoje... kad aš buvau at j s?

MIESTIETIS: Aš pasakiau. Kiemsargiai n jo tada, o aš nu jau. Prieš pat jus buvau. Ir visk gird jau, visk , kaip jis jus kamavo; už pertvaros vis laik s d jau.

R.R.: Kaip? Tai j s buvote tas siurprizas?

MIESTIETIS: miau aš jam d styti visk , o jis po kambar laksto ir r kia: “K j s, galvažudžiai, su manimi darot? Kad aš tok dalyk b iau žinoj s, aš j su konvojum b iau parsivar s!” O kai praneš , kad j s at jote, na, sako, l sk už pertvaros, pas d k nekrut damas, kad ir kažk išgirstum. Už apkalb jim ir už mano piktum atleiskite.

R.R.: Dievas atleis.

Miestietis išeina. Raskolnikovas vienas.

R.R.: Vadinasi, ir Porfirijus neturi nieko daugiau, nieko, be to kliejimo, joki fakt . Ir jei neatsiras daugiau joki fakt (o j neturi jau daugiau atsirasti, neturi, neturi!), tai... tai k gi man gali... Tai mes dar pakovosim!

MARMELADOVO BUTAS. ŠERMENYS

LUŽINAS: Aš gi jus pasikvie iau d l vargingosios j s giminait s, aš gi duodu jums pagal savo išgales dešimties rubli išmald , o j s ia pat, tuojau pat atsimokate man šitokiu poelgiu! Ne, ia jau nebegerai. ia jau negalima taip palikti. Tad apsvarstykite; maža to – kaip tikriausias j s draugas, aš prašau – susipraskite! Kitaip – b siu nepermaldaujamas! Na, kaip?

SONIA: Aš nieko j s nepa miau, j s man dav te dešimt rubli , štai, pasiimkite juos.

LUŽINAS: O d l t šimto rubli j s taip ir neprisipaž state?

SONIA: O Viešpatie!

KATERINA IVANOVNA: K ! J s j vagyste kaltinate? Soni ? Ak, niekšas j s, niekšas! Sonia! Kaip tu dr sai priimti iš jo dešimt rubli ! Kvailute! Duokš! Duokš grei iau t dešimt rubli – štai! (*Meta banknot Lužinui.*)

LUŽINAS: Laikykit šit pamiš l !

KATERINA IVANOVNA: K ! Pamiš l ? Tai aš ta pamiš l ? Ok tu, kvaily, šunadvokati, nenaud li! Sonia, Sonia mat ims jo pinigų! Sonia vogs! Gal ji tau dar duos, durniau tu! Iškratykite j ! Kad niekur nebuvo iš jusi, vadinasi, tebeturi b ti pas j ! Ieškok gi, ieškok, ieškok! Tik jeigu nesurasi, tai jau nepyk, baland li, atsakysi! Pas valdov , pas pat car nub gsiu, po koj pulsiu! Mane leis! Tu manai, neleis? Meluoji, prieisiu! Prieisiu...u! Tai tu

apskai iavai visk tur damas galvoj, kad ji romi? Niekis, užtat aš smarki! Špyg gausi!
Ieškok gi, ieškok, ieškok!

LUŽINAS: Aš sutinku ir atsakysiu... bet liaukis, tamstele, liaukis! Aš per daug gerai matau, kad j s smarki!.. Tai... tai kaipgi ia? Tatai der t policijai dalyvaujant...

KATERINA IVANOVNA: Kas tik nori, tegu krato! Sonia, išversk jiems kišenes! Štai, štai! Ži r k, tu išgama, štai tuš ia, ia skepet l buvo, kišen tuš ia, matai! Štai antra kišen , štai štai! Matai? Matai?

(Iš kišen s iškrenta banknotas)

SONIA: Ne, tai ne aš! Aš ne miau! Aš nežinau!

KATERINA IVANOVNA: Sonia! Sonia! Aš netikiu! Matai, aš netikiu! Kad tu paimtum! Ir koks t žmoni kvailumas! O Viešpatie! Kvailiai j s, kvailiai, negi j s nežinote, kokia jos širdis, kokia tai mergait ! Ji mat ims, ji! Ji savo paskutin drabuž l nusivilks, jums atiduos, štai kokia ji! Ir su tuo geltonu bilietu vaikšto tik tam, kad mano vaikai badu nemirt , pati parsidav d l m s !.. Ak, velioni, velioni! Matai? Ar matai? Štai tau ir šermenys! Viešpatie! Nagi apginkite j , ko j s stovit visi! Kod l gi j s neužstojate? Tai gal ir j s tikite, k ? Visi iki vieno, visi! Viešpatie! Apgink gi pagaliau!

LUŽINAS: Tamstele! Tamstele! J s tas faktas nelie ia. Labai labai sutik iau pasigail ti, jeigu, taip sakant, skurdas past m jo Sofj Semionovn , bet kod l gi, panele, j s nenor jote prisipažinti? G dos pabijojote? Pirmas kartas? Pasigail damas ir, taip sakant, užjausdamas aš sutinku atleisti net dabar, po tiekos žeidim . Tegū, panele, ši g da bus jums pamoka atei iai, o aš, tiek to, visk nutraukiu. Gana!

LEBEZIATNIKOVAS: Kaip tai niekšiška!

LUŽINAS: K tai reiškia, Andrejau Semionovi iau?

LEBEZIATNIKOVAS: Tai reiškia tai, kad j s esate... šmeižikas, štai k reiškia mano žodžiai!

LUŽINAS: Jeigu j s man šitaip... kas jums? Gal iš proto iš jot?

LEBEZIATNIKOVAS: Aš tai su protu, bet j s... suk ius! J s... j s niekšas! sivaizduokite, jis pats, savo rankomis, atidav t šimto rubli banknot Sofjai Semionovnai – aš ma iau, aš liudytojas, aš galiu prisiekti! Jis, jis.

LUŽINAS: Gal kvanktel jai, ar k , pienburni? Ji pati ia k tik visiems girdint patvirtino, kad, be dešimties rubli , daugiau nieko iš man s negavo.

LEBEZIATNIKOVAS: Aš ma iau, ma iau! Aš pasireng s esu tuojau pat prisiekti teisme, nes ma iau... Tiktai aš, kvailys, pirma maniau, kad j s iš labdaryb s taip padar te. Tarpdury, atsisveikindamas su ja, kai ji nusigr ž , j s ir d jot jai neju iomis kišen pinig . Aš ma iau!
Ma iau!

LUŽINAS: K j s meluojate! Jums tiesiog pasivaideno... J s svai iojat!

LEBEZIATNIKOVAS: Ne, nepasirod ! Visk , visk ma iau: kai j s buvot jau beduod Sofjai Semionovnai dešimt rubli , -j s tuo pat metu pa m t nuo stalo ir šimtini . Man dingtel jo, kad j s norite slaptomis nuo man s labdar padaryti. Aš prad jau steb ti, na ir pama iau, kaip jums pavyko brukti jai kišen . Aš ma iau, aš prisiekiu!

KATERINA IVANOVNA: Apginkite j ! Tik j s vienas už j ! Ji našlait , jus Dievas atsiunt !

LUŽINAS: Nes mon ! Nes mones tauškiate, pone. Vadinasi, aš jai ty ia kišau? Kam? Kuriam tikslui? Kas bendra tarp man s ir šitos...

LEBEZIATNIKOVAS: Kam? Va to tai aš pats nesuprantu, o kad pasakiau tikr fakt , tai ia tiesa!

LUŽINAS: J s gal jote t visk susapnuoti, štai ir viskas. J s meluojate, gerbiamasis. Meluojate ir šmeižiate d l kokio piktumo ant man s.

LEBEZIATNIKOVAS: Ne! Šauk policij , o aš priesaik duosiu! Aš tik vieno negaliu suprasti: kuriems galams jis rizikavo šitokiu niekšingu poelgiu! O menkysta, šlykštus žmogau!

R.R.: Aš galiu paaiškinti, d l ko jis rizikavo ir, jei reikia, pats priesaik duosiu! J s galutinai man akis atv r t. Šis ponas neseniai piršosi mano seseriai. Jis: be galo piktas... prieš tris dienas mat , kaip aš daviau truput pinig Katerinai Ivanovnai laidotuv ms, paraš mano motinai ir praneš jai, kad aš atidav s visus pinigus ne Katerinai Ivanovnai, o Sofjai Semionovnai, ir ia pat paiais bjauriausiais žodžiais užsimin apie mano santyki su ja pob d . Vakar vakare aš atitaisiau ties . Jis buvo išvytas lauk. sivaizduokite, jeigu jam b t dabar pasisek rodyti, jog Sofja Semionovna – vagil , jis b t rod s seseriai ir motinai, kad buvo beveik teisus su savo tarimais ir tada, žinoma, b t gal j s v l gyti j palankum . Aš jau nekalbu, kad jis nor jo ir man pa iam atkeršyti. Tik tokia yra priežastis, kitos b ti negali.

LEBEZIATNIKOVAS: Tiesa! Taip ir tur jo b ti, nes jis kaip tiktai klaus mane, ar j s esate tarp Katerinos Ivanovnos sve i . Vadinasi, jam b tinai reik jo, kad j s ia b tum te! Taip, tiktai taip.

LUŽINAS: Atsiprašau, ponai, atsiprašau; leiskit praeiti! Tikinu jus, kad nieko nebus, nieko nepadarysit, ne iš baili j aš. Vagil išaiškinta geriau negu reikia, ir aš nepasiduosiu. Teisme ne tokie akli ir... negirti ir netik s dviem didžiausiais bedieviais ir laisvamaniais, kaltinaniais mane iš keršto. Taigi atsiprašau!

LEBEZIATNIKOVAS: Kad tu tuojau n kvapo j s neb t mano kambary; malon kite išsikraustyti, ir viskas tarp m s baigta!

LUŽINAS: Andrejau Semionovi iau, j s kvailys. Linkiu jums išsigydyti savo prot ir žlibas akis. Atsiprašau gi, ponai!

Lužinas skubiai išeina.

KATERINA IVANOVNA: (b gdama iš kito kambario) Taip bedieviškai apšmeižti, ir dar per pa ias vyro laidotuves! Viešpatie! Argi neb ra teisyb s? Turi b ti pasauly teisyb , turi, aš suieškosiu!

Raskolnikovas išeina.

PAS SONI (2)

Sonia pasitinka einant Raskolnikov .

SONIA: Kas man būtų buvęs, jei ne jis!

R.R.: Jeigu būtų panorėjus, Lužinas būtų kiškęs jus kalbėti. Ką?

SONIA: Taip.

R.R.: O jei kalbėjim, tai kas tada? Atsimenate, ką aš vakar kalbėjau? (*tyla*). O aš maniau, kad jis visur išsiklausytų: "Ak, nešnek kit, liaukit s!" Tai ką, visur tylite? Jei jums reikėtų nulemti – ar jam, ar tiems gyventi pasauly, ar Lužinui gyventi ir niekšybes daryti, ar Katerina Ivanovna turi mirti? Kaip jis tai išspręstų?

SONIA: Aš jau nujaučiau, kad jis ko nors panašaus paklaustų.

R.R.: Gerai, bet vis dėlto – kaip išspręsti?

SONIA: Kam jis klausinėjate, ko negali būti?

R.R.: Vadinasi, verčiau tegu gyvena Lužinas ir tegu daro niekšybes?

SONIA: Bet juk aš Dievo apvaizdos negaliu žinoti... ir kam jis klausiate, ko negalima klausti? Ir kas mane iš tiesų paskyrė: kam gyventi, o kam negyventi?

R.R.: Jau kai Dievo apvaizda simaišo, tai iš nieko nebepadarysi.

SONIA: Sakykite verčiau tiesiai, ko jums reikia! Nejaugi tikrai kankinti atjot!

R.R.: O juk tavo tiesa, Sonia. Iš aš pats savo labui kalbėjau... iš aš atleidimo prašiau, Sonia...

Raskolnikovas užsidengia rankomis veid ir nuleidžia galvą.

SONIA: Kas jums? (*tyla*) Kas jums?

R.R.: Nieko. Nesijaudink... Menkniekis. Tik kam aš atjau tavęs kankinti? Kam?

SONIA: Oi, kaip jis kenčia!

R.R.: Sonia, ar tu atsimeni, ką aš vakar žadėjau tau pasakyti? Sakiau, kad jei ateisiu, tai pasakysiu tau... kas užmuš Lizavetę. (*tyla*) Tai aš ir atjau pasakyti.

SONIA: Jis iš tikrų vakar... Iš kurgi jis žinote?

R.R.: Žinau.

SONIA: Gal susekėj, ar ką?

R.R.: Ne, nesusek.

SONIA: Tad kaipgi jis apie tai žinote?

R.R.: Spėk.

SONIA: Kam gi jis taip mane... gėsdinate?

R.R.: Vadinasi, jis geras mano bičiulis... jeigu žinau... Jis tos Lizavetos... užmušti nenorėjo... Jis sen užmušti norėjo... kai ji buvo viena... o tuo metu parėjo Lizaveta... Jis tada... ir jis užmušė. (*Pauzė*) Tai negali spėti?

SONIA: N... ne.

R.R.: Nagi siži r k gerai (*ilga pauz . Ži ri vienas kit .*)

R.R.: sp jai?

SONIA: Viešpatie! (*pauz*)

R.R.: Užteks, Sonia, gana! Nekankink man s!

SONIA: K j s, k j s pasidar te!

R.R.: Keista tu kažkokia, Sonia, – glamon ji ir bu iuoji, kai aš tau pasakiau tai. Tu pati nebežinai, k darai.

SONIA: Neb r, neb r už tave nieko nelaimingesnio dabar visame pasaulyje!

R.R.: Tai nepaliksi man s, Sonia?

SONIA: Ne, ne; niekad ir niekur! Paskui tave eisiu, visur eisiu! O Viešpatie!.. Na, kod l, kod l tu anks iau neat jai? O Viešpatie!

R.R.: Štai ir at jau.

SONIA: Dabar, taigi! K dabar daryti?.. katorg su tavim drauge eisiu!

R.R.: Aš, Sonia, gal dar nenoriu t katorg eiti.

SONIA: Na, kas ia! Na kaipgi j s, toks... gal jot ryžtis taip padaryti?..

R.R.: Aišku, nor damas apipl šti! Liaukis, Sonia!

SONIA: Tu buvai alkanas!.. Tu... nor jai motinai pad ti? Taip?

R.R.: Ne.

SONIA: Nejaugi, nejaugi visa tai iš teisyb s! Viešpatie, bet kokia gi ia teisyb ? J s pats paskutin skatik atiduodate, o užmuš te žmog nor damas apipl šti!

R.R.: Jeigu aš j b iau paskerd s tik d l to, kad alkanas buvau, tai dabar aš... laimingas b iau! Žinok tai! Ir kas tau iš to, jeigu dabar prisipažin iau, kad blogai padariau? Tik tod l aš tave ir kvie iau vakar, kad tu viena man belikai.

SONIA: Kur kvietei?

R.R.: Kad neapleistum man s. Neapleisi, Sonia? (*pauz*) Štai tu lauki, kad paaiškin iau tau, o k aš tau pasakysiu? Tu verki ir v l mane glamon ji, – na už k ? Už tai, kad aš pats naštos nepanešiau ir at jau kitam suversti: “Kent k ir tu, man lengviau bus!” Ir tu gali myl ti tok niekš ?

SONIA: O tu pats argi nesikankini?

R.R.: Sonia, mano širdis pikta. Aš tod l ir at jau, kad esu piktas. Aš bailys ir... niekšas! Bet... tegu sau!... Kalb ti dabar reikia, o aš prad ti nemoku... Ir kam, kam aš at jau! Niekad sau to neatleisiu!

SONIA: Ne, ne, iš ties tai gerai, kad at jai! Taip geriau, kad aš sužinojau! Daug geriau!

R.R.: O gal iš tikt j ? Štai kas: aš Napoleonu nor jau tapti, tod l ir užmušiau... Na, supranti dabar?

SONIA: N...ne, tik tu... sakyk, sakyk! Aš suprasiu, aš pati sau visk išsiaiškinsiu!

R.R.: Suprasi? ... paži r sim! Aš ryžausi, gij s sen s pinigus, panaudoti juos savo pirmiesiems metams, kad, nekankindamas motinos, išsilaiky iau universitete, pirmiesiems žingsniams, j baigus – ir padaryti visa tai pla iai, radikaliai, kad prad iau nauj karjer ir atsisto iau ant naujo, savarankiško kelio... Suprantama – kad užmušiau sen , tai blogai padariau... na, ir pakaks!

SONIA: ia visai ne tai, ne tai ... ne, ia ne taip!

R.R.: Pati matai, kad ne taip!.. O aš juk atvirai, nuo širdies papasakojau ties !

SONIA: Kokia gi ia tiesa! O, Viešpatie!

R.R.: Juk aš tik ut l užmušiau, Sonia, nenauding , šlykš i , žaling ut l .

SONIA: Argi žmogus ut l !

R.R.: Ir aš žinau, kad ne ut l . Nors, beje, meluoju, jau seniai sau meluoju... ia visai ne tai. Visai, visai kitos ia priežastys!.. Ver iau sakyk, sakyk, kad aš esu savimyla, pavydus, piktas, bjaurus, kerštingas, na... ir, tiek to, dar link s pamišim . Universitete išsilaikyti negal jau? O žinai, kad galb t ir gal jau? Motina b t atsiuntusi, ir pats b iau užsidirb s. Bet aš supykau ir nepanor jau. Aš tada lyg voras savo kert lindau... O, kaip aš neapken iu tos skyl s! O vis d lto išėiti iš jos nenor jau. Ty ia nenor jau! Dien dienas nenor davau dirbti, net ir valgyti nenor davau. Nor jau tik gul ti ir m styti. Ir vis m stydavau... Tada prad jo man irgi vaidentis, kad... Ne, ne taip! Kod l aš toks kvailas? Ir žinodamas, kokie kiti kvaili, tikrai kvaili, pats vis d lto nenoriu b ti protingesnis? Ir aš žinau dabar, Sonia, jog kas tvirtas, kas stiprus protu ir dvasia, tas jiems ir Viešpats! Kas daug turi dr sos, tas jiems ir teisus. Kas vis daugiausia gali išdr sti, tas vis teisiausias! Supratau, jog valdžia duodama tik tam, kas išdr sta pasilenkti ir pasiimti j ! ia tiktai vieno reikia – išdr sti! Aš vien dalyk sugalvojau, kurio niekas nebuvo dar sugalvoj s! Niekas! Man staiga aiškiai kaip saul nušvito, kad kaipgi taip niekas ligi šiol neišdr so ir nedr sta, praeidamas pro šit vis nes mon , paimti tiesiog visk už uodegos ir trenkti po velni ! Aš... aš panor jau išdr sti ir užmušiau... aš tiktai išdr sti panor jau!

SONIA: Oi, tyl kite, tyl kite! J s nuo Dievo nutolote, ir Dievas jus nubaud , velniui atidav !..

R.R.: Tikrai, Sonia, kai aš patamsy gul davau ir vis man vaidendavosi, tai juk velnias mane gund ? K ?

SONIA: Tyl kit! Nesijuokite, piktžodžiautojau, nieko, ni nieko j s nesuprantate! O, Viešpatie! Nieko, jis nesupras!

R.R.: Tyl k, Sonia, aš nesijuokiu, aš juk ir pats žinau, kad mane velnias trauk ... visk žinau, visk ! Nejaugi tu manai, kad aš kaip kvailys jau ir dariau nieko nepagalvoj s? Aš dariau kaip gudruolis, o tas mane ir pražud ! Jei jau klausiu sav s – ar turiu aš teis valdži tur ti? – tai, vadinasi, neturiu tos teis s. Jeigu klausiu: ar žmogus ut l ? – tai, reiškia, žmogus man jau ne ut l , o ut l tam, kas apie tai net nepagalvoja... Jeigu aš tiek dien prasikankinau: ar eit

Napoleonas, ar ne? – tai juk aiškiai jaučiau, kad joks aš ne Napoleonas... Ir panorau, Sonia, užmušti be kazuistikos, užmušti tik sau, sau vienam! Net pats sau meluoti nenorėjau! Ne tam, kad motinai padėčiau, aš užmuščiau, – niekai! Ne tam užmuščiau, kad, gij s l š ir valdžios, pasidaryčiau žmonijos geradarys. Ne! Aš šiaip sau užmuščiau; sau užmuščiau, sau vienam... Ir ne pinigai, ne tiek pinigai man reikalingi buvo, kiek kas kita... Kitkas kurstė mano rankas: reikėjo man kuo greičiau sužinoti, ar aš utėlė, kaip visi, ar žmogus! Ar aš pajėgsiu peržengti, ar ne? Ar išdrįsiu pasilenkti ir paimti, ar ne? Ar aš tirtantis menkysta, ar turiu teis ...

SONIA: Žudyti? Žudyti teis turite?

R.R.: E...ech! Netrukdyk man, Sonia! Velnias mane tada nutempė, o jau po to paaiškino, jog neturėjau teis ten eiti, nes esu visiškai tokia pat utėlė kaip ir visi! Pasityčiojo jis iš manęs, štai aš pas tave ir atėjau! Priimk sveiki! Jei ne utėlė būčiau, argi būčiau atėjusi? Klausyk: kai aš tada pas senįėjau, aš tikrai pamągintiėjau... Taip ir žinok!

SONIA: Ir nužudėte! Nužudėte!

R.R.: Bet kaip nužudėčiau? Argi taip žudo? Argi taip eina žudyti, kaip aš tadaėjau? Argi aš senį nužudėčiau? Aš save nužudėčiau, ne senį! Taip, vienu kartu dėėjau ir nudėjau save, amžinai!.. O t senį palaik velnias užmušė, ne aš... Gana, gana, gana! Duok man ramybę. Duok man ramybę.

TRE IA DALIS

PAS SONI (2) T SINYS

R.R.: Na, k dabar daryti, sakyk!

SONIA: K daryti! Stok! Eik tuojau pat, stok kryžkel je, nusilenk, pabu iuok pirmiausia žem , kuri tu suteršei, o paskui nusilenk visam pasauliui, visas keturias šalis, ir pasakyk visiems garsiai: “Aš nužudžiau!” Tada Dievas tave v l gyvenimui gr žins. Eisi? Eisi?

R.R.: Tai tu ia apie katorg , k ? Si lai pa iam prisipažinti?

SONIA: Kan iai atsiduoti ir tuo išsipirkti, štai ko reikia.

R.R.: Ne! Neisiu aš pas juos, Sonia.

SONIA: O kaip gyvensi? Kuo? Argi tu gali dabar gyventi? Kaip tu su motina kalb si? K aš ia! Juk tu jau pametei motin ir seser ! O, Viešpatie! Kaip, kaipgi be žmogaus gyventi? Kas iš tav s dabar bus!

R.R.: Neb k k dikis, Sonia. Kuo aš prieš juos kaltas? Jie patys milijonus žmoni naikina, ir dar dorybe tai laiko. K aš jiems pasakysiu: užmušiau, o pinig paimti netur jau dr sos? Nieko, nieko jie nesupras, jie net neverti suprasti! Neisiu! Neb k tu k dikis...

SONIA: Nusikankinsi, nusikankinsi visiškai.

R.R.: Gal per daug save apkalb jau, gal aš dar žmogus, o ne ut l ir per greit save pasmerkiau!.. Aš dar pakovosiu.

SONIA: Šitokias kan ias kent ti! Ir juk vis gyvenim , vis gyvenim !..

R.R.: Priprasiu... Gana verkti, aš at jau tau pasakyti, kad man s dabar ieško... Tik aš jiems nesiduosiu – pakovosiu dar. Bet kol kas kal jim mane tikrai pasodins. Niekis - pas d siu, ir išleis... Jie neturi n vieno tikro rodymo, ir netur s, duodu žod . Na, gana... Aš tiktai, kad tu žinotum... Ar lankysi mane kal jime?

SONIA: Lankysiu! Tikrai lankysiu!

R.R.: Ne, tu ver iau nelankyk man s ten.

SONIA: Ar turi kryžel ? Neturi, juk neturi? Še, imk va šit , kiparisin . Man kitas lieka, varinis, Lizavetos. Mes su ja buvom kryželiais pasikeitusios. Aš dabar Lizavetos nešiosiu, o šitas tau. Imk... juk mano! Drauge juk kent ti eisim, drauge ir kryži nešim!..

R.R.: Duok! Ne. Geriau paskui.

SONIA: Taip, taip, geriau paskui, kai eisi kent ti, tada... Ateisi pas mane, aš tau užkabinsiu, pasimelsim ir eisim.

Girdisi beldimas duris.

LEBEZIATNIKOVAS: Sofja Semionovna... (*eina*) Atsiprašau... Ten Katerina Ivanovna iš proto iš jo... bent taip atrodo. Nors... Mes nebežinom, k ir daryti! Amalija Ivanovna varo juos iš

buto, o Katerina Ivanovna kažin kur išbėgo “teisybės ieškoti”. Pargrėžo – jė iš kažkur, atrodo, išvarė, gal ir primušė... taip atrodo... Ji rėkia, kad dabar visi jė pametė, kad pasiims vaikus ir eis gatvė elgetauti... Vaikus muša, tie verkia. Taiso jiems kažkokias kepurėles lyg aktoriams...kas gi ėia dabar? Tiesiog nebe manoma.

Sonia išbėga iš kambario. Lebeziatnikovas – paskui.

R.R.: (vienas) Aš liksiu vienas! Ir ji nelankys manė s kalėjime! O gal... katorgoje iš tikrė jė geriau..?

GATVJE. KATERINOS IVANOVNOS MIRTIS

Raskolnikovas gatvėje mato Kateriną Ivanovną su Sonia.

KATERINA IVANOVNA: Liaukis, Sonia, liaukis! Pati nežinai, ko prašai, kaip vaikas! Aš jau sakiau tau, kad negrėšiu atgal pas tė prisigėrusi vokietė. Temato visi, visas Peterburgas, kaip elgetauja vaikai kilmingo tėvo, kuris visė gyvenimė ištikimai tarnavo ir, gali sakyti, numirė tarnyboje. Ir kvaila gi tu, Sonia: kė dabar valgysim, pasakyk? Gana mes tave prikankinom, nebenoriu daugiau!

Katerina Ivanovna pamato Raskolnikovą.

KATERINA IVANOVNA: Rodijonai Romanoviėu, tai jė s! Paaiškinkite, meldžiamasis, šitai kvailutei, kad nieko išmintingiau nebegalima padaryti! Net valkatos iš katarinkos prasimaitina, o mus tū tuojau visi atskirs, pažins, kad mes vargšė, kilmingė našlai ė šeima, privaryta ligi elgetavimo, o kai pravažiuos caras, aš atsiklaupsiu ant keliė visiems šitiems priešais ir rodysiu juos: “Apgink, tėve!” Jis našlai ė tė vas, jis gailestingas, apgins, pamatysit. Lionia! Tenez-vous droite! Tu, Kolia, tuojau vėl šoksi. Ko šliurpioji? Vėl šliurpioja! Na, ko tu bijai, kvailiuk! Viešpatie! Kė man su jais daryti! Na, kė su šitokiais!.. O tas generolpalaikis... aš jė rašalinė paleidau ten, prieškambari...Paleidau ir išbėgau! Oi, niekšai, niekšai. Ech, nusispjaut, dabar aš pati juos maitinsiu, niekam nebesilankstysiu! Eisimė Nevos prospektė, kur daug daugiau aukštesnio luomo žmonė, mus tuojau pastebė s. Lionia moka “Chutorok”... tik tas “Chutorok” nusibodė s, visi jė dainuoja! Mes turim dainuoti kitė, prakilnesnė dalykė... Atminties, bėda, nebeturiu, ak, jei atsiminėiu! Vėl tas kareivis! Apginkite! Ko jis prie manė s lenda? Kas tau užkliėva, kvaily! Aš šiandien vyrė palaidojau, kokio ėia leidimo!

LEBEZIATNIKOVAS: Ponia, ponias, nusiraminkit, eikim, aš jus nuvesiu... ėia miniojė nepadoru... jė s nesveika...

KATERINA IVANOVNA: Maloningasai pone, jė s nieko nežinote! Sonia, Sonia! Kurgi ji? Irgi verkia! Na, kas ėia jums visiems!.. Kolia, Lionia, kur jė s? Tai kvaili vaikai! Kolia, Lionia na, kurgi jie!.. Tai nedėkingi vaikai!.. Polia! Gaudyk juos... Dėl jė s gi aš... (*Katerina Ivanovna bėga gaudyti vaikė, krenta.*)

KATERINA IVANOVNA: Vaikai kur? Ar tu juos atvedei, Polia? Sonia... pasiimk juos... iš rankas... o man gana!.. Baigta giesmė! Gha! Paleiskit mane, duokit nors numirti ramiai... Ko? Šventiko?.. Nereikia... Aš neturiu nuodų mišrų!.. Dievas ir be to turi atleisti... Pats žino, kaip aš kentėjau!.. O jei neatleis, tai ir nereikia!.. Lionia, Kolia! Rankutes iššonus, žvaliau, žvaliau! Trepsė kojomis... Bėk grakštus vaikutis. Du hast Diamanten und Perlen... Na taip, kaipgi! Was wilt du mehr, – „Dienos kaitroj, pakalnė Dagestano...“ Ak, kaip aš mėgau... Aš be galo šėromans, Poleka!.. Tavo tvas... dar neveds dainuodavo... Oi, buvo!.. Kad mes sudainuotume! Sonia!... Sonia, mieloji, ir tu čia? (*pauzė*)

KATERINA IVANOVNA: Gana!.. Metas!.. Nukamavo kuonė!.. Patrėka... a... au! (*Miršta.*)
Prieina Svidrigailovas.

SVIDRIGAILOVAS: Rodijonai Romanovičau, turiu jums porą žodėli pasakyti. Visus šiuos rėpesius, tai yra laidotuves ir kita, aš imuosi savo lėšomis. Vaikus kurdinsiu kurioje nors geresnėje našlaičių prieglaudoje ir paskirsiu kiekvienam iš jų, ligi užaugės pilnamečiai, po to kstant penkis šimtus rublių kapitalo, kad jau visai Sofja Semionovna būtų rami. Ir ji iš purvyno ištrauksiu, nes ji gera mergaitė, ar ne? Na, tai jūs ir pasakykit Avdotjai Romanovnai, kad jos dešimt tūkstančių aš vašitaip ir sunaudojau.

R.R.: Kokiais gi tikslais jūs taip mėte geradariauti?

SVIDRIGAILOVAS : Juk aš sakiau, kad šitie pinigai man nereikalingi. Na, o jei paprastai, iš žmoniškumo, ar nenorite tikėti, k? Juk ne „utėl“ gi ji buvo, ne kokia palėkininkė senė. „Ar Lužinas turi gyventi ir niekšybes daryti, ar ji turi mirti?“ Ir jei aš nepadėčiau, tai „Poleka irgi tuo pačiu keliu nueitė...“

R.R.: Ko... kokiu būdu... jūs žinote?

SVIDRIGAILOVAS: Aš gi čia pat, už sienos, pas madam Reslich gyvenu. Kaimynas.

R.R.: Jūs?

SVIDRIGAILOVAS: Aš, ir galiu jus savo garbe užtikrinti, kad jūs baisiai mane sudominote. Sakiau, kad mes dar susitiksim, pranašavau jums tai – ir susitikom. Pamatysite, kad su manimi galima dar gyventi...O jums - oro, oro reikia... kiekvienam oro reikia...

V L NAMIE

Nastasja atneša Raskolnikovui arbatos.

NASTASJA: Vėl guli! Kėsu tavim daryt? Guli kaip maišas, ir kokia iš tavs nauda? Anksčiau, sakai, vaikėmokyti eidavai, o dabar ko nieko nedirbi?

R.R.: Aš dirbu...

NASTASJA: Kėdirbi?

R.R.: Darbė...

NASTASJA: Kok darb ?

R.R.: Galvoju.

NASTASJA: O pinig ar daug prigalvojai?

R.R.: A, nusispjaut.

NASTASJA: O tu šulin nespjauk. Arbatos gersi?

R.R.: Gersiu. Palik.

RAZUMICHINAS: O! Valgo, vadinasi, neserga! Klausyk, d l man s, teima jus visus velniai, nes nieko nesuprantu. Nusispjaut! Pats nenoriu! At jau tik sužinoti: ar tiesa, kad tu pamiš s? Tik niekšas, jei ne pamiš lis, gal t taip pasielgti su motina ir seseria...

R.R.: Tu seniai jas matei?

RAZUMICHINAS: K tik. Kur tu valkiojiesi, pasakyk susimildamas. Motina nuo vakar dienos rimtai serga. Atgul , o dabar karš iuoja. Bet tu... nesi pamiš lis, prisiekti galiu. Ne, nesi. ia kažkokia paslaptis, o aš d l t j s paslap i nenoriu sau galvos kvaršinti. Velniop! At jau taip sau, išsikeikti, ir dabar jau žinau, k man daryti!

R.R.: K gi tu dabar darysi?

RAZUMICHINAS: O kas tau darbo, k aš darysiu?

R.R.: Tu užgersi!

RAZUMICHINAS: Iš kur... iš kur tu žinai?

R.R.: Cha! Žinau!..

RAZUMICHINAS: Tu niekad, niekad nebuvai pamiš s. Tikrai - aš užgersiu!

R.R.: Su seserim apie tave kalb jau.

RAZUMICHINAS: K gi tu kalb jai... apie mane?

R.R.: Pasakiau jai, kad tu labai geras, doras ir darbštus žmogus. Kad tu j myli, aš nesakiau, nes ji pati tai žino.

RAZUMICHINAS: Pati žino?

R.R.: Aišku! Kad ir kur aš ei iau, kad ir kas man atsitikt , tu visada b k j apvaizda. Aš, taip sakant, atiduodu jas tau, Razumichinai. Atiduodu, nes tikrai žinau, kaip tu j myli, ir esu sitikin s tavo širdies tyrumu. Žinau taip pat, kad ir ji gali tave myl ti, o gal jau ir myli. Dabar spr sk – ar reikia, ar nereikia gerti.

RAZUMICHINAS: Rodia... Matai... Na... Ak, velnias! O kurgi tu nori išeiti? Matai: jei visa tai paslaptis, tai tegu sau! O tu, beje, esi puikiausias žmogus! Puikiausias!.. Bet aš... aš sužinosiu paslapt ...

R.R.: Nesir pink. Visk v liau sužinosi, tada, kai reik s. Man k tik vienas žmogus pasak : “Oro reikia, oro, oro...” K jis tur jo galvoje?...

RAZUMICHINAS: Ji laišk šiandien gavo, labai sunerimo. Net labai labai. Pasak , kad gal mes greit išsiskirsim, paskui m už kažk karštai d koti; nu jo savo kambar ir užsirakino.

R.R.: Laišk ?

RAZUMICHINAS: Taip, laišk ; o tu nežinojai? Hm. Sudiev, Rodia. Aš. brolau... vienu tarpu...

Na, sudiev! Man irgi metas. Gert nebegersiu. Tu mane ir be vyno nugirdei. Juk aš girtas, Rodia! Be vyno girtas, na, sudiev, užėisiu, labai greit.

Razumichinas išeina.

R.R.: (vienas) Lyg koks r kas už jo... Porfirijus?.. Kad Porfirijus bent akimirksnį patiktų, jog Mikolka kaltas, po tos scenos akis ak... O Svidrigailovas? Msl... Su juo galbūt irgi dar teks susigrumti... Net Razumichinas buvo pradėjęs tarinti! Scena koridorių prajoda neveltui. Porfirijus... Aišku, jie tikrai kažką sumanė, bet ką? O tai dar blogiau! Reikia baigti su Svidrigailovu, ir kuo greičiau; jis irgi, atrodo, laukia, kad aš pasijūniečiau. Pažiūrėsim...Laiškas! Iš ko ji galėtų gauti laišką? Jei Svidrigailovas ką nors intriguoja prieš Dunią, - tai...

Raskolnikovas pakyla, atidaro duris ir tarpdury susiduria su Porfirijum.

PORFIRIJUS PAS RASKOLNIKOV (3)

PORFIRIJUS: Nelauktas sveikas, Rodijonai Romanovičiau. Einu pro šalį, manau – kodėl neaplankyti, nepasidėti penkias minutes. Rengiat sėdėti kur? Netrukdysiu, tik vien papirosiuką, jeigu leisite...

R.R.: Nagi sėdėsi, Porfirijau Petrovičiau, sėdėsi.

PORFIRIJUS: Žala, gryna žala, o atprasti negaliu! Ir kaip aš rėkty mesiu? Kuo pakeisiu? Negeriu, štai visa bėda, che che che. Jaučiuosi labai kaltas prieš jus. Kažkaip negražiai tarp mudviej tada išjo. Nedžentelmeniškai, tarpais... jau visiškai net nepadoriai... Aš pagalvojau, kad mums dabar reikia veikti atvirai – taip, tokie tarinėjimai ir tokios scenos ilgai trukti negali. Jau be galo tvirtai aš buvau tuomet sitikinęs ir maniau, kad jeigu žmogus kaltas, tai jau, žinoma, galima iš jo ko nors esmingo tikėtis. Labai daug aš tada išjėslaučiau.

R.R.: Na... kąia jis vis laiką taip kažin kaip kalbate?

PORFIRIJUS: Kodėl “kažin kaip”? Aš gi paaiškinti atėjau. Aš jus, šiaip ar taip, kuo tikriausiai žmogum laikau, netgi kiek didžiadvasišku, nors ir nesutinku su jūsų sitikinimais – turiu tai pasakyti, nes nenoriu apgaudinti. Nuoširdžiai kalbu. Jūs drusūs, išdidūs, rimtas... ir jautūs, labai daug jautūs. Man visi tie jautimai pažįstami, ir jūsų straipsnelas aš perskaičiau kaip seniai žinom man. Nemigo naktimis ir tiktus jis sugalvotas, širdžiai plakant ir daužantis su slopinamu entuziazmu. Oi, pavojingas tas slopinamas, nors išdidus jaunimo entuziazmas! Dėmai, rėkas, rėkė styga skamba. Jūsų straipsnis absurdiškas ir fantastiškas, bet jame šviesoja toks nuoširdumas, tokia išdidybė, jauna ir nepaperkama, ir drąsą žibintin; sunkus, slegiantis jis, tas straipsnis, bet tai gerai. Ir pamaniau: “Na, šitam žmogui taip lengvai

nepraeis!” Negi, šitaip pradėjus jis toliau neis? Ak, Viešpatie! Kur jūs manote: nebuvaus pas jus kratos daryti? Buvau, che che che, buvau, štai ši sia pataly sirgdami guljot. Bet – nieko! Visiška nieko! Sakau sau: dabar jis ateis, pats ateis, ir labai greitai. Ech! Na, kam jums reikėjo ateiti? O kai jūs mėtė savo straipsnagrįtinę, tai kiekvieną jūsų žodį suvoki dvilink, tartum kitas po juo gldt! Ne, manau sau, man jau verčiau koks faktelis, smulkmenėlė! O kai tada išgirdau apie tų varpelių skalambijimą, tai taip ir nustarau visas: štai tau ir yra smulkmenėlė! Ir jeigu, manau, jis kaltas, tai išia oi koks karys! Tęstant rubli, sav, t minut būčiau davęs, kad tik tai savo akimis būčiau galįs pasižiūrėti jus kaip tas muzikas jums “žmogžud” akis tšk! Na o tas šaltis nugarkaulio smegenyse? Ir kam jūs kaip tik t minut atjot? Juk ir jus kažkas tartum kurst, dievaži, o jei Mikolka mėsnebt išskyręs, tai... o t Mikolka tada pamenate? Juk tai griautinis buvo? Juk tai kaip perkūnas iš giedro dangaus! Ne, manau, morgen fri! Kur išia tau Mikolka!

R.R.: Aš girdėjau, kad jūs ir dabar dar kaltinate Mikolką ...

PORFIRIJUS: Che che che! Dėl Mikolkos – pirmiausia, tai nepilnametis dar vaikas, lyg ir menininkas koks. Nekaltas ir visam kam jautrus. Na, pabėgo – ir kartis. Aš tikrai, net iš fakt žinau, kad Mikolka už kitą nori “prisiimti kentį jį”. Kas valandą laukiu, kad parodytų atsisakys. Manote ištvėrs? Ne, brolyti, išia ne Mikolkos darbas! Išia dalykas fantastiškas, nykus mės laik dalykas – žmogaus širdis susidrumst. Išia – knyginės svajonės, išia teoriję erzinta širdis. Ryžosi žengti pirmą žingsnį ir tarytum iš bokšto nudribo, net nusikaltimo daryti lyg ne savo kojomis nuėjo. Duris įs pamišęs užsidaryti, o užmuš; ir – dvi užmuš. Nė pinigų paimti nesugebėjo, o kų pagrob, tai po akmeniui pakišo. Maža jam buvo kanios, kai už duris dėjo, o anie laužėsi, – ne, jis paskui dar tušėi but pusiau klėdėdamas to skalambijimo prisiminti ir to šurpo per nugarą patirti eina... Ir dar: užmuš, o save teisingu žmogumi laiko, kitus niekina, angelu dedasi, – ne, kur jau išia Mikolka, Rodijonai Romanovičiau, išia ne Mikolka!

R.R.: Tai... kas gi... užmušė?..

PORFIRIJUS: Kaip tai kas užmušė?.. Taigi jūs užmušėte, Rodijonai Romanyčiau! Jūs ir užmušėte. Lėpelė štai ir vėl, kaip an kart, trūkioja. Jūs manęs, rodos, nesupratote, todėl taip ir nustebot.

R.R.: Tai ne aš užmušiau.

PORFIRIJUS: Ne, jūs, jūs, ir niekas kitas. Prisipažįstate ar ne – ši minut man vis tiek. Aš ir be to esu sitikinęs.

R.R.: Jei taip, tai ko išia atjot? Jeigu mane laikote kaltu, tai kodėl nesuimate?

PORFIRIJUS: Suimti jus ir laikyti areštuot, man nenaudinga.

R.R.: Kaip nenaudinga! Jei sitikinęs, tai turite...

PORFIRIJUS. Aš gi prieš jus jokių rodymų kol kas ir neturiu. Ir nors vis dėlto aš jus pasodinsiu ir net atjau jums apie tai iš anksto pranešti, sakau jums, kad man tai bus nenaudinga

...Nenoriu, kad j s mane niekšu laikytum t, juo labiau kad esu nuoširdžiai jums palankus, norit tik kit, nenorit ne. Turiu atvir ir ties pasi lym – kad ateitum t kalt s prisipažinti pats. Tai jums bus kur kas naudingiau, o taip pat ir man, nes bus baigta istorija. Na kaip, atviras aš, ar ne?

R.R.: O kas, jei j s ir patys dabar klystate?

PORFIRIJUS: Ne, neklystu. Faktel tok turiu. Dar tada buvau j atrad s – dav Dievas!

R.R.: Kok faktel ?

PORFIRIJUS: Nesakysiu kok . Šiaip ar taip, dabar jau nebeturiu teis s ilgiau atid lioti; pasodinsiu. Taigi j s pagalvokite. Dievaži, geriau bus.

R.R.: Juk tai ne tik kad juokinga, bet tiesiog beg diška. Na, tegu aš b iau ir kaltas (ko aš visiškai nesakau), tai kuri gal man eiti prisipažinti, jeigu jau, s siu “suvisam”.

PORFIRIJUS: Ak, Rodijonai Romany iau, ne visada tik kite žodžiais; gal ir ne visiškai “suvisam”. Kitas dalykas: kokia nauda? O ar jums žinoma, kiek met jums gali sumažinti už tai? Juk j s ateisit kada, koki minut ? Kai kitas jau prisipažino. O aš jums, pa iu Dievu prisiekiu, taip “ten” visk parengsiu ir padarysiu, kad j s at jimas bus visiškai netik tas. J s nusikaltimas kaip koks užtemimas atrodis, nes po teisybei jis toks ir yra. Aš teisingas žmogus ir savo žod ištes siu.

R.R.: Nereikia! Man visiškai nereikia j s sumažinimo.

PORFIRIJUS: Na va šito aš ir bijojau! Štai šito ir bijojau, – nereikia... O, neniekinkite gyvenimo! Daug dar jo bus ateity.

R.R.: Ko ateity daug bus?

PORFIRIJUS: Gyvenimo! Jums gal Dievas ty ia šitaip skyr . Neamžinai gi ji, ta grandin ...

R.R.: ... ch, nusispjaut!

PORFIRIJUS: Taip jau ir nusispjauti! Argi jau taip daug gyvenote? Prisigalvojo žmogus teorij , ir g da pasidar , kad nepavyko, kad per daug jau neoriginaliai iš jo! Iš jo niekšingai, tas tiesa, bet j s vis d lto dar nesate paskutinis niekšas. Aš jus laikau vienu iš toki , kuriam nors žarnas paleisk, o jis stov s ir šypsosis prieš savo kankintojus, – jei tiktai tik jim ar Diev bus surad s. Na ir surasite, ir gyvensite. Jums pirmiausia or pakeisti reikia, seniai jau. K gi, kent jimas irgi geras daiktas. Pakent kite. Mikolka gal ir teisingai elgiasi, kad kan ios trokšta. Tik j s negudraukite, atsiduokite gyvenimui be joki protavim – sta iai krant išneš ir ant koj pastatys. kok krant ? K aš žinau? Aš tiktai tikiu, kad jums dar ilgai gyventi skirta. Gal Dievas ty ia kam nors jus laiko. J s tiesiog mažiau bijokite. Kad jau ženg te tok žingsn , tai b kite tvirti ir dabar. ia jau teisingumas. Žinau, kad netikite, bet, dievaži, gyvenimas išneš. Jums dabar tik oro reikia, oro, oro!

R.R.: O j s kas gi toks? Kas per pranašas?

PORFIRIJUS: Kas aš? Baigtas žmogus, gal jau iantisi ir užjau iantisi. O jūs – kas kita: jums Dievas gyvenim pareng (nors kas žino, gal ir jūs gyvenimas tik d mais praeis ir nieko nebus). Na ir kas, jei kit žmonė r š pereisite? Ir kas, kad jūs galb t labai ilgai niekas nematys? Ne laikas svarbu, o jūs pats. Tapkite saule, tai visi jus pamatys. Saulei vis pirma reikia b ti saule. Ko šypsot s? Kad aš toks Šileris? Einu lažyb , jūs manote, kad aš dabar jums siteikti noriu! O k , galb t iš tikr j siteikti noriu, che che che!

R.R.: Kada ruošiat s mane suimti?

PORFIRIJUS: Por dienei dar galiu duoti jums pavaikštin ti. Pagalvokite, mielas, pasimelskite.

R.R.: O jei aš imu ir pab gu?

PORFIRIJUS: Ne, nepab gsite. J s juk sav ja teorija jau nebetikite, – su kuo gi j s pab gsite? Aš net esu tikras, kad j s sumanysite “kent jim prisiimti”, manim netikite, bet pats apie tai jau galvojate. Nes kent jimas, didelis dalykas; nesijuokit iš to, kent jimas turi id j . Pasivaikš ioti einate? Vakaras puikus, tiktai kad perk nija neužeit . Nors gal ir geriau, jei atgaivint ...

R.R.: J s tik nemanykite, kad aš jums šiandien prisipažinau. Aš nieko jums neprisipažinau... sid m kite tai.

PORFIRIJUS: Na, žinau jau, žinau, sid m siu – še tai tau, net dreba. Nesir pinkite, baland li, teb nie j s valia. D l visa ko aš turiu ir dar vien prašymuk , – op , tiesa, bet svarb : jeigu kartais taip atsitikt , – jei užeit jums noras rankut prieš save pakelti, tai palikite trump , bet aišk raštel . Kad ir d l Mikolkos... Garbingiau bus. Na, sudiev... Ger min i , ger sumanym !

Porfirijus išeina. Raskolnikovas kiek padelsia ir eina paskui.

SU SVIDRIGAILOVU RESTORANE

SVIDRIGAILOVAS: Labai jau j s išsiduodate, Rodijonai Romany iau. Einate gatve ir nieko nematote. Pradedate judinti l pas ir kalb ti vienas sau, net deklamuoti. Gal gale sustojate vidury gatv s ir ilgai taip stovite. Tai labai negerai. Gali b ti, kad dar kas nors jus seka...

R.R.: O j s žinote, kad mane seka?

SVIDRIGAILOVAS: Ne, nieko nežinau.

R.R.: Na, tai ir duokite man ramyb .

SVIDRIGAILOVAS: Gerai, duokime ...

R.R.: Tiesiai pasakysiu - jei j s tebesik sinate mano seser ir d l to manote pasinaudoti tuo, k sužinojote, tai aš jus užmušiu anks iau, negu j s mane kišite kal jim . O jei norite man k pasakyti, tai sakykite grei iau, labai greitai gali b ti jau per v lu.

SVIDRIGAILOVAS: O kurgi j s taip skubate?

R.R.: Kiekvieno savi keliai.

SVIDRIGAILOVAS: Iš širdies gaila, kad mažai teko pasikalb ti, bet j s nuo man s nepab gsit...

Jums dešin , o man kair , arba tegu sau atbulai, ligi linksmo pasimatymo!

Abu išeina. Raskolnikovas seka paskui Svidrigailov .

SVIDRIGAILOVAS: O ia kas! Juk aš, rodos, pasakiau...

R.R.: Dabar aš nuo j s neatstosiu.

SVIDRIGAILOVAS: Ži r k koks! Ir tik d l to, kad aš buvau toks mandagus, nevarginau j s klausimais... suprantate? Kertu lažyb , kad taip! Ir b k, kad nori, mandagus.

R.R.: Ir klausykis už dur !

SVIDRIGAILOVAS: Cha cha! A, j s apie tai!

R.R.: Nieko j s negal jote gird ti, meluojat visk !

SVIDRIGAILOVAS: Juk aš ne apie tai, (nors, tiesa, kai k ir gird jau), ne, aš apie tai, kad j s vis vaitojat ir vaitojat! Tas Šileris jумыse tolydžio nerimauja. O dar ir už dur nesiklausyk. Jei taip, tai eikite ir praneškite policijai: taip ir taip, teorijoje klaidel sipyn . O jeigu jau sitikin s, kad už dur negalima klausytis, bet senes galima tvatinti kuo nutv rus savo malonumui, tai kuo grei iau išvažiuokit kur nors... Amerik ! Sprukit, vaikine! Gal dar sp sit. Pinig neturit? Duosiu kelionei.

R.R.: Aš ne apie tai...

SVIDRIGAILOVAS: Suprantu, kokie klausimai jus kvaršina: doroviniai, ar ne? O j s juos nusispjaukit, kam jie jums dabar? Che che! N ra ko imtis ne savo darbo. Na, nusišaukit; k , nesinori?

R.R.: J s ty ia norite mane pykinti, kad tik aš nuo j s dabar atsto iau...

SVIDRIGAILOVAS: Tai juokdarys! Aš juk salas. Gal nor tum t pasivažin ti? Atsisakote? Nebeišlaik te? Rodos, lyti žada, nieko... Pasisl psim. (*išeina*)

DUNIA SVIDRIGAILOVO BUTE

SVIDRIGAILOVAS: J s narsi mergait . Jумыse viskas dieviška... O d l j s brolio, tai k gi – štai ia, už sienos, jis Sofjai Semionovnai visk prisipažino.

DUNIA: Tu meluoj! Aš matau... tu visk melavai!.. Aš tavim netikiu! Netikiu!

SVIDRIGAILOVAS: Avdotja Romanovna, kas jums! Stipriai paveik ! Nusiraminkite! Mes j išgelb sim, išvaduosime. Norit, aš j išvešiu užsien ? Pinig aš turiu ir biliet gausiu. O d l to, kad jis užmuš , tai niekis – padarys dar daug ger darb , ir taip viskas išsilygins; nusiraminkite! Didžiu žmogumi dar gali b ti. Na, kas?

DUNIA: Piktas žmogau! J s dar ty iojat s. Išleiskit mane...

SVIDRIGAILOVAS: Kur j s? Na, kur j s?

DUNIA: Pas j . Kod l tos durys užrakintos? Mes jom pro šitas duris... Kada j s sp jot užrakinti?

SVIDRIGAILOVAS: Na, kur j s, tokia b dama, eisit? J dar galima išgelb ti. Pal k kite, pris skite. Juk aš tik tam ir kvie iau jus, kad vieni du pasikalb tume apie tai ir gerai apgalvotume. Na, s skit s gi!

DUNIA: Kaip j s galite j išgelb ti? Ar tai manoma?

SVIDRIGAILOVAS: Visa tai nuo j s , nuo j s vienos priklauso. J s... vienas j s žodis, ir jis išgelb tas! Aš... aš j išgelb siu. Turiu pinig , draug . Aš išsi sdinsiu j , o pats išsir pinsiu užsienio pas , du pasus... Vien jam, kit sau Norite? Dar gausiu ir jums pas ... j s motinai... Aš jus taip myliu... Aš jus be galo myliu. Leiskite man j s drabužio kraštel pabu iuoti, leiskite! Leiskite! Aš negaliu gird ti, kaip jis iuža. Sakykite man: padaryk, ir aš padarysiu. Visk – net ir tai, kas negalima, padarysiu. K j s tikite, t ir aš tik siu. Visk , visk padarysiu! Neži r kite mane taip! Ar j s žinote, kad j s mane žudote...

DUNIA: Atidarykite! Atidarykite! Atidarykite gi! Nejau n ra nieko?

SVIDRIGAILOVAS: Nieko n ra namie, šeiminink iš jusi, ir nereikia taip rkti, be reikalo tik jaudinat s.

DUNIA: Kur raktas? Atidaryk tuojau duris, niekingas žmogau!

SVIDRIGAILOVAS: Aš rakt pame iau

DUNIA: Aha! Tai ia smurtas.

SVIDRIGAILOVAS: “Smurtas”. Jeigu smurtas, tai pati galite suprasti, kad mano pasirengta. Pagaliau aš bent du kartus stipresnis už jus, ir, be to, man n ra ko bijoti, nes j s ir po to negal site sk stis: negi j s nor sit duoti savo brol ? Gal gale jumis niekas ir nepatik s: ko gi, sakys, mergait viena at jo but pas viengung žmog ? Taigi jei ir brol aukotum t – ir tada nieko ne rodytum t: smurt labai sunku rodyti, Avdotja Romanovna.

DUNIA: Niekšas!

SVIDRIGAILOVAS: J s visiškai teisi: smurtas – niekšyb . Aš kalb jau tik tod l, kad j s s žin rami gal s b ti, jei net...ir panor tum t savo brol išgelb ti gera valia, taip, kaip aš jums si lau. Vadinasi, j s tiesiog pasidav te aplinkyb ms, na, prievartai gal gale, jeigu jau be šito žodžio negalima. Pagalvokit: brolio ir motinos likimas j s rankose... o aš ia palauksiu...

Dunia išsitraukia pistolet ir atlaužia saugikl .

SVIDRIGAILOVAS: Aha! J s šitaip! Na tai jau visai kita kalba! J s man be galo vis reikal palengvinate, Avdotja Romanovna! Bet iš kur tas revolveris? ia gi mano revolveris! O aš jo tada taip ieškojau ... M s šaudymo pamokos dvare vis d lto nenu jo veltui.

DUNIA: Ne tavo revolveris, o Marfos Petrovnos, kuri tu nužudei, piktadary! Aš j pasi miau,

SVIDRIGAILOVAS: Na, o brolis? Iš smalsumo klausiu.

DUNIA: sk sk, jei nori! Tu žmonėnunuodijai, aš žinau, tu pats žmogžudys...

SVIDRIGAILOVAS: Ar jis tvirtai sitikinusi, kad aš Marfa Petrovna nunuodijau?

DUNIA: Tu! Tu pats kalbėjai, kalbėjai apie nuodus... aš žinau, tu jį parsivežti važiavai... Ir tu padarei, tu... niekše!

SVIDRIGAILOVAS: Jei ji ir būtų tiesa, tai vis tiek dėl tavęs...

DUNIA: Meluoj! Aš tavęs vis laikau nekenčiančiu, nekenčiančiu...

SVIDRIGAILOVAS: Hm, Avdotja Romanovna! Matyt, pamiršote, kaip propagandos karštyje buvote bepasiduodanti ir salote... Aš iš akušierėmačiau; ar pamenate tą vakarą, tą mėnesieną, lakštingalą dar suok? (*Artėja prie Dunios*)

DUNIA: Meluoj, šmeižike!

SVIDRIGAILOVAS: Meluoju? Na, tegu sau meluoja. Pamelavau. Moterims tokie dalykai priminti nereikia. Žinau, kad šausi, žvėriuk dailutis. Na ir šauk!

Dunia šauna Svidrigailov.

SVIDRIGAILOVAS: Vapsva gal! Tiesiai galvotaiko... Kraujas! Na k, pro šalį! Šaukite dar, aš laikiu, spėsiu sugriebti jus pirmiau, negu jus gaidukas atlaušit!..

DUNIA: Eikit šalin nuo manęs! Prisiekiu, aš vėl šausiu... nušausiu!

SVIDRIGAILOVAS: Na, kurgi, per tris žingsnius ir ne manoma nenušauti. Na, o jei nepataikysit... tada...

Dunia vėl šauna. Revolveris užsikerta.

SVIDRIGAILOVAS: Negerai užtaisė. Niekis! Turit dar vieną kulką. Pataisykit, aš palauksiu.

Dunia meta revolver.

SVIDRIGAILOVAS: Numet!

DUNIA: Paleisk tu mane!

SVIDRIGAILOVAS: Tai nemyli? (*Dunia papurtė galvą.*) Ir... negalisi? Niekados?

DUNIA: Niekados!

SVIDRIGAILOVAS: Štai raktas! Imkite, išeikite greičiau!.. Greičiau! Greičiau!

Dunia atsirakina duris ir išeina.

SVIDRIGAILOVO ATISISVEIKINIMAS

SVIDRIGAILOVAS: Aš, Sofja Semionovna, gal Amerikiešvažiuosiu, ir kadangi mes matome su jumis turbūt paskutiną kartą, tai aš atėjau šio to sutvarkyti. Dėl jūsų sesy ir broliuko, tai jie iš tikrųjų priglauti, ir pinigai, paskirti jiems daliai, yra užmokėti ir paduoti kam pridera su parašu. Jūs, beje, pasiimkite tuos parašus, dėl visko. Imkite! Na, šitie reikalai baigti. Ji trys tūkstančiai rublių. Tie pinigai jums, tikrai jums ir kad daugiau niekas to nežinot, nors ir

kažin kaip išgirstum t. Jie jums pravers, nes taip gyventi, kaip pirmiau, bjauru, pagaliau nereikalo nebėra.

SONIA: Aš tiek daug iš jūsų gero patyriau, ir našlaičiai, ir velioniai, ir jei aš jums tiek mažai dėkoju, tai... nemanykite...

SVIDRIGAILOVAS: E, kaip, kaip.

SONIA: O už šituos pinigus aš jums labai dėkinga, bet tie pinigai man dabar nebereikia. Aš pati viena visada prasimaitinsiu.

SVIDRIGAILOVAS: Jie jūs, jūs, Sofja Semionovna, ir prašau daug nekalbėti, nes aš ir laiko neturiu. O jums pravers. Rodijonui Romany iui trys keliai: arba kulka kaktui, arba Sibiro vieškelis. Nebijokite, viską žinau, bet aš ne plepys; niekam nesakysiu. O, jei Sibir – jūs juk paskui? Taip? Pinigai ir pravers. Duodamas jums, vis tiek kaip ir jam duosiu. O jei kas jus kada nors klausins apie mane, – na, ryt, poryt (o jus tikrai klausins), kad buvau už jus, nepasakokite niekam. Na, dabar sudiev. Labai dienai Rodijonui Romany iui.

SONIA: Kaipgi jūs... kaipgi jūs dabar, per tokį lietų, ir eisite?

SVIDRIGAILOVAS: Na, Ameriką važiuoti ir lietaus bijoti? Che che! Likite sveika, širdede. Ilgai gyvenkite, jūs kitiems busite reikalinga.

Svidrigailovas išeina.

SVIDRIGAILOVAS: (*vienas viešbučio kambarėje*) Juk, rodos, dabar turėtu būti visiškai vis tiek dėl visos tos estetikos ir komforto, o pasidariau išrankus lyg žvėris, kuris būtų tinai vietos saurinkas... panašiu atveju. Jau beveik maloni pojūčiai prisireikė.

Užsėdęs. Sapnuoja sapnų. Vasara, puokštės baltos narcizės. Gėlių visur – net grindys užklotos gėlių mišiumi. Baltas karstas. Visa paskendusį gėlių seime guli mergaitė baltais rėbais. Jis pažino tą mergaitę.

Svidrigailovas nubunda. Laikrodžio muša tris.

SVIDRIGAILOVAS: Tuoj švisti pradės! Ko belaukti? Išėisiu tuojau, ir tiesiai į parką: pasirinksiu ten kur nors didžiulį krūmą, taip vis lietaus permerktą, jog vos peiliai paliesi – ir milijonai lašelių aptikš visą galvą... Pati tinkamiausia minutė, jau geresnė s nebėbus!

Jis apsirengia, parašo raštelį, sikiša į kišenę ir išeina.

SVIDRIGAILOVAS: Aš, brole, išvažiuoju šventimus kraštus.

KIEMSARGIS: Svetimus kraštus?

SVIDRIGAILOVAS: Ameriką.

KIEMSARGIS: Nu, nu, tokiems juokamėliai ne vieta!

SVIDRIGAILOVAS: O kodėl gi jau taip ne vieta?

KIEMSARGIS: Aš todėl, kad ne vieta.

SVIDRIGAILOVAS: Na, brole, tas tai jau vis tiek. Vieta gera; o jei tave ims klausinti, tai sakyk, kad išvažiavo, ar girdi, Ameriką. (*Jis sėmė revolverį iš kišenės.*)

KIEMSARGIS: Nugi negalima, ia ne vieta.

Svidrigailovas paspaudžia gaiduk .

RASKOLNIKOVO ATISISVEIKINIMAI

R. MOTINA: Tu! Nepyk ant man s, Rodia...Tu manai, aš verkiu? Ne, aš džiaugiuosi, tik mano toks kvailas protis: ašaros rieda. S sk, vaikeliuk, tu pavarg s turb t, matau.

R.R.: Mane sulijo vakar, mamyte...

R. MOTINA: Suprantu, visk suprantu. Gal tavo galvoje ir Dievas žino kokie reikalai ir planai ar mintys gimsta. Viešpatie! Rodia, tavo straipsn žurnale skaitau jau tre i kart : kvail , manau sau, štai kuo jis užsi m s. Jo galvoj tuo metu gal svarbios mintys, jisai svarsto jas, o aš j kankinu ir erzinu. Skaitau, daug ko nesuprantu; bet: kur jau man!

R.R.: Parodykite, mamyte.

R. MOTINA: Rodia, nors aš ir kvaila, bet manau, kad tu labai greitai tapsi vienu iš pirm j žmoni , jei tik ne pa iu pirmuoju m s mokslo pasaulyje. O jie dr so apie tave manyti, kad tu pamiš s. Cha cha cha! Menku iai kirminukai, kurgi jiems suprasti, kas yra protas! O Dune ka, irgi vos nepatik jo!

R.R.: Ar Dunios n ra?

R. MOTINA: N ra, Rodia.Tu man s irgi per daug nelepink: jeigu gali – užeik, negali – k darysi, aš ir taip pab siu. Juk aš vis tiek žinosiu, kad tu mane myli, man ir pakaks to. Juk štai už jai dabar paguosti... Aš ir v l! Kvail ! Ak, Viešpatie, juk kavos yra...

R.R.: Nereikia, aš tuoj išeisiu. Išklausk mane. Kad ir kas atsitikt , kad ir k išgirstum t, kad ir k jums apie mane sakyt , ar myl sit mane taip, kaip dabar?

R. MOTINA: Rodia, Rodia, kas tau? Na, kaip tu gali šito klausti?

R.R.: At jau pasakyti, kad visada jus myl jau, Nors j s ir nelaiminga b sit, vis d lto žinokit: j s s nus myli jus dabar labiau nei save pat ir viskas, k apie mane galvojote – kad aš žiaurus, kad nemyliu j s - visa tai netiesa. Aš jus visada myl siu. Na, ir gana.

R. MOTINA: Kas tau, Rodia? Dabar matau, kad tau didel nelaim užeina... Seniai mano širdis tai nujaut . Štai ir susilaukiau! Rodia, kurgi tu? Jau gal išvažiuoji kur?

R.R.: Išvažiuoju.

R. MOTINA: Taip aš ir maniau! Ir aš su tavim galiu važiuoti, jei tau reik s... bet... kurgi tu... važiuoji?

R.R.: Sudiev, mamyte.

R. MOTINA: Kaip! Šiandien?

R.R.: Aš negaliu, metas, man labai reikia...

R. MOTINA: O aš negaliu su tavim?

R.R.: Ne, j s geriau pasimelskit už mane. J s malda gal bus išklaudyta.

R. MOTINA: Tai duok, aš tave nors peržegnosiu, palaiminsiu! Va taip. O Dieve, k gi ia mes darome! Rodia, s neli, pirmagimi tu mano, lygiai taip prieidavai prie man s, kai mažiukas buvai, apkabindavai ir bu iuodavai mane. Kai su t vu dar gyvenome, tu paguosdavai jau tuo, kad buvai su mumis. Aš, kai tiktai pama iau tave tada, vakare, tai visk iš vieno tavo žvilgsnio sp jau. O šiandien, kai pažvelgiau, supratau - jau at jo lemtingoji valanda. Rodia, juk tu ne tuoj išvažiuoji?

R.R.: Ne.

R. MOTINA: Tai dar ateisi?

R.R.: Taip... ateisiu.

R. MOTINA: Rodia, nepyk, pasakyk man por žodži , ar toli kur tu išvažiuoji?

R.R.: Labai toli.

R. MOTINA: O kas ten, tarnyba kokia, karjera ar kas?

R.R.: K Dievas duos... tik pasimelskit už mane...

Motina sikimba Raskolnikov ir ilgai ži ri.

R.R.: Gana, mamyte.

R. MOTINA: Ne amžinai? Juk dar ne amžinai? Juk tu ateisi rytoj, ateisi?

R.R.: Ateisiu, ateisiu, sudiev. (*Raskolnikovas išeina.*)

Raskolnikovo kambar lyje jo laukia Dunia.

R.R.: Ar man užeiti pas tave, ar išeiti?

DUNIA: Kur tu buvai vis nakt ?

R.R.: Gerai neatsimenu. Vaikš iojau prie Nevos... Nor jau ten ir pabaigti, bet... nepasiryžau...

DUNIA: A i Dievui! O mes su Sonia labiausiai to ir bijojom! A i Dievui!

R.R.: K tik drauge su motina verk me: aš netikiu, o j prašau, kad melst si už mane. Dievas žino, kas ia darosi, Dune ka, ir aš nieko ia nebesuprantu.

DUNIA: Pas motin ? Tu jai ir pasakei?

R.R.: Ne, nesakiau... bet ji daug k suprato. Gal ir blogai padariau, kad už jau. Aš niekingas žmogus, Dunia.

DUNIA: Niekingas žmogus, o kent ti eini? Juk tu eini?

R.R.: Einu. Tuoj. Kad išveng iau šitos g dos, aš ir nor jau nusk sti, Dunia; stov damas jau virš vandens pagalvojau, kad jeigu aš iki šiol laikiau save tvirtu, tai nereikt dabar bijoti ir g dos. Ar ia išdidumas, Dunia?

DUNIA: Išdidumas, Rodia.

R.R.: O ar tu, sese, nemanai, kad aš tiktai vandens išsigandau?

DUNIA: K tu ia!

R.R.: V lu, metas! Aš tuojau einu prisipažinti. . Bet nežinau, kam tai darau.

DUNIA: Ar eidamas kent ti nenuplauni jau pus savo nusikaltimo?

R.R.: Kokio nusikaltimo? Ar tai nusikaltimas, kad aš užmušiau šlykš i , žaling ut l , niekam nereikaling , kuri iulp iš vargš sultis, – argi tai nusikaltimas? Negalvoju aš apie j ir nuplauti jo n nemanau. Ir ko ia mane visi pirštais bado: “Nusikaltimas, nusikaltimas!” Tik dabar aiškiai matau vis savo silpno b do kvailum , dabar, kai jau ryžausi prisiimti t nereikaling g d ! Tiesiog d l savo menkumo ir negabumo ryžtuosi, ir dar nebent d l naudos, kaip si l ... tas... Porfirijus!..

DUNIA: Broli, broli, k tu ia kalbi! Juk tu krauj praliejai!

R.R.: Kur visi lieja, kuris liejamas dabar ir amžinai liejosi pasauly kaip krioklys; kur lieja kaip šampan ! Tu geriau paži r k ir pamatyk! Aš pats nor jau gero žmon ms ir b iau padar s šimtus, t kstan ius ger darb vietoj tos vienos kvailyst s, net ne kvailyst s, o tiesiog nesmagumo, kadangi mintis nebuvo tokia kvaila, kaip dabar atrodo, kai nepavyko. Bet aš net pirmojo žingsnio neišlaikiau, nes esu – niekšas! Štai kas ia svarbiausia! Jei man b t pavyk , tai mane vainikais b t papuoš , o dabar – sp stus!

DUNIA: Juk ia ne tai, visiškai ne tai! K tu ia kalbi!

R.R.: Ne ta forma! Aš nesuprantu: kod l naikinti žmones bombomis yra garbingesn forma? Iki dabar aš niekad taip aiškiai nesupratau to, to savo nusikaltimo! Niekad, niekad nebuvo labiau sitikin s kaip dabar!

Dunia, mieloji! Jeigu aš kaltas, atleisk man (nors man negalima atleisti, jeigu aš kaltas). Sudiev! Laikas. Eik tuojau pat ir s sk šalia motinos. Maldauju. Tai paskutinis mano prašymas. Nesitrauk nuo jos niekad... ji arba numirs, arba išeis iš proto. B k su ja! G dos jums nepadarysiu, pamatysi; aš dar parodysiu... Ko tu taip verki? Neverk, juk ne visai gi skiriam s!.. Svarbiausia, tai, kad viskas dabar eis naujai, viskas, viskas, bet ar aš pasireng s tam? Ar... ar to noriu pats? Sako, kad man pakent ti reikia! Kam, kam visi tie beprasmiai kent jimai? Gal geriau suprasiu tada, sutraiškyltas kan i , idiotizmo, senatv s iš iulptas, po dvidešimties met katorgos,- ir kam tada man begyventi?

Abu išeina.

R.R.: (*vienas*) Aš piktas, matau tai. Bet kam jos pa ios taip mane myli, jei aš nevertas to! O, kad b iau vienas ir niekas man s nemyl t , ir aš pats nieko niekad nemyl iau! Neb t buv to visko! Vis d lto domu, argi per tuos penkiolika ar dvidešimt atėinan i met taip jau nusižemins mano siela, kad pagarbiai verkšlensiu prieš žmones, vadindamas save žmogžudžiu? Taip, tikrai, tikrai! Tik tam jie dabar mane ir siun ia, tik to jiems ir tereikia...

Visi jie šmirin ja gatve, o juk kiekvienas j niekšas ir žmogžudys jau pa ia savo prigimtimi; dar blogiau – idiotas! Oi, kaip aš vis j neapken iu!

Raskolnikovas ateina pas Soni . Ji puola prie jo, apkabina.

R.R.: At jau tavo kryžiaus, Sonia. Pati mane kryžkel siuntei. Aš nusprendžiau, kad šitaip gal bus ir geriau. Man tik žinai ko pikta? Kad visi tie kvaili, žv riški snukiai tuojau apstos, sproging mane akis, klausin s, pirštais badys... Tfu! Per daug jau aš tulžingas pasidariau. Ech! iki ko aš pri jau! Kur kryžiai? (*Sonia paduoda jam kryžel*) Simbolis to, kad kryži užsidedu, che che! Lyg aš dar mažai kent jau! Tas – Lizavetos, sau imi – parodyk! Šit ant kaklo ji tur jo... t minut ? Pati nor jai, kad ei iau; štai ir s d siu kal jime, ir išsipildys tavo noras. Oi, kaip man visa tai sunku!

SONIA: Persižegnok, pasimelsk nors kart .

R.R.: O, prašom, kiek tik nori! Ir iš visos širdies, Sonia, iš visos širdies... (*Sonia ruošiasi eiti kartu*).

– Ko tu? Kur tu? Neik, neik! Aš vienas. Kam ia dar ta visa svita! (*Raskolnikovas išeina.*)

R.R.: (*vienas*) “Eik kryžkel , nusilenk žmon ms, pabu iuok žem , nes tu ir jai esi nusid j s, ir tark visiems žmon ms balsu: aš žmogžudys!”

Raskolnikovas eina Policijos kontor .

POLICIJOS PORU IKAS: A... a... a! Ausys negird jo, akys nereg jo, o rus dvasia... kaip ten toje pasakoje... pamiršau! – Pas mus? Kokiais reikalais?.. Kuo gal damas patarnausiu.

R.R.: Tai aš...

POLICIJOS PORU IKAS: Gal vandeniuko?

R.R.: Tai aš tada nužudžiau sen , valdininko našl , ir jos seser Lizavet kirviu ir apipl šiau.

EPILOGAS

Raskolnikovas ir Sonia katargoje, Sibire. Pavasaris. Jie s di ant didel s up s kranto. Staiga Raskolnikovas krenta Soniai po kojom, apkabina jas. Verkia. Sonia visk supranta. Raskolnikovas pakyla ir šypsosi.

PABAIGA